

ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗ

Πέφτει η τιμή φυσικού αερίου

Η αύξηση των φορτίων LNG με προορισμό την Ευρώπη σε συνδυασμό με τις ήπιες καιρικές συνθήκες έχουν οδηγήσει σε αποκλιμάκωση των τιμών της ενέργειας στις χονδρεμπορικές αγορές της Ευρώπης. Από τα 400 ευρώ ανά μεγαβατώρα στις χώρες της Δυτικής και της Κεντρικής Ευρώπης, η τιμή βρίσκεται πλέον σε επίπεδα λίγο υψηλότερα των 100 ευρώ/μεγαβατώρα. **Σελ. 14**

ΝΤΕΜΠΟΡΑ ΡΕΒΟΛΤΕΛΑ

Πέντε «αγκάθια» για τις επιχειρήσεις

Τα κρατικά μέτρα στήριξης διέσωσαν τις επενδύσεις στην Ελλάδα, οι οποίες τώρα θα πρέπει να αναμετρηθούν με 4+1 παράγοντες αποτρεπτικούς για τη δυναμική τους, όπως η μεγάλη εξόρτηση από τον τουρισμό και το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, υπογραμμίζει η Chief Economist της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Ντέμπορα Ρεβολτέλα. **Σελ. 16**

ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΟΛΟΣΣΩΝ

Μαγνήτης οι εταιρείες κρυπτονομισμάτων

Πολλά στελέχη και μηχανολόγοι σε τεχνολογικούς κολοσσούς και άλλους φορείς εγκαταλείπουν τις θέσεις τους, με ετήσιες απολαβές εκατομμυρίων, για να κυνηγήσουν αυτό που θεωρούν ευκαιρία. Ετσι εντάσσονται στη βιομηχανία των κρυπτογραφημένων αξιών, στις οποίες ανήκουν το bitcoin και ό,τι άλλο ανήκει στην τεχνολογία του block chain. **Σελ. 9**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Εκλείσαν 85.000 λογαριασμούς σε έξι χρόνια

Οι τράπεζες διέκοψαν σχέσεις με 40.000 πελάτες - Προσπαθούν να καθαρίσουν το όνομα της Κύπρου

Συνεχίζονται οι προσπάθειες ανάδειξης της προόδου που έχει επιτευχθεί στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Μέσα σε έξι χρόνια, από το 2014, μέχρι

και το 2020, έχουν τερματιστεί από τις τράπεζες περίπου 40.000 σχέσεις με πελάτες και έχουν κλείσει περίπου 85.000 λογαριασμοί. Επίσης, οι σχέσεις με επαγγελματίες (introducers), έχουν περιοριστεί περίπου στα μισά μέσα στην

τελευταία πενταετία. Η συνεργασία με τον αμερικανικό οίκο Pillsbury Winthrop Shaw Pittman LLP για σκοπούς «lobbying» και ανάδειξης της Κύπρου προχωρά και το 2021, μετά το «μουδιασμένο» 2020 που η πανδημία σταμάτησε σε πρακτικό

επίπεδο τις διαδικασίες. Ρεαλιστικά, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια για να καθαρίσει πλήρως το όνομα της Κύπρου και των τραπεζών από κακές πρακτικές. Η «Κ» εξασφάλισε στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούν στις επαφές τους οι Τράπεζες

στα roadshows του εξωτερικού. Ο στόχος πλέον των τραπεζών θα είναι να αξιολογηθούν «ψηλά» σε έρευνες και δείκτες, όπως για παράδειγμα στο Basel AML Index, δείκτης εντελώς άσχετος με τα εμποτικά και τα της Βασιλείας. **Σελ. 3**

ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 2022

Πρωτιά της Ελλάδας στις ναυλώσεις γιοστ

Μπορεί η πανδημία να συνεχίζεται και τα ταξίδια να παραμένουν σε «ομηρία», αλλά ένα κομμάτι του ελληνικού τουρισμού έχει φτάσει στην κορυφή παγκοσμίως: η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο αριθμό ναυλώσεων θαλαμηγών μήκους άνω των 20 μέτρων σε σύγκριση με όλους τους υπόλοιπους προορισμούς διεθνώς για το καλοκαίρι του 2022. **Σελ. 16**

ΑΙΤΗΜΑ ΤΥΡΟΚΟΜΩΝ

Χαλλούμι πλάκα και όχι διπλωμένο

Καθοριστικές σημασίες για την έναρξη της ουσιαστικής παραγωγής για το χαλλούμι ΠΟΠ θεωρείται η προώθηση σειράς αλλαγών, τις οποίες αιτήθηκαν παραγωγοί και τυροκόμοι και φαίνεται ότι θα κατατεθούν ενώπιον της ΕΕ. Μεταξύ των αλλαγών, είναι η δυνατότητα των τυροκόμων να παράγουν το προϊόν είτε σε φέτες είτε σε πλάκα και όχι διπλωμένο. **Σελ. 5**

ΗΠΑ

Πρωτιά σε εξαγωγές υγροποιημένου Φ.Α.

Στη μεγαλύτερη δύναμη στον κόσμο σε εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου αναμένεται να αναδειχθούν οι ΗΠΑ εντός του 2022, αφήνοντας πίσω Κατάρ και Αυστραλία. Αυτό αναμένεται να συμβεί τώρα που η Ευρώπη, η Κίνα αλλά και όλη η Ασία μαζί της αγωνίζονται για να διασφαλίσουν επάρκεια ενέργειας για θέρμανση και παραγωγή. **Σελ. 12**

Το μετέωρο τέχνασμα Ερντογάν με τη λίρα

Το τελευταίο τέχνασμα του Τούρκου προέδρου, η υπόσχεση για προστασία των καταθέσεων από την πτώση της τουρκικής λίρας, πέτυχε να οδηγήσει σε ανάκαμψη το τουρκικό νόμισμα. Ως προς το κατά πόσον θα αντιμετωπίσει, όμως, τις παθογένειες της τουρκικής οικονομίας, οι προβλέψεις δεν είναι καθόλου με το μέρος του Τούρκου προέδρου όπως, άλλωστε, και οι δημοσκοπήσεις για τη δημοτικότητα του. **Σελ. 10**

Φυλάνε μισό δισ. ευρώ σε δραχμές στα σπίτια

Σε 477,9 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η αξία των χαρτονομισμάτων και κερμάτων που βρίσκονται ακόμη σε δραχμές, ξεχασμένα ή φυλαγμένα σε διάφορες γωνιές των σπιτιών των Ελλήνων, ενώ έχουν παρέλθει δύο δεκαετίες από τότε που κόπηκαν τα πρώτα χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ και διανεμήθηκαν στα νοικοκυριά όλων των χωρών της Ευρωζώνης. **Σελ. 8**

Πωλήθηκαν τα Selfridges για 4 δισ. στερλίνες

Η αλυσίδα πολυκαταστημάτων Selfridges, που αποτελούν σήμα κατατεθέν του Λονδίνου, αλλάζει ιδιοκτήτη. Η οικογένεια Γουέστον ανακοίνωσε πως η κοινοπραξία Central Group, η οποία ανήκει κατά το ήμισυ στην ταϊλανδική δυναστεία των Τσιραθβιτς και κατά το υπόλοιπο ήμισυ στην εταιρεία συμμετοχών Signa Hold της Αυστρίας, αγοράζει τα Selfridges. Το τίμημα φέρεται να ανέρχεται σε 4 δισ. στερλίνες. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Προσδοκίες και αβεβαιότητες

Καθώς η οικονομία βρίσκεται σε διαδικασία ανάκαμψης, η έξαρση της πανδημικής κρίσης στην πιο ευαίσθητη περιοχή του έτους την φρενάρει, επηρεάζοντας το τέταρτο τρίμηνο και προεκτείνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις και στο πρώτο τρίμηνο του νέου έτους. Στα θετικά καταγράφεται, για ακόμα μια φορά σε αυτήν την πανδημία, η δυνατότητα δημιουργίας αποταμιεύσεων σε μια περίοδο έντασης δαπανών όπως είναι τα Χριστούγεννα και η Πρωτοχρονιά, με αποτέλεσμα να προσφέρεται η δυνατότητα στήριξης της κατανάλωσης στους επόμενους μήνες. Το μήνυμα από τη Φρανκφούρτη για τις οικονομίες της ευρωζώνης είναι ξεκάθαρο κάνοντας λόγο για αναστολή και όχι εκτροχιασμό της αναπτυξιακής δυναμικής.

Περιοχή ανησυχίας παραμένει, όπως συμβαίνει αρκετά το τελευταίο διάστημα, ο πληθωρισμός. Η άνοδος των τιμών ήταν αρχικά αποτέλεσμα της απότομης αύξησης της ζήτησης, μετά από μια σημαντική περίοδο μείωσης των αποθεμάτων λόγω της υπολειτουργίας της οικονομίας στο μεγαλύτερο διάστημα του 2020. Η έλευση του χειμώνα, όμως, έφερε ανατιμήσεις στο κόστος της ενέργειας σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά, πιέζοντας εκ νέου τις τιμές προς τα πάνω. Ως αποτέλεσμα, ο Νοέμβριος χαρακτηρίστηκε από ιστορικές καταγραφές του πληθωρισμού σε επίπεδα που δεν είχαν αναφερθεί για δεκαετίες. Η μείωση της ζήτησης, λόγω της νέας έξαρσης της πανδημίας, δεν αναμένεται πως θα αποσυμπίσει το κόστος της ενέργειας,

καθώς πλέον υπεισέρχονται και πολιτικοί παράγοντες (π.χ. Ουκρανία) στη διαμόρφωση των τιμών.

Οι αρχικές εκτιμήσεις για παροδικότητα του φαινομένου στις αρχές του καλοκαιριού δίνουν πλέον τη θέση τους σε πραγματική ανησυχία ένεκα της αβεβαιότητας που προκαλεί η εκτίναξη των τιμών. Ήδη οι κεντρικοί τραπεζίτες σε Αγγλία και ΗΠΑ συζητούν το ενδεχόμενο να οφείλεται ο πληθωρισμός στην εφαρμογή προγραμμάτων ποσοτικής χαλάρωσης για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η πρώτη άνοδος επιτοκίων ήρθε από το Λονδίνο ενώ με αντίστοιχο τρόπο αναμένεται πως θα ενεργήσει και η FED. Σε αυτά που μας αφορούν σημειώνουμε τη στάση της ΕΚΤ, η οποία προς το παρόν δεν επεξεργάζεται

κάποιο αντίστοιχο σχέδιο ενεργειών.

Η διατήρηση της χαλαρής νομισματικής πολιτικής αποτελεί σημαντικό παράγοντα σταθερότητας για την ευρωζώνη, που βίωσε με πολύ άσχημο τρόπο κατά την προηγούμενη δεκαετία την κρίση που μπορεί να προκαλέσει η έλλειψη εμπιστοσύνης των αγορών. Η πανδημία έχει δυστυχώς επιτείνει το πρόβλημα χρέους σε αρκετές οικονομίες που στηρίζουν την ανάπτυξη τους στην παροχή υπηρεσιών. Η συσσώρευση νέου χρέους υπήρξε σημαντική και η συνέχεια αναμένεται δύσκολη τόσο για την εξυπηρέτηση του υφιστάμενου χρέους όσο και για την άντληση νέας χρηματοδότησης από τις αγορές. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η πίεση που ασκεί ο γαλλο-ιταλικός άξονας για χα-

λάρωση των δημοσιονομικών κανόνων.

Το τέλος της πανδημίας, όποτε και αν έρθει, φαίνεται να οδηγεί σε μια νέα κανονικότητα και στην οικονομία. Σε αυτήν τη νέα πραγματικότητα ίσως ο πληθωρισμός να αποτελεί τη νέα τάξη πραγμάτων, αφήνοντας οριστικά πίσω μια δεκαετία χαμηλής ανάπτυξης και χαμηλού πληθωρισμού. Το σενάριο του πληθωρισμού στη νέα εποχή βρίσκει πρόσφορο έδαφος και στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την ανάγκη για πράσινη μετάβαση. Τους επόμενους μήνες θα διαφανεί κατά πόσο ο παλιός τρόπος «ανάγνωσης» της οικονομίας και πρόβλεψης των βασικών μεγεθών της έχει ξεπεραστεί από τα γεγονότα. Το 2022 ξημερώνει γεμάτο προσδοκίες και αβεβαιότητες. Καλή χρονιά!

5 291296 000378

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΚΙΤΣΗ

Με το κεφάλι χαμμένο στην άμμο

Ο μεγάλος αστάθμητος παράγοντας για την εξέλιξη της οικονομίας είναι η πανδημία. Όλοι όσοι δραστηριοποιούνται στην ελληνική οικονομία, συμφωνούν λίγο - πολύ σε αυτό που σημείωσε προχθές το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής: Η «Ομικρον», η σχετικά χαμηλή εμβολιαστική κάλυψη του πληθυσμού και οι αδυναμίες στο σύστημα υγείας που έχουν οδηγήσει σε διπλάσια θνησιμότητα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο εντείνουν την αβεβαιότητα για την εξέλιξη της πανδημίας και την επιπτώσή της στην οικονομική δραστηριότητα. Είναι μια αβεβαιότητα που ταλανίζει όλον τον κόσμο.

Όλος ο κόσμος, όμως, δεν αντιδρά με ενιαίο τρόπο. Ούτε όλη

διαφορετικές στάσεις έναντι της πανδημίας, που υποβάλλουν ένα μάλλον πικρό, αλλά όχι αβάσιμο ερώτημα: Είναι, αλήθεια, ίδια η αξία της ανθρώπινης ζωής σε όλη την Ευρώπη; Το βέβαιο είναι ότι στα χρόνια της πανδημίας έχει αποδειχθεί πως οι χώρες που αδρανούν ταλαιπωρούνται σκληρότερα από κάθε άποψη.

Μέχρι την Τετάρτη που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Ελλάδα, μετά την πρώτη τολμηρή και αποτελεσματική αντίδρασή της τον Μάρτιο του 2020 (μπροστά στις ιταλικές εκατόμβες...), συμπεριφερόταν σαν να έχει λησμονήσει ότι συν Αθήνα πρέπει και χείρα να κινήσεις. Όσα μέτρα λαμβάνονταν, ήταν πάντα λιγότερα από τα αναγκαία και πάντα με καθυστέρηση – έτσι φτάσαμε να έχουμε μακάβριο ευρωπαϊκό ρεκόρ θανάτων αναλογικά με τον πληθυσμό. Η κυβέρνηση δεν είχε τολμήσει, η αξιωματική αντιπολίτευση δειλιάζε, και οι δύο πιετούσαν την μπάλα στις κερκίδες και απέφευγαν να ταχθούν υπέρ αυστηρών περιοριστικών μέτρων ώστε να μη φτάνουν τόσο πολλοί συμπολίτες μας στις ΜΕΘ.

Αν συνεχιστεί αυτή η αδράνεια θα οδηγηθούμε σε νέα έξαρση κρουσμάτων που θα θέσει σε δοκιμασία το ΕΕΥ μετά τις γιορτές: Έρχεται τσουνάμι λέει ο ΠΟΥ, ίσως ξεπεράσουμε τα 20.000 κρούσματα/ημέρα καθ' ημάς λένε οι ειδικοί. Και η αγορά ταλαιπωρείται, γιατί οι καταναλωτές διστάζουν να μπουν σε μαγαζί και, ακόμη πιο πολύ, σε ταβέρνα ή εστιατόριο, είτε από φόβο είτε από ανασφάλεια για το αύριο. Και αν αφεθούν να συνεχιστούν έτσι τα πράγματα, ίσως τελικά δεν μπορούσαμε να αποφύγουμε τα πολύ πιο σκληρά μέτρα, με βαριές επιπτώσεις σε όλη την οικονομία – όπως ένα lockdown, που όλοι απευχόμαστε. Για να διασώσεις μια οικονομία, προϋπόθεση είναι να σώσεις τους ανθρώπους της. Για να γίνει αυτό πρέπει να ληφθούν τολμηρά προστατευτικά μέτρα, όχι μετά τις γιορτές – όπως με εντυπωσιακή καларότητα είπε ο υπουργός Υγείας στη Βουλή. Αλλά «χθες»!

kallitsiskostas@yahoo.com

Ποιοι κομματάρχες θα ακολουθήσουν τον Αβέρωφ;

Πληθώρα υποψηφίων συνωστίζονται για τις προεδρικές του 2023. Μπορεί ο Αβέρωφ να έδωσε πρώτος το σύνθημα για τις... μεγάλες υποψηφιότητες, αλλά οσονούπω θα ξεμυτίσουν και οι άλλοι. Οι ενδιαφερόμενοι αρχηγοί κομμάτων για την προεδρία είναι τρεις, αλλά ένας από αυτούς έχει ιδιαίτερη σημασία και αξία για την έκβαση των εκλογών.

Ποιοι είναι οι ενδιαφερόμενοι κομματάρχες; Απ' όσα μάζεψα από τα πολιτικά πηγαδάκια των γιορτών σας αναφέρω τα ονόματα: Νικόλας Παπαδόπουλος, Μάριος Καρογιάν και Χρίστος Χρίστου. Πρώτος και καλύτερος, και ίσως σημαντικότερος λόγω της δύναμης του κόμματός του, είναι ο πρίγκιπας Νικόλαος. Ο Αρχηγός του ΔΗΚΟ προσπαθεί σκληρά να είναι ο υποψήφιος του ΔΗΚΑΚΕΛ, αλλά η συνεργασία αντιμετωπίζει πολύ μεγάλες δυσκολίες. Η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα μου επιβεβαίωσε τα προβλήματα που υπάρχουν με το ΑΚΕΛ, όπως και τον διακαή πόθο του Νικόλαου να εγκατασταθεί στον Λόφο. Παράλληλα, μου υπέδειξε ότι ο πρίγκιπας σε όλες σχεδόν τις επαφές του με ΔΗΚΟϊκούς, παλαιούς και νέους, αναφέρει με έμφραση ότι το ΔΗΚΟ θα είναι οπωσδήποτε στη νέα κυβέρνηση. Μάλιστα σε μία συνάντησή του, μου είπε, τον ρώτησαν: Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να συνεργαστείτε ακόμα και με τον ΔΗΣΥ; Και η απάντησή του ήταν «γιατί όχι εάν έτσι θα μπορούσαμε να προωθήσουμε την πολιτική μας». Η επόμενη ερώτηση ήταν «μπορεί να υπάρξει συνεργασία και με την ΔΗΠΑ» για να ακολουτήσει η απάντηση του πρίγκιπα: «Δεν αποκλείουμε προκαταβολικά κανέναν εκτός από το ΕΛΑΜ»...

Ο Μάριος Καρογιάν της ΔΗΠΑ, σύμφωνα με το πολιτικό κουτσομπολιό, ενδιαφέρεται για την προεδρία αλλά δεν βιάζεται να ανοίξει τα χαρτιά του. «Θα ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του μετά τις πρώτες συζητήσεις που θα έχει κυρίως με το ΑΚΕΛ», μου ανέφερε άτομο που γνωρίζει. Για τον δε Χρίστο Χρίστου του ΕΛΑΜ, εκείνο που μου λέχθηκε είναι πως δεν φαίνεται να έχει πολλές επιλογές για την πρώτη Κυριακή των εκλογών. Το πιο πιθανόν είναι να κατέλθει ο ίδιος, όπως το έχει ξανακάνει χωρίς να αποκλείεται να στηρίξει ακόμα και Κολοकाσιδη ή και Αβέρωφ, «εάν το ΕΛΑΜ πειστεί ότι αξίζει τον κόπο να ταυτιστεί με τον ΔΗΣΥ».

• • • •

Τα κρούσματα και ένα δράμα

Με τρόπο αντικρίζουν στην κυβέρνηση τα κρούσματα του κορωνοϊού να καταρρίπτονται καθημερινά το ένα ρεκόρ μετά το άλλο. Ο Κατρινάκης βρίσκεται όπως ακούω σχεδόν σε κα-

-Δεν μας λείπουν τα τσουνάμια από την ημέρα που τα προέβλεψε ο Αβέρωφ.

τάσταση απελπισίας, ενώ ο μεγάλος Νίκος διερωτάται πώς συνέβη από τη μια στιγμή στην άλλη να έχουν καταρρεύσει όλα χτίστηκαν με τόσο κόπο τον τελευταίο χρόνο. Γνωστός πολιτικός, από το περιβάλλον του Λόφου, ανέφερε πως αν συνεχιστεί η ανεξέλεγκτη κατάσταση όσα πλεονεκτήματα κέρδισε η κυβέρνηση στην μάχη με τον κορωνοϊό μπορεί να τα χάσει σε μια μόλις στιγμή, ιδιαίτερα στην έναρξη του προεκλογικού για τις προεδρικές. Όπως ακούω, και από την Πινδάρου εκπέμπεται SOS για σωστές πρακτικές που θα περιορίσουν την εξάπλωση του κορωνοϊού και ενδεχόμενα νέα μέτρα που θα επηρεάσουν αρνητικά την οικονομία. Σε κόμμα της αντιπολίτευσης κάποιος αναμένει υπομονετικά να δει «εάν θα του βγει το Αναστασιάδικο και αυτή τη φορά η μάχη με τον κορωνοϊό, τη στιγμή που όλες οι χώρες καταγράφουν τεράστια αύξηση στα κρούσματα». Όπως φέρεται να δήλωσε σε συνεργάτες του, «αν δεν του βγει, θα έχουμε τον πρώτο μας όσο για τη νέα χρονιά». Και συμπλήρωσε: «Δραματικό μεν, αλλά η πολιτική αυτά έχει».

• • • •

Ποιος πάει ευρωβουλή;

Μεγάλες συζητήσεις άναψε στην Πινδάρου η είδηση ότι τον επόμενο Νοέμβριο η θέση του ευρωβουλευτή Λεωτέρη Χριστοφόρου αναμένεται να μείνει κενή, αφού ο ίδιος, κατά πολύ μεγάλη πιθανότητα, θα έχει διοριστεί ως μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρώτος επιλαχών στις Ευρωεκλογές του 2019 ήταν ο Νίκος Τορνάριτης, ο οποίος όμως μάλλον βλέπει αρνητικά το ενδεχόμενο να εγκαταλείψει την κυπριακή βουλή για την ευρωβουλή στην παρούσα συγκυρία. Όπως ακούστηκε σε Συναγερμικό πηγαδάκι, δεν αποκλείεται ο Τορνάριτης να ενδιαφέρεται να διεκδικήσει κάποιο άλλο κομματικό αξίωμα και γιατί όχι και την προεδρία του κόμματος, στις εσωκομματικές εκλογές του Μαρτίου του 2023. Κάποιος Συναγερμικός πάντως προέβλεψε πως πολλά μπορεί να συμβούν και μέχρι τον Νοέμβριο του 2022 και κυρίως μέχρι τον Μάρτιο του 2023. Όταν ρωτήθηκε τι εννοεί απάντησε, μεταξύ άλλων μεταξὺ σοβαρού και αστείου, πως «αν όλα πάνε δεξιά για τον Αβέρωφ δεν αποκλείεται να δούμε τον Τορνάριτη σε κάποια υπουργική καρέκλα»...

Σημαντική λεπτομέρεια: Αυτή η θητεία του Τορνάριτη στην κυπριακή βουλή είναι η τελευταία λόγω των περιορισμών που θέτουν οι κανονισμοί του ΔΗΣΥ. Σε περίπτωση που ο Τορνάριτης αποχωρήσει από το βουλευτικό του αξίωμα επιλαχούσα είναι η Ξένια Κωνσταντίνου. Πάντως μετά τον Τορνάριτη στην διαδοχή του Λεωτέρη Χριστοφόρου στην Ευρωβουλή ακολουθεί η Ελένη Σταύρου. Κάποιοι εντός ΔΗΣΥ, όπως άκουσα, δεν φαίνεται να ενθουσιάζονται με την προοπτική να εκπροσωπεί το κόμμα τους στην ευρωβουλή...

• • • •

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι αρχές του χρόνου θα υπάρξουν εξελίξεις για την θέση του ΥΠΕΣ Χριστοδουλίδη αλλά και την σχέση του με τον μεγάλο Νίκο; Μια πηγή που γνωρίζω μου έλεγε πως η πίεση που δέχεται ο μεγάλος Νίκος, τόσο από την Πινδάρου όσο και από υπουργούς του είναι πως «το θέμα με τον ΥΠΕΣ πρέπει να ξεκαθαρίσει αμέσως μετά τις γιορτές». Η πηγή μου υποστηρίζει πως η απάντηση που δίνει τις τελευταίες ημέρες είναι: «και αυτό θα γίνει».

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Νέες σειρές συναυλιών από τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου

Από τον Σεπτέμβριο 2021 η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου (ΣΟΚ) ξεκίνησε ένα νέο κεφάλαιο στον καλλιτεχνικό προγραμματισμό της. Πλέον η καλλιτεχνική περίοδος της ΣΟΚ χωρίζεται σε πέντε σειρές, με την καθεμιά να προβάλλει μια διαφορετική πτυχή της καλλιτεχνικής αποστολής της ορχήστρας. Στο πρόγραμμα της ΣΟΚ περιλαμβάνονται πέντε ενότητες, με την καθεμιά να αφηγείται το δικό της μουσικό αποτύπωμα και πρόκειται για τις σειρές Starlight, Premiere, Events, Κυπροφωνία και Orchestra 4 All.

Σειρά Premiere

Στη σειρά Premiere η ΣΟΚ φιλοξενεί καταξιωμένους και ανερχόμενους Κύπριους και ξένους καλλιτέχνες, σε τρεις συναυλίες σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πάφο, παρουσιάζοντας έργα κυρίως από το καθιερωμένο ρεπερτόριο, αλλά και από το σύγχρονο ή και το πιο πειραματικό ρεπερτόριο. Για τον Ιανουάριο (19, 20, 21) του 2022 η ΣΟΚ συμπράττει με τρεις εξαιρετικούς Γάλλους καλλιτέχνες, τον μαέστρο Patrick Gallois, την αρτιίστρια Anais Gaudemard και τη φλαουτίστα Virginie Bove - υποκορυφαίο φλάουτο της ορχήστρας μας. Οι δύο σολίστ θα ενώσουν τις δυνάμεις τους στο Κοντσέρτο του Mozart για φλάουτο, Άρπα και ορχήστρα.

Μία από τις καλύτερες αρτιίστριες της νέας γενιάς διεθνώς, η Anais Gaudemard θα ερμηνεύσει επίσης τους Ιερούς και Κοσμικούς Χορούς του Claude Debussy, οι οποίοι διακρίνονται για την εκπληκτική ζωντανότητα και τον μουσικό «αρχαϊσμό» τους. Το πρόγραμμα θα κλείσει με την πα-

Στο πρόγραμμα της ΣΟΚ περιλαμβάνονται πέντε ενότητες, με την καθεμιά να αφηγείται το δικό της μουσικό αποτύπωμα και πρόκειται για τις σειρές Starlight, Premiere, Events, Κυπροφωνία και Orchestra 4 All.

γκύπρια πρεμιέρα της Συμφωνίας αρ. 2 (Fantaisie symphonique) του Kurt Weill, οι πρωτοποριακές μουσικές ιδέες του οποίου ταρακούνησαν την Ευρώπη τη δεκαετία του 1920.

Θα ακολουθήσουν τον Μάρτιο οι συναυλίες σε Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα (2-4 Μαρτίου), με τον μαέστρο Alexander Vitlin και το κορυφαίο βιολοντσέλο της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου Jakub Otčenasek, οι οποίοι θα ενώσουν τις δυνάμεις τους με την ορχήστρα για να παρουσιάσουν σε παγκύπρια πρεμιέρα το Κοντσέρτο για βιολοντσέλο και έγχορδα της συνθέτριας Dobrinka Tabakova.

Οι επόμενες συναυλίες της ΣΟΚ για τη σειρά Premiere έχουν προγραμματιστεί για το τέλος του μήνα σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πάφο (29-31 Μαρτίου), με τον μαέστρο

Μιχάλη Οικονόμου και δύο σολίστ, οι οποίοι θα ερμηνεύσουν έργα του Βάσου Νικολάου, ενός από τους πιο αξιολογούς Κύπριους συνθέτες της γενιάς του και του συμφωνικού τίτάνη Gustav Mahler.

Ακολουθούν οι συναυλίες του Απριλίου με τον Κύπριο πιανίστα Μανώλη Νεοφύτου και τον φημισμένο μαέστρο Leonardo Catalanotto σε έργα Sergei Rachmaninov και Piotr Ilyich Tchaikovsky, δύο κορυφαίων συνθετών του Ρωσικού μουσικού ρομαντισμού.

Σειρά Starlight

Στη σειρά Starlight η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου συνεργάζεται με μεγάλους καλλιτέχνες της διεθνούς σκηνής, παρουσιάζοντας μαζί τους το ρεπερτόριο της. Για τον Ιανουάριο του 2022, στις 19, 20 και 21

Ιανουαρίου προγραμματίζονται δύο συναυλίες στη Λευκωσία και τη Λεμεσό με τον Fedor Rudin, μαέστρο και βιρτουόζο διεθνούς φήμης, εξάρχων της Ορχήστρας της Κρατικής Όπερας και της Φιλαρμονικής της Βιέννης. Το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει πρόγραμμα από τον κόσμο του μουσικού Ρομαντισμού. Ο Fedor Rudin θα ερμηνεύσει και ταυτόχρονα θα διευθύνει το εντυπωσιακά δραματικό και δεξιοτεχνικό Κοντσέρτο για βιολί του Johannes Brahms. Η Συναυλία θα ξεκινήσει με την υποβλητική Εισαγωγή «Εβρίδες» του Felix Mendelssohn, η οποία απεικονίζει μουσικά εικόνες, αισθήσεις και συναισθήματα του συνθέτη κατά το ταξίδι του στο αρχιπέλαγος των Εβρίδων. Για το φινάλε της συναυλίας η ΣΟΚ θα ερμηνεύσει Mendelssohn, μ' ένα από τα πιο πολυπαγμένα έργα του, τη Συμφωνία αρ. 5.

Στη σειρά Starlight περιλαμβάνεται και η συναυλία σε Λευκωσία και Λεμεσό (17-18 Φεβρουαρίου) και με τον διεθνούς εμβέλειας μαέστρο Carlos Kalmar, υπό τη διεύθυνση του οποίου η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου θα ερμηνεύσει δύο ρομαντικά έργα από τα τέλη του 19ου αιώνα: τη θαυμαστή Συμφωνία αρ. 9 του Antonin Dvorak, γνωστή ως Συμφωνία «του Νέου Κόσμου», καθώς και την Εισαγωγή και το Πολοβτσισκό Εμβατήριο από την εξωτική όπερα του Alexander Borodin Πρίγκιπας Ιγκόρ.

Σειρά Κυπροφωνία

Στη σειρά Κυπροφωνία η ΣΟΚ προβάλλει την κυπριακή δημιουργία και το κυπριακό μουσικό μέλλον, και δίνει έμφαση στο τοπικό στοιχείο προβάλλοντας την πολιτιστική και πολιτισμική εικόνα του νησιού. Σε αυτή τη σειρά προγραμματίζεται η ορχηστρική συναυλία (Πέμπτη 24 Μαρτίου 2022) για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 υπό τη διεύθυνση του μαέστρου Μιχάλη Οικονόμου. Η συναυλία ξεκινά με ελληνικούς χορούς του Νίκου Σκαλκώτα, ένα εμβληματικό έργο της ελληνικής μουσικής του 20ού αιώνα και κλείνει με μία επιλογή από κυπριακά παραδοσιακά τραγούδια σε επεξεργασία και ενορχήστρωση του διακεκριμένου μαέστρου και συνθέτη Άλκη Μπαλτά. Το μεσαίο έργο, «Της Κύπρου φως του Εικοσένα» για βαρύτονο και ορχήστρα εγχόρδων με σολίστ τον βαρύτονο Μάρκο Κλεοβούλου, ανατέθηκε ειδικά στον Κύπριο ποιητή Κυριάκο Χαραλαμπίδη και τον Κύπριο συνθέτη Mendelssohn, μ' ένα από τα πιο πολυπαγμένα έργα του, τη Συμφωνία αρ. 5.

Events και Orchestra 4 All

Η σειρά Events της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου αποτελείται από αυτόνομες συμπαραγωγές που αποκλίνουν από το συμφωνικό ρεπερτόριο, η καθεμιά με μοναδική, ξεχωριστή ταυτότητα εντάσσοντας έτσι όπερα, μιούζικαλ και πολυτομεακές παραγωγές στην καλλιτεχνική περίοδο.

Μέσω της σειράς Orchestra 4 All το έργο κοινωνικής προσφοράς της ορχήστρας συνεχίζεται και επεκτείνεται. Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου βγαίνει από το θέατρο και παίρνει τη μουσική στον κόσμο. Για το Orchestra 4 All προγραμματίζεται η συναυλία Ο Καραγκιόζης πάει Συναυλία (Λάρνακα, Πάφος, Λευκωσία και Λεμεσό, 2-5 Φεβρουαρίου), σε ιδέα και σχεδιασμό της υπόθεσης, επιλογή και ενορχήστρωση μουσικών κομματιών του Άλκη Μπαλτά, μαζί με το θέατρο σκιών με τους καραγκιοζοπαίκτες της «Ανεμοδούρας» Θοδωρή και Μπάμπη Κωστιδάκη.

Οι συναυλίες θα δοθούν:

Λευκωσία: Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, Γυνία Ρηνιάνης και Αρσινόης, Λευκωσία. Λεμεσός: Θέατρο Ραίοτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Πλατεία Ηρώων, Λεμεσός. Λάρνακα: Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, Λεωνίδα Κιούπη, Λάρνακα, τηλέφωνο 24665794. Πάφος: Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο, Ανδρέα Γερούδη 27, Πάφος. Τηλέφωνο 26222286. Ώρα έναρξης συναυλιών 8:30 μ.μ. Πληροφορίες: 22 463144, www.cysa.org.cy

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντές: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Μαχαίρι» σε 85 χιλ. λογαριασμούς και 40 χιλ. σχέσεις

Θα χρειαστούν χρόνια για να καθαρίσει το όνομα Κύπρου και τραπεζών, πόσω μάλλον αν εμφανίζονται υποθέσεις «τύπου διαβατηρίων»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Από το 2014, δηλαδή μετά το σοκ του κουρέματος του 2013, μέχρι και το 2020, έχουν τερματιστεί από τις τράπεζες περίπου 40.000 σχέσεις με πελάτες και έχουν κλείσει περίπου 85.000 λογαριασμοί. Επίσης, οι σχέσεις με επαγγελματίες (introducers), έχουν περιοριστεί περίπου στα μισά μέσα στην τελευταία πενταετία. Συνεχίζονται οι προσπάθειες ανάδειξης της προόδου που έχει επιτευχθεί στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η συνεργασία με τον αμερικανικό οίκο Pillsbury Winthrop Shaw Pittman LLP για σκοπούς «lobbying» και ανάδειξης της Κύπρου προχωρούν και το 2021, μετά το «μουδιασμένο» 2020 που η πανδημία σταμάτησε σε πρακτικό επίπεδο τις διαδικασίες. Ρεαλιστικά, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια για να καθαρίσει το όνομα της Κύπρου και των τραπεζών από κακές πρακτικές, πόσω μάλλον αν εμφανίζονται κατά καιρούς «πισωγυρίσματα» όπως τις γνωστές υποθέσεις με τα διαβατήρια. Παρόλο που έχουν κτιστεί μηχανισμοί και διαδικασίες έγκυρης προειδοποίησης στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, υπάρχουν μελανά σημεία του παρελθόντος και «παραθυράκια» προσελάσιμα. Σε επίπεδο φήμης θα συνεχιστούν οι προσπάθειες στο εξωτερικό, ώστε οι τράπεζες να βελτιώσουν την εικόνα της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού.

Η «Κ» εξασφάλισε στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούν στις επαφές τους οι Τράπεζες στα road shows του εξωτερικού. Το προσωπικό των τραπεζών που ασχολείται με compliance (κανονιστική συμμόρφωση) αποκλειστικά το 2015 ήταν 125 άτομα, ενώ το 2020 ασχολούνται 171, δηλαδή έχουν αυξηθεί κατά 40% μέσα στην πενταετία (προσωπικό που δεν υπήρχε και προσλήφθηκε μόνο για τέτοιους σκοπούς). Το κόστος (budget) για να είναι φουλ σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης (compliance), από το 2015 μέχρι και σήμερα ανέρχεται στο 1,5 εκατομμύριο ευρώ ετησίως. Πλέον, όλο το προσωπικό των τραπεζών από ταμίες μέχρι και σε ανώτερες

Η Κύπρος έχει τέσσερις ανταποκρίτριες τράπεζες για συναλλαγές σε αμερικανικό δολάριο, τις JP Morgan Chase & Co, Citibank, The Bank of New York Mellon και HSBC.

θέσεις, λαμβάνουν εκπαίδευση για θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML). Ενδεικτικά, το 2015 ο αριθμός του προσωπικού που είχε εκπαιδευθεί για θέματα AML ήταν 2.000 από όλες τις τράπεζες και πλέον το 2020 περνά τις 8.000, δηλαδή σχεδόν όλο το προσωπικό των τραπεζών. Οι τραπεζικοί υπάλληλοι στην Κύπρο δεν ξεπερνούν τις 10.000 προσωπικό.

Το 2018 άρχισε η πρώτη προσπάθεια αυτού το πρότζεκτ με τον Οίκο «Pillsbury», σκοπός του οποίου ήταν να πείσουν άλλες τράπεζες και κέντρα λήψης αποφάσεων για το πώς είχε βελτιωθεί το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου, πόσους τραπεζικούς λογαριασμούς έκλεισε και σε πόσους δεν επέτρεψε το άνοιγμα. Το πρότζεκτ της προώθησης της Κύπρου με τον Οίκο που παρέχει και συμβουλευτικές υπηρεσίες ήταν συμφωνία μεταξύ Τραπεζών, Κεντρικής Τράπεζας και Υπουργείου Οικονομικών. Τότε η Κύπρος ήταν σε αρκετά

Η πρόοδος των κυπριακών τραπεζών σε θέματα AML

- Το 2014 - 2020 έχουν τερματιστεί περίπου 40.000 σχέσεις με πελάτες.
- Το 2014 - 2020 έχουν κλείσει περίπου 85.000 λογαριασμοί.
- Οι σχέσεις με introducers έχουν περιοριστεί περίπου στα μισά το 2015 - 2020.
- Το προσωπικό των τραπεζών που ασχολείται με compliance (κανονιστική συμμόρφωση) αποκλειστικά το 2015 ήταν 125 άτομα, ενώ το 2020 ασχολούνται 171.
- Το κόστος (budget) των τραπεζών για

θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης (compliance), από το 2015 μέχρι και σήμερα ανέρχεται στο 1,5 εκατομμύριο ευρώ ετησίως.

● Όλο το προσωπικό των τραπεζών από ταμίες μέχρι και σε ανώτερες θέσεις, λαμβάνουν εκπαίδευση για θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML). Το 2015 ο αριθμός του προσωπικού που είχε εκπαιδευθεί για θέματα AML ήταν 2.000 από όλες τις τράπεζες και πλέον το 2020 περνά τις 8.000.

δύσκολη θέση, καθώς η κρίση του 2013 και η σχέση της με χώρες «υψηλού κινδύνου» και του πρώην ανατολικού μπλοκ, ήταν πράγματι υπαρκτή. Η κακή φήμη της Κύπρου βρήκε τελικό αποδέκτη τις

κυπριακές τράπεζες, όσον αφορά στην εξυπηρέτηση πελατών τους που προέρχονταν από χώρες «υψηλού κινδύνου». Αυτό οδήγησε σιγά – σιγά να υπάρχει κάποια χρονική περίοδος μόνο μία ανταποκρίτρια

τράπεζα για συναλλαγές σε αμερικανικό δολάριο στην Κύπρο. Έκτοτε, η Κύπρος έχει τέσσερις ανταποκρίτριες τράπεζες για συναλλαγές σε αμερικανικό δολάριο, τις JP Morgan Chase & Co, Citibank, The Bank of New York Mellon και HSBC, που ίσως για το μέγεθος της Κύπρου να είναι πολλές. Με την πανδημική κρίση λοιπόν και ενώ ήταν το πλάνο να συνεχίσουν οι προσπάθειες στράφηκε αλλού το ενδιαφέρον και δεν ήταν προτεραιότητα στο «κάρδο». Εκείνο ωστόσο που έπρεπε να διατηρηθεί, ήταν η επαφή που είχε δημιουργηθεί με φορείς, οργανισμούς, εποπτικές αρχές και πολιτικά πρόσωπα κυρίως από Αμερική, αλλά και Ευρώπη. Η Κύπρος από το 2018 έχει σπαταλήσει και οικονομικούς πόρους και σε ανθρώπινο δυναμικό

Σε επίπεδο φήμης θα συνεχιστούν οι προσπάθειες στο εξωτερικό, ώστε οι τράπεζες να βελτιώσουν την εικόνα της Κύπρου ως επενδυτικού προορισμού.

και σε άλλες διαδικασίες για να πετύχει ό,τι έχει πετύχει σήμερα σχετικά με το καθάρισμα του ονόματός της. Οι τράπεζες θυσίασαν αρκετό «business», το οποίο όμως μετατράπηκε ή μετατρέπεται σε επένδυση στο όνομα του τραπεζικού τομέα, παρά την απώλεια πελατών. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», είναι πολύ τακτικές πλέον οι επαφές των τραπεζών με την Αμερικανική πρεσβεία και στελέχη, πολιτικά πρόσωπα, από εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές. Εξάλλου, το κυπριακό τραπεζικό σύστημα εφαρμόζει πλήρως τις αμερικανικές κυρώσεις (sanctions).

Διαφορετική προσέγγιση
Μετά το πέρας του πρώτου χρόνου της πανδημίας, αποφασίστηκε να επαναρχίσουν οι επαφές με τις αμερικανικές Αρχές, αλλά και να γίνει διαφορετική προσέγγιση από εκείνη τη στρατηγική που χαράχτηκε από το 2018. «Παλιά» οι τράπεζες ήθελαν να ανανεώσουν την α-

ντίληψη του κόσμου για την Κύπρο, ενώ τώρα η προσέγγιση είναι εξωστρεφής και με αυτοπεποίθηση, λέγοντας πως είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα η Κύπρος. Πως τα κατάφερε μέχρι στιγμής, τις θυσίες και τα αποτελέσματα. Αυτή η προσέγγιση έχει αρχίσει κατά τον Απρίλιο και το Μάιο του 2021, ενώ από το Σεπτέμβριο του 2021 έχουν αρχίσει οι διαδικτυακές επαφές (Online Roadshows). Σημειωτέο πως, πριν την πανδημία, παρά τις διαφορετικές προσεγγίσεις, οι συναντήσεις με τις Αρχές γίνονταν με φυσική παρουσία και ταξίδια. Τα βασικά μηνύματα που στέλνονται από τις κυπριακές τράπεζες είναι ότι μπήκαν νέες διαδικασίες, εκπαιδεύτηκαν για ζητήματα καταπολέμησης ξεπλύματος αρκετοί τραπεζικοί υπάλληλοι, ξεδούτυκαν αρκετά χρήματα γι' αυτό το σκοπό και απορρίφθηκαν πολλοί πελάτες, νέοι και παλιοί. Αν και πιο περιορισμένες μελλοντικά, θα συνεχίσουν οι προσπάθειες των κυπριακών τραπεζών του ολικού λιφτινγκ της φήμης την ώρα που δεν θα υπάρχει και άγχος για να βρεθούν ανταποκρίτριες τράπεζες. Τη δεδομένη στιγμή όπως προαναφέρθηκε, είναι τέσσερις. Ο στόχος πλέον των τραπεζών θα είναι να αξιολογηθούν «ψηλά» σε έρευνες και δείκτες, όπως για παράδειγμα στο Basel AML Index, δείκτης εντελώς άσχετος με τα εποπτικά και τα της Βασιλείας.

Αντιλήφθηκαν την ανάγκη
Το 2016 τράπεζες και οικονομικοί φορείς αντιλήφθηκαν την ανάγκη να εντείνουν τις προσπάθειες του κυπριακού τραπεζικού συστήματος στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το 2017 – 2018 εντάθηκαν οι ενέργειες των τραπεζών για κλεισίματα λογαριασμών και απορρίψεις άλλων που δεν είχαν τη δυνατότητα να υφίστανται εντός των κυπριακών τραπεζών, ενώ την περίοδο 2018 – 2019 έγινε το μεγάλο ξεκαθάρισμα. Οι κυπριακές τράπεζες θέλουν να είναι αυστηρές, έχουν λόγο που είναι πλέον αυστηρές και τα θετικά που προέκυψαν από την αυστηρότητα αυτή ήταν πολλά. Οι προσπάθειες είναι δεδομένες, με την έκθεση της Moneyval να επισφραγίζει αυτές τις προσπάθειες από πλευράς των τραπεζών.

Δημιουργούμε χώρο για τις δικές σας ιδέες

Καλωσορίσατε στο ολοκαίνουργιο Τραπεζικό Κέντρο Λευκωσίας!

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούντας 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Ωράριο λειτουργίας Τραπεζικού Κέντρου:
Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-17:00

www.rcbcy.com

800 00 722

Η πλειοψηφία των καταναλωτών φαίνεται να περιμένουν την περίοδο των εκπτώσεων, προκειμένου να προχωρήσουν σε αγορές. Αναμένεται λοιπόν ότι η αγορά θα διατηρηθεί ζωντανή και το επόμενο διάστημα, αφού οι εκπτώσεις άρχισαν και θα διευρυνθούν μετά την Πρωτοχρονιά.

Καλύτερα από το 2019 το λιανικό τροφίμων

Εμεινε πίσω ο τομέας ένδυσης και υπόδησης, σταθερά στα ίδια επίπεδα οι αγορές από καταστήματα παιχνιδιών

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μέχρι τις 21 Δεκεμβρίου η κίνηση στην αγορά ήταν μάλλον μουδιασμένη τόσο στον τομέα των τροφίμων, όσο και στα καταστήματα ένδυσης και υπόδησης, κάτι που προκαλούσε ευρύτερο προβληματισμό στο λιανικό εμπόριο. Ωστόσο, από την περασμένη Τετάρτη, με κορύφωση την παραμονή των Χριστουγέννων, η επισκεψιμότητα των καταναλωτών σε καταστήματα και εμπορικά κέντρα, εκτοξεύθηκε. Λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τα Χριστούγεννα, ο κόσμος βγήκε να ψωνίσει ενώ η παραμονή Χριστουγέννων ήταν και φέτος η πιο εμπορική μέρα του χρόνου. Σε επεκρίσεις μάλιστα, όπως υπεραγορές και συνοικιακά κρεοπωλεία, είχε δημιουργηθεί το αδιαχώρητο και σύμφωνα με τον γ.γ. του ΠΑΣΥΛΕ Μάριο Αντωνίου, οι πωλήσεις της 24ης Δεκεμβρίου φαίνεται να ήταν πιο ψηλά ακόμα και από την χρυσή χρονιά του 2019. Πολύ καλά, παρά τον αρχικό προβληματισμό κινήθηκε επίσης και ο τομέας παιχνιδιού, με τις πωλήσεις να σκοράρουν σε επίπεδα ίδια με το 2019.

Τι δεν αγόρασαν

Τον καλό μέσο όρο της αγοράς έριξε ωστόσο ο τομέας της ένδυσης και της υπόδησης, αφού λιγότεροι καταναλωτές προτίμησαν να ξοδέψουν τον 13ο μισθό τους σε ενδυματολογικές επιλογές, αποτέλεσμα το οποίο σχετίζεται φυσικά και

Σε σχέση με το 2019, οι εκτιμήσεις του ΠΑΣΥΛΕ αναφέρουν ότι ο κύκλος εργασίας για το λιανικό εμπόριο το 2021 θα κλείσει γύρω στο 4-4,5% πιο κάτω.

Τον καλό μέσο όρο της αγοράς έριξε ο τομέας της ένδυσης και της υπόδησης, αφού λιγότεροι καταναλωτές προτίμησαν να ξοδέψουν τον 13ο μισθό τους σε ενδυματολογικές επιλογές, αποτέλεσμα το οποίο σχετίζεται φυσικά και με τους περιορισμούς ένεκα πανδημίας.

ριοδο των εκπτώσεων, προκειμένου να προχωρήσουν σε αγορές. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, μικρότερο ποσοστό σκοπεύει να ξοδέψει χρήματα για την διασκέδασή του και ακόμα μικρότερο για τις διακοπές του. Πρόκειται για την επικρατούσα εικόνα και εντύπωση στην αγορά, η οποία πλέον καταγράφηκε και στην βάση σχετικής έρευνας.

Συνεχίζουν δυνατά

Μετά την ανάπαυλα των Χριστουγέννων, την Δευτέρα η επισκεψιμότητα στην αγορά ήταν και πάλι αυξημένη, με ουρές αυτοκινήτων έξω από εμπορικά κέντρα. Από τη μία για μερίδα καταναλωτών η Πρωτοχρονιά είναι μια δεύτερη ευκαιρία ανταλλαγής δώρων και από την άλλη έ-

χουν ήδη ξεκινήσει οι εκπτώσεις από αριθμό επιχειρήσεων, αντιγράφοντας το αντίστοιχο παράδειγμα σε αγορές όπως της Βρετανίας και των ΗΠΑ.

Όπως αναφέρει ο κ. Αντωνίου, τις επόμενες μέρες αναμένεται να προχωρήσουν περισσότερα καταστήματα σε εκπτώσεις, από την ερχόμενη Δευτέρα, 3 του μηνός και κάποιοι άλλοι μετά τα Φώτα, στις 7 του μήνα. Οι εκπτώσεις θα διαρκέσουν όλο τον Ιανουάριο, και πρόκειται για μήνα ο οποίος θα απαντήσει το ερώτημα για το κατά πόσο το 2022 θα μπει με το δεξί για το λιανικό. Πάντως, συνολικά για το 2021 και με τα μέχρι στιγμής δεδομένα όπως διαμορφώνονται, οι εκτιμήσεις του συνδέσμου λιανικού εμπορίου αναφέρουν ότι ο όγκος του κύ-

κλου εργασιόθ θα είναι φέτος μειωμένος γύρω στο 4-4,5% σε σχέση με το 2019.

Ο άγνωστος Χ

Η εικόνα της αγοράς είναι φυσικά ρευστή και μεταβάλλεται στην βάση διαφόρων παραγόντων, αναφέρει ο κ. Αντωνίου. Περισσότερο από άλλους κλάδους επηρεάζονται τα καταστήματα της ένδυσης και υπόδησης από εξελίξεις, όπως είναι η επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας και η συνακόλουθη αυστηροποίηση των μέτρων, στον τομέα της εστίασης. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι αναμενόμενες ακυρώσεις εξόδων και πιθανώς εκδηλώσεων όπως γάμοι και βαφτίσεις, θα έχει επίπτωση και στις πωλήσεις στον τομέα της ένδυσης και της υπόδησης στο λιανικό. Αν κλείσει

Μειωμένη μέχρι και 50% ήταν η προσέλευση πελατών φέτος στα κέντρα εστίασης τις μέρες των Χριστουγέννων, περισσότερες οι ελπίδες για την Πρωτοχρονιά.

Μειωμένη η κίνηση στα κέντρα εστίασης

Μειωμένη μέχρι και το 50% ήταν σε γενικές γραμμές η προσέλευση πελατών φέτος στα κέντρα εστίασης τις μέρες των Χριστουγέννων, ενώ σημαντικό μερίδιο αγοράς φαίνεται να έχει κερδίσει την περίοδο των Χριστουγέννων η υπηρεσία delivery και take away. Οι επιχειρηματίες των κέντρων αναψυχής στρέφονται πλέον στις μέρες της Πρωτοχρονιάς, όπου φαίνεται ότι υπάρχει περισσότερη κινητικότητα και περισσότερες κρατήσεις σε σχέση με τα Χριστούγεννα. Ωστόσο, και πάλι η κίνηση είναι μειωμένη. «Αυτό που θα δώσει μια ανάσα σε κάποιες επιχειρήσεις είναι οργανωμένα πάρτι αποκλειστικά για αυτούς που έχουν ολοκληρώσει το μνημόσυνο τους στήλη», επισημαίνει ο Φάνος Λεβέντης, γ.γ. του ΠΑΣΥΚΑ (Παγκύπριος Σύνδεσμος Κέντρων Αναψυχής). Εξέφρασε την ελπίδα ότι ενδεχόμενα νέα μέτρα της κυβέρνησης για αναχαίτιση της πανδημίας δεν θα πλήξουν εκ νέου τους χώρους εστίασης και αναψυχής, ενώ υπογράμμισε την ανάγκη για εντατικούς ελέγχους σε υποστατικά για τα οποία εγείρονται αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα των ελέγχων εισόδου που πραγματοποιούν.

εκ νέου η εστίαση, ή σε περίπτωση επέκτασης της τηλεργασίας η επίπτωση θα είναι δραματική και στο λιανικό. «Η ένδυση και η υπόδηση είναι τομέας που επηρεάζεται τα μέγιστα από τα μέτρα που εφαρμόζονται την δεδομένη στιγμή. Είναι τόσο ρευστά τα πράγματα που υπάρχει αντίκτυπος και στο λιανικό εμπόριο».

Διπλασιάζονται στις εισόδους

Ένα θέμα που προκύπτει τις μέρες αιχμής στην αγορά, είναι η πραγματοποίηση των ελέγχων στις εισόδους των εμπορικών κέντρων. Σύμφωνα με τον Γιώργο Γεωργίου, γενικό διευθυντή του Nicosia Mall, αυτή την περίοδο διπλασιάζεται ο αριθμός των μελών ασφαλείας που πραγματοποιούν τους ελέγχους των CovPass ενώ υπάρχουν

και εφεδρικά, επιπλέον άτομα. Αυτές τις μέρες αυξάνεται επίσης ο αριθμός του προσωπικού για τον καθαρισμό των εμπορικών χώρων, λόγω της αυξημένης επισκεψιμότητας και της χρήσης των κοινοχρηστών χώρων από τους καταναλωτές. Υπενθυμίζεται ότι βάσει των τελευταίων μέτρων, η είσοδος σε καταστήματα, πολυκαταστήματα και εμπορικά κέντρα, γίνεται με την επίδειξη saferpass. Επιπλέον ελέγχος γίνεται στους χώρους εστίασης. Υπενθυμίζεται ότι για να καθίσει κάποιος επισκέπτης ηλικίας 18+ στο foodcourt των εμπορικών κέντρων θα πρέπει να έχει saferpass εμβολιασμού. Οι χώροι εστίασης είναι ωστόσο ανοικτοί για πελάτες take away, ανεξάρτητα από το είδος saferpass που διαδίδεται.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

2022: Χρονιά με δυσκολίες αλλά και ελπίδα

Στο τέλος του χρόνου ο καθένας μας σκέφτεται και θέτει στόχους για όλα όσα θα ήθελε να κάνει μέσα στη νέα χρονιά. Στην Κύπρο αλλά και στον κόσμο γενικά υπάρχει αβεβαιότητα. Πολλές προκλήσεις ξεπερνούν τα σύνορά μας. Σκεφτόμαστε την μοιρασμένη μας πατρίδα, τα οικονομικά προβλήματα που μας ταλανίζουν, το περιβάλλον που καταστρέφεται και τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά μας.

Η απογοήτευση είναι εμφανής. Ο κόσμος κατανοεί πως είναι πολλά αυτά που μας ενοχλούν και μας εμποδίζουν να προοδεύσουμε. Δεν μπορούμε άλλο να τα αφήνουμε κάτω από το χαλί. Δεν μπορεί η χώρα μας να είναι πρωταθλήτης της διαφθοράς και της αδιαφάνειας. Δεν μπορεί η Κυπριακή Δημοκρατία (που χρειάζεται την διεθνή αλληλεγγύη) να εγκალείται από την Κομισιόν δύο φορές

στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για το γνωστό θέμα με τα χρυσά διαβατήρια. Σε όλους τους διεθνείς δείκτες για τη διαφθορά πίσω από όλους. Είναι αυτή η αλλαγή. Πώς; Πρώτο, κάθισε η εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Ο πολίτης αμφισβητεί και απαξιώνει αποφάσεις που πρέπει να διέπουν το καλό όλων. Χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να νιώσει ο πολίτης πως αξίζει τον κόπο να συμμετέχει στις αποφάσεις που μας αφορούν όλους!

Η δική μου απάντηση είναι πως μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα γιατί είναι στο χέρι μας αυτή η αλλαγή. Πώς; Πρώτο, κάθισε η εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Ο πολίτης αμφισβητεί και απαξιώνει αποφάσεις που πρέπει να διέπουν το καλό όλων. Χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να νιώσει ο πολίτης πως αξίζει τον κόπο να συμμετέχει στις αποφάσεις που μας αφορούν όλους!

Το Τίμιο Κράτος είναι η δική μου απάντηση στα σημερινά αδιέξοδα. Τίμιο Κράτος σημαίνει να θέσουμε τέρμα στην απουσία διαφάνειας και στην έλλειψη λογοδοσίας. Η σημερινή εικόνα κακοδιοίκησης και διαφθοράς να δώσει τη θέση της στην πρόοδο και στην ανάπτυξη για όλους. Να θωρακίσουμε τη δημόσια ζωή με κανόνες που θα τηρούνται. Οι ηγέτες πρέπει να ηγούνται με το παράδειγμα τους και να ξέρουμε τι κάνουν. Ακόμη η αναβάθμιση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης είναι πλέον επείγον.

Δεύτερο, είμαστε δύο βήματα πριν την διχοτόμηση της πατρίδας μας. Μπορούμε να την αποτρέψουμε! Πρώτα με την ανάκτηση της αξιοπιστίας μας στο ευρωπαϊκό πεδίο και ακολούθως, με την συμπλήρωσή μας με τα ευρωπαϊκά συμφέροντα που θα μας προστατεύσουν.

Η σημερινή εικόνα κακοδιοίκησης και διαφθοράς να δώσει τη θέση της στην πρόοδο και στην ανάπτυξη για όλους. Να θωρακίσουμε τη δημόσια ζωή με κανόνες που θα τηρούνται.

Αυτά τα δύο πάνε μαζί, γι' αυτό χρειάζεται να δώσουμε έμφαση στον παράγοντα της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας στις διεκδικήσεις μας.

Τρίτο, μπορούμε να δώσουμε στην οικονομία βάθος και ισορροπία, με περισσότερες δυνατότητες στον τομέα των επενδύσεων, να μειώσουμε τις ανισότητες,

κρατώντας σταθερά μια υπεύθυνη δημοσιονομική πολιτική αλλά ταυτόχρονα εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες που μας δίνει η νέα ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική που είναι σε εξέλιξη. Το κράτος έχει ευθύνη να ενισχύει το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας με στοχευμένα δίκτυα προστασίας για τους πιο αδύναμους συμπολίτες μας. Προϋπόθεση για όλα είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς, η αναβάθμιση της εικόνας της Κύπρου ως σοβαρού επενδυτικού προορισμού και η σωστή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του τόπου. Και να μην ξεχνούμε το περιβάλλον και το χρέος μας στους επόμενους. Η πράσινη ανάπτυξη και η κυκλική οικονομία είναι ο τρόπος διαφύλαξης της ποιότητας ζωής.

Τέταρτο, η μεταρρύθμιση στην παιδεία είναι αναγκαία. Τα παιδιά και ο νέος μας πρέπει να αποκτήσουν τις δεξιότητες για

να ανταγωνιστούν στο σημερινό περιβάλλον που επιβάλλει η συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων, εξ αποστάσεως εργασία και εκπαίδευση, δια βίου μάθηση και νέες μορφές απασχόλησης.

Ξέρουμε τις δυσκολίες που έχουμε μπροστά μας, το 2022: η παράταση της πανδημίας, η ακρίβεια, η υποαπασχόληση, οι χαμηλοί μισθοί των νέων, το κλείσιμο επιχειρήσεων.

Όμως το νέο έτος μπορεί να είναι και μια χρονιά ελπίδας. Μπορούν να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων, η ακρίβεια, η υποαπασχόληση, οι χαμηλοί μισθοί των νέων, το κλείσιμο επιχειρήσεων.

Με αυτή την πίστη, εύχομαι σε όλες και όλους καλό και δημιουργικό 2022.

Οι αλλαγές που ανοίγουν τον δρόμο στο χαλλούμι

Με εμπορικό σήμα στη Βρετανία και οι minor changes που προωθούνται στην Κομισιόν αρχές του 2022

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Καθοριστικές σημασίας για την έναρξη της ουσιαστικής παραγωγής για το χαλλούμι ΠΟΠ θεωρείται η προώθηση σειράς αλλαγών, τις οποίες αιτήθηκαν παραγωγοί και τυροκόμοι και συζητήσαν με το Υπουργείο Γεωργίας, και φαίνεται ότι θα κατατεθούν τελικά ενώπιον της ΕΕ. Επρόκειτο για 13 σημεία τα οποία είχε θέσει ο Σύνδεσμος Τυροκόμων ενώπιον του Υπουργείου Γεωργίας και πλέον αναμένεται ότι είτε μέχρι τέλος Δεκεμβρίου είτε αρχές του 2022, όσα έχουν παραμείνει μετά την σχετική διαβούλευση, θα υποβληθούν και ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Χαλλούμι μέχρι 1 kg

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» μεταξύ των προτεινόμενων αλλαγών, οι οποίες έχουν συζητηθεί και θα τεθούν ενώπιον της Κομισιόν, είναι η δυνατότητα των τυροκόμων να παράγουν το προϊόν είτε σε φέτες, είτε σε πλάκα- και όχι διπλωμένο. Επιπλέον, ενώ βάσει του προτύπου, το βάρος του προϊόντος θα έπρεπε να ήταν μέχρι 400 gr την μονάδα, πλέον προτείνεται η δυνατότητα για αύξηση του βάρους, μέχρι 1000 γραμμάρια. Πρόκειται για minor changes οι οποίες, ωστόσο, φαίνεται να έχουν τεράστια σημασία για τους τυροκόμους.

Ενώπιον της Κομισιόν θα τεθεί το αίτημα των τυροκόμων για να παράγουν το προϊόν κατά τρόπο ώστε να καλύπτεται η ζήτηση σε εστιατόρια του εξωτερικού.

Ειδικότερα, το χαλλούμι σε πλάκα, σε φέτες και σε πιο μεγάλο βάρος, απευθύνεται κυρίως στον τομέα της εστίασης σε αγορές του εξωτερικού και θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό για τους παραγωγούς. Στο έγγραφο, το οποίο θα υποβάλει το Υπουργείο Γεωργίας στην Κομισιόν, θα περιλαμβάνεται επίσης το αίτημα των τυροκόμων για αλλαγές στα επίπεδα υγρασίας, καθώς και το αίτημα για διεύρυνση των φυλών των ζώων, το γάλα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παραγωγή χαλλουμιού.

Η ποσόστωση γάλακτος

Τώρα, όσον αφορά το φλέγον θέμα για αλλαγές στην ποσόστωση αιγοπρόβειου και αγελαδινού γάλακτος, το οποίο θέτουν οι τυροκόμοι, φαίνεται ότι δεν περιλαμβάνεται στο έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας. Φαίνεται, επίσης, ότι ενδεχομένως το εν λόγω θέμα να μην υφίσταται σε κατοπινό στάδιο και εφόσον προχωρήσει το αίτημα για συμπερίληψη όλων των φυλών στην παραγωγή του ΠΟΠ, κάτι που θα οδηγήσει σε αύξηση της ποσότητας του διαθέσιμου αιγοπρόβειου γάλακτος. «Αν αυτό γίνει και αυξηθεί η παραγωγή, τότε θα μπορούμε να δούμε με άλλο φακό το θέμα της ποσόστωσης», αναφέρει αρμόδια πηγή στην «Κ». Εκτιμάται, επίσης, ότι σε πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο θα αρχίσουν να αποδίδουν οι επενδύσεις για ενίσχυση των αιγοπροβατοτρόφων ύψους 30 εκατ. ευρώ καθώς και θα αυξηθεί η παραγωγή αιγοπρόβειου στην αγορά.

Τσίλι και βασιλικό

Οι τυροκόμοι είχαν θέσει θέμα και για την χρήση κυπριακού δυόσμου, ζητώντας να χρησιμοποιείται εισαγόμενο βότανο, ωστόσο μελέτη κατέδειξε την επάρκεια στα κυπριακά αποθέματα έτσι το αίτημα αποσύρθηκε. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, η εισήγηση των τυροκόμων για χρήση τσίλι και βασιλικού στο τυρόπηγμα, δεν προχωρά, ούτε επίσης η light έκδοση του προϊόντος. Πρόκειται για ουσιώδη ζητήματα για τους τυροκόμους, τα οποία εκτιμάται ότι αν προχωρήσουν, θα ξεκλειδώσουν την αγορά και θαβάλουν το ΠΟΠ σε γραμμή παραγωγής.

Αν πετύχει η προσπάθεια για συνέχιση των εξαγωγών στη βάση του εμπορικού σήματος, τότε διατηρείται το κερτημένο της αγοράς της Μεγάλης Βρετανίας η οποία απορροφά το 40% των εξαγωγών.

Ετοιμάζονται για Μ. Βρετανία

Παράλληλα με τις minor changes επί του φακέλου, η Κυβέρνηση ψάχνει και την λύση για διατήρηση της αγοράς της Μεγάλης Βρετανίας, χρησιμοποιώντας τις πρόνοιες του εμπορικού σήματος.

Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται ότι καλύπτεται από την νομοθεσία για το εμπορικό σήμα, ωστόσο, επί του παρόντος, το τοπίο δεν έχει ξεκαθαρίσει. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι βάσει των ευρωπαϊκών κανονισμών, όπου υπάρχει εμπορικό σήμα το οποίο ισχύει σε συγκεκριμένη χώρα, τουλάχιστον πέντε χρόνια πριν γίνει το προϊόν ΠΟΠ

Η εισήγηση των τυροκόμων για χρήση τσίλι και βασιλικού στο τυρόπηγμα, δεν φαίνεται να προχωρά.

(στην περίπτωση του χαλλουμιού αυτό το σημείο είναι το 2014), τότε σύμφωνα με τον κανονισμό της ΕΕ αυτά τα σήματα, άμα είναι καλά τη πίστη, μπορούν να συνεχίσουν υπό κάποιες προϋποθέσεις και κάποιους όρους να ισχύουν. Από πλευράς Υπουργείου Εμπορίου, η διευθύντρια Εμπορίου Παναγιώτα Πατσάλη, αναφέρει στην «Κ» ότι «είναι κάτι το οποίο θα θέλαμε να λειτουργήσει, ωστόσο, κατά την άποψή μου, υπάρχουν κάποια ρίσκα τα οποία θα πρέπει να αξιολογήσουμε το μέγεθος και τη σημασία τους ούτως ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα και για το ΠΟΠ μας και για το εμπορικό μας σήμα».

Πρόκειται για μία προσπάθεια η οποία στην ουσία θα δώσει λύσεις για διατήρηση του κερτιμένου των εξαγωγών χαλλουμιού στη Μεγάλη Βρετανία, ωστόσο υπάρχουν κάποια ζητήματα τα οποία παραμένουν ρευστά και δημιουργούν κενά στην δρομολόγηση συγκεκριμένων στρατηγικής από πλευράς κυβέρνησης. Στην περίπτωση που προχωρήσει το θέμα, τότε η παραγωγή χαλλουμιού, σε μεγάλο βαθμό θα επιστρέψει στους προ ΠΟΠ ρυθμούς- λιγότερο αιγοπρόβειο γάλα, χαλλούμι μπέργκερ, χαλλούμι με τσίλι κ.ο.κ. και θα διατηρηθεί το κερτιμένο της αγοράς της Μεγάλης Βρετανίας η οποία απορροφά το 40% των εξαγωγών.

Από την άλλη, εκφράζονται ανησυχίες για εκμετάλλευση του εμπορικού σήματος η οποία θα οδηγήσει σε περαιτέρω απόκλιση από το ευρωπαϊκό πρότυπο και ενδεχομένως να λειτουργήσει δυσμενώς για την προώθηση του κατοχυρωμένου κυπριακού προϊόντος αλλά και να αντιμετωπιστεί με δυσπιστία από την ΕΕ.

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

Τώρα, κάνοντας τις καθημερινές σου αγορές με την **AEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκεντρώνεις μίλια** για ταξίδια και απολαμβάνεις μοναδικά προνόμια.

Απόκτησε την κάρτα που σε ταξιδεύει μέχρι 31/12, **επωφελήσου δωρεάν συνδρομής** για 6 μήνες και ξεκίνα τα ταξίδια.

bankofcyprus.com.cy
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ι. ΞΥΔΩΝΑ*

Ελληνική οικονομία και επιχειρήσεις: η επόμενη ημέρα

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι παρά τη συνεπή συμμετοχή της χώρας στους ευρωπαϊκούς οικονομικούς θεσμούς, η ελληνική οικονομία προσδιοριζόταν παγιώς από σημαντική υστέρηση παραγωγικότητας. Απώτερη συνέπεια αυτού υπήρξε η μη διατηρησιμότητα των εκάστοτε περιόδων υψηλής ανάπτυξης, καθώς ανέκαθεν αυτές εδράστηκαν σε μεγάλο εξωτερικό δανεισμό. Παράλληλα, με τη χαμηλή παραγωγικότητα, ένας προβληματικός θεσμικός μετασχηματισμός έθρεψε για χρόνια την αδιαφάνεια, και αμφοτέρως συνέβαλαν πολλαπλασιαστικά στην εσωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας. Αναφορικά στο οικονομικό των επιχειρήσεων, δεν θα ήταν δυνατόν να μην επιστημονθεί ότι η πλειοψηφία αυτών στην Ελλάδα, μικρών σε μέγεθος συντριπτικά, συνexasται με την αγορά των μη διενθώς εμπορευσιμων υπηρεσιων και προϊόντων. Στη βάση αυτή, η αύξηση του αριθμού των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων συνιστά βασική προϋπόθεση για την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση των εξαγωγών. Αναγκαία είναι επίσης και η ενδυνάμωση των μικρών επιχειρήσεων,

Αναγκαία είναι επίσης και η ενδυνάμωση των μικρών επιχειρήσεων προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική εξωστρέφεια της οικονομίας.

μέσω μιας πιο πρόσφορης αλληλεπίδρασης τους με τις μεγάλες, προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική εξωστρέφεια της οικονομίας. Την ίδια στιγμή, τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά της αυτοαπασχολησης και της άτυπης οικονομίας στη χώρα συνιστούν ένα μόνιμο ιδιοσυγκρατικό μειονέκτημα.

Ενα πλέγμα 6 κεντρικών πολιτικών για τη βελτίωση τόσο της παραγωγικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων, όσο και του θεσμικού πλαισίου που προσδιορίζει τις υποκείμενες οικονομικές λειτουργίες, θα μπορούσε να έχει ως εξής:

Μείωση των τριβών από φόρους και εισφορές στην εργασία, ήτοι επί παραδείγματι μείωση ασφαλιστικών εισφορών,

εισφορών αλληλεγγύης, ενσωμάτωση εισοδημάτων σε ενιαία φορολογική κλίμακα κ.λπ.

Υλοποίηση προγραμμάτων ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση επενδύσεων που αφορούν σε ψηφιακή αναβάθμιση, νέες τεχνολογίες και νέες μεθόδους παραγωγής. Αύξηση δημοσιονομικών δαπανών για έρευνα - ανάπτυξη και μείωση του κόστους παραγωγής μέσω ευνοϊκό-

τερης φορολογικής μεταχείρισης αποσβέσεων για επενδύσεις, κυρίως σε πάγιο εξοπλισμό και καινοτομία. Απλοποίηση του πολύπλοκου φορολογικού κώδικα, με ελαχιστοποίηση των εξαιρέσεων, ώστε να αποκλείεται κάθε μηχανισμός φοροδιαφυγής και σκιώδους οικονομικής δραστηριότητας. Ανάπτυξη καθολικού πλαισίου εφαρμογής ηλεκτρονικών πληρωμών σε πραγματικό χρόνο, στο σύνολο των κλάδων της οικονομίας.

Ενίσχυση των ειδικών τμημάτων στα δικαστήρια για οικονομικές υποθέσεις υψηλής εξειδίκευσης, με ταυτόχρονη διύρυνση των μηχανισμών εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών. Σε επίπεδο παρούσας κατάστασης, οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Ε.Ε. για την περίοδο 2021-23 επιβεβαιώνουν μια δυναμική ανάκαμψης για την ελληνική οικονομία. Έτσι, για το 2021, προβλέπεται για τη χώρα ρυθμός ανάπτυξης 7,1%, ήτοι ο δεύτερος μεγαλύτερος στην Ευρωζώνη (Μ.Ο. 5%) και σημαντικά αυξημένος συγκριτικά με τις εαρινές προβλέψεις. Επίσης, με βάση τις εκτιμήσεις, παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα αναμένεται να κινηθεί στα επίπεδα του 2010, προς το τέλος του 2022 οι τιμές θα εξομαλυνθούν σε τιμές προ κρίσης. Περαιτέρω, ο αριθμός των επιχειρήσεων που έχουν δανειοδοτηθεί μέσω ΤΕΠΙΚ και εγγυοδοτικών προγραμμάτων, προσγγίζει τις 40.000, με συνέπεια ένας ευρύτερος νέος στόχος χρηματοδότησης 100.000 επιχειρήσεων από τράπεζες και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να είναι ρεαλιστικός. Η συνδρομή της πολιτείας στην κατεύθυνση αυτή είναι κρί-

σιμη, ως εκφράζεται για παράδειγμα με το νομοσχέδιο κινήτρων συγκοινωνιακών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προκειμένου να διευρύνεται το πιθανοτικό φάσμα ικανότητας χρηματοδότησής τους. Τέλος, στη σωστή κατεύθυνση βρίσκονται οι ρυθμίσεις δανείων ύψους 32 δισ. ευρώ που διενήργησαν οι ελληνικές τραπεζες, από τον Ιούλιο του 2019 μέχρι σήμερα. Επιπλέον, η στρατηγική πρόωρης αποπληρωμής δανείων ύψους 6,8 δισ. ευρώ προς ΔΝΤ και χώρες της Ευρωζώνης, είναι επίσης ορθή, καθώς θα βελιώσει το προφίλ βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους και θα αποφέρει ένα όφελος άνω των 200 εκατ. ευρώ για το ελληνικό Δημόσιο. Στο μέλλον, κεντρικός στόχος και τελικός παρονομαστής για τη χώρα προσήκει να είναι η συστηματική αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος, ώστε στη μακρά προθεσμία αυτό να συγκλίνει με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Μια στοχοθεσία που για δεκαετίες έχει εγκατασταθεί ως ανέφικτη και μη ρεαλιστική.

* Ο κ. Παναγιώτης Ι. Ξυδωνάς είναι καθηγητής στην ESSCA Grande École.

Σπάει το ένα ρεκόρ μετά το άλλο η «Όmikρον»

Ερχεται νέο πακέτο μέτρων πριν την Πρωτοχρονιά, ακολουθούν και άλλα μετά το πέρας της εορταστικής περιόδου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Για ένα δύσκολο υπόλοιπο χειμώνα προετοιμάζονται οι ειδικοί μιας και η μετάλλαξη Όmikρον εκδηλώνει στη πράξη την επιθετική συμπεριφορά της. Όπως και άλλες χώρες της Ευρώπης έτσι και η Κύπρος βιώνει μια δύσκολη περίοδο, μερικές μέρες πριν ο χρόνος γυρίσει σελίδα. Τα 1925 νέα κρουσματα που εντοπίστηκαν από τους υγειονομικούς ελέγχους την περασμένη Δευτέρα, αποδεικνύεται πως ήταν η κορυφή του παγόβουνου. Τα αποτελέσματα των ελέγχων της Τρίτης (2241 νέα κρουσματα(ποσοστό θετικότητας: 2,29%), κατέδειξαν πως για το επόμενο διάστημα, άγνωστο για πόσο, η Κύπρος θα κινείται σε τετραψήφια νούμερα κρουσμάτων με το ένα ρεκόρ να σπάει το προηγούμενο. Στην κατάσταση που έχει διαμορφωθεί το μόνο θετικό στοιχείο είναι πως ο αριθμός

Τρεις μέρες πριν το ρεβεγιόν της πρωτοχρονιάς, φαίνεται να έχει κλειδώσει η διατήρηση του υφιστάμενου υγειονομικού πλαισίου για τις συναθροίσεις σε οικίες σε μια προσπάθεια να μην επηρεαστεί το εορταστικό κλίμα, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται ανατροπή.

των νοσηλείων δείχνει να κινείται κάτω από τις 179, οροφή που καταγράφηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2021. Εξέλιξη που μειώνει, ελαχίστα, την πίεση των σοβαρών περιστατικών στο σύστημα υγείας. Ωστόσο εκ των πραγμάτων ο υψηλός αριθμός νέων κρουσμάτων αναμένεται να επιδράσει αρνητικά στην καθημερινότητα των πολιτών μιας και θεωρείται βέβαιο πως θα οδηγήσει σε συμπληρωματικά μέτρα πριν την πρωτοχρονιά, ενώ ανάλογα τις πορείας μπορεί να επηρεάσει και την περίοδο μετά το πέρας της εορταστικής περιόδου. Ήδη την Τετάρτη ο Υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλας έχει συγκαλέσει έκτακτη

Σε χαμηλή ένταση αναμένεται να κινηθούν τα επιρροσθέτα μέτρα για αναχαίτηση της νέας έξαρσης της πανδημίας. Οι αποφάσεις για την ανάγκη νέων μέτρων θα κλειδώσουν σε έκτακτη σύσκεψη Υπουργού Υγείας με τα μέλη της ΣΕΕ την Τετάρτη με τις πληροφορίες να φέρουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να μην επιθυμεί σκληρά μέτρα μέχρι την Πρωτοχρονιά.

σύσκεψη με τη Συμβουλευτική Επιτροπή των Επιστημόνων (ΣΕΕ), προκειμένου να ακούσει τις εισηγήσεις τους για την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.

1η δόση μέτρων

Τρεις μέρες πριν το βράδυ της Πρωτοχρονιάς και όπως όλα δείχνουν κυβέρνηση και επιδημιολόγοι φαίνεται να μην προκρίνουν μέτρα τα οποία θα επηρεάσουν το εορταστικό κλίμα των επόμενων ημερών, κάτι που σύμφωνα με τις πληροφορίες μας προκρίνει και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αρμόδιες πηγές έλεγαν στην «Κ» πως τα συμπληρωματικά μέτρα που βρί-

σκονται πάνω στο τραπέζι δεν αναμένεται να κινούνται προς την κατεύθυνση αυστηροποίησης των υγειονομικών ελέγχων στους χώρους εστίασης και διασκέδασης. Στο πνεύμα αυτό, οι ίδιες πηγές, απέκλειαν κάθε σκέψη για περιορισμούς στην διακίνηση. Αναλυτικά κατά τη σύσκεψη με τα μέλη της ΣΕΕ θα εξετασθεί η αύξηση του ποσοστού τηλεργασίας σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, σε μια προσπάθεια περιορισμού των καθημερινών μετακινήσεων και επαφών. Το δεύτερο μέτρο θα αφορά τους ελέγχους στους χώρους συνάθροισης. Εδώ υπάρχει σκέψη να γίνει πιο αυστηρό το υγειονομικό πλαίσιο με τα τεστ να α-

ποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση. Μέχρι και την πρωτοχρονιά δεν υπάρχουν σκέψεις για μέτρα τα οποία θα επηρεάσουν τομείς της οικονομίας κάτι που αφήνεται ανοικτό για το νέο έτος, εάν και εφόσον δεν υπάρξει ύφεση της πανδημίας.

Ρεβεγιόν

Με απώτερο στόχο να μειωθεί στο ελάχιστο το αποτύπωμα της Όmikρον, κυρίως παραμονή και ανήμερα του νέου έτους ελάχιστες πιθανότητες συγκεντρώνουν, μέτρα τα οποία θα επηρεάσουν τις κοινωνικές συναθροίσεις σε εσωτερικούς χώρους (οικίες) μέχρι την 1η του νέου

έτους. Παρά το γεγονός ότι υπάρχει ανησυχία για επιδημιολογική επιβάρυνση από τα πρωτοχρονιάτικα ρεβεγιόν, κυβέρνηση και επιδημιολόγοι φαίνεται ότι θα διατηρήσουν το υφιστάμενο πλαίσιο με το σκεπτικό πως η λήψη συμπληρωματικών μέτρων, στην ουσία θα ήταν δώρον άδωρον ένεκα της εορταστικής ατμόσφαιρας και των αντικειμενικών δυσκολιών που υπάρχουν στην εφαρμογή αυστηρότερων μέτρων.

2η δόση

Εκ των πραγμάτων η προσοχή της ομάδας διαχείρισης της πανδημίας στρέ-

Τι αφήνει το 2021 στην τουρκοκυπριακή οικονομία

Καλπάζει ο πληθωρισμός, στα ύψη οι τιμές στα Κατεχόμενα -Συσσωρευμένα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Λίγο πριν από την έναρξη της πανδημίας, Τούρκοι και ξένοι αναλυτές προειδοποιούσαν για τις επιπτώσεις των λανθασμένων κινήσεων και αποφάσεων της κυβέρνησης Ερντογάν στο πεδίο της οικονομίας.

Στα τέλη του 2019, την στιγμή που οι ειδικοί έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για το μέλλον της τουρκικής οικονομίας, το αμερικανικό δολάριο στην τουρκική οικονομία «φλέρταρε» με τις 7 μονάδες. Μετά από 24 μήνες, το δολάριο στην τουρκική αγορά έχει ξεπεράσει τις 11 μονάδες. Και αυτό παρά τις πρόσφατες επιμέδσεις του επιτελείου της τουρκικής οικονομίας στην αγορά.

Η πρωτόγνωρη κατρακύλα της αξίας της τουρκικής λίρας, η οποία συνεχίστηκε

Οι απώλειες της τουρκικής οικονομίας ήρθαν για να μείνουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στο προσκήνιο της επικαιρότητας.

το 2021, εν μέσω της πανδημίας, πλήττει πολυδιάστατα την Τουρκία και την τ/κ κοινότητα, η οποία εξαρτάται σε πολλούς τομείς από την Άγκυρα. Το 2021 αφήνει πίσω του σε Τουρκία και Κατεχόμενα συσσωρευμένα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα, με τους ειδικούς να προειδοποιούν για μια ακόμη φορά ότι τα μέσα επέμβασης της τουρκικής κυβέρνησης και της τ/κ ηγεσίας στην μεγάλη κρίση είναι περιορισμένα.

Η εμμονή με τα επιτόκια

Όπως σε ολόκληρο τον πλανήτη έτσι και στην Τουρκία, το 2021 ξεκίνησε με την ελπίδα ότι το εμβόλιο του κορωνοϊού θα οδηγούσε την ανθρωπότητα σε έξοδο από την μεγάλη υγειονομική κρίση. Τις πρώτες εβδομάδες του 2021, ο Πρόεδρος της Τουρκίας έστειλε ελπιδοφόρα μηνύματα στους πολίτες του, τονίζοντας ότι οι μαζικοί εμβολιασμοί θα οδηγούσαν σταδιακά την Τουρκία στην κανονικότητα. Μαζί με τον έλεγχο της πανδημίας, η τουρκική τουριστική βιομηχανία θα έπανε εκ νέου δουλειά και θα αυξάνονταν οι τουρκικές εξαγωγές.

Στο πλαίσιο του παραπάνω σκεπτικού, ο Ερντογάν επέμενε στην ορθότητα της

Τους τελευταίους μήνες, μεγάλες μερίδες της τ/κ κοινότητας αδυνατούν να ανταποκριθούν στις βασικές οικονομικές υποχρεώσεις και ανάγκες τους.

γνωστής ανορθολογικής οικονομικής συνταγής των χαμηλών επιτοκίων. Έχοντας αλλάξει υπουργούς Οικονομικών και διευθυντές της Κεντρικής Τράπεζας, ο Ερντογάν από τις αρχές του προηγούμενου έτους επέμενε στο γεγονός ότι τα χαμηλά επιτόκια αποτελούσαν μονόδρομο για την τουρκική οικονομία. Έτσι, η νέα διοίκηση της τουρκικής Κεντρικής Τράπεζας κατά την διάρκεια του 2021 προχώρησε στην μείωση του επιτοκίου.

Η μείωση του επιτοκίου εκτόξευσε στα ύψη την αξία των ξένων νομισμάτων στην τουρκική αγορά. Πριν από λίγες ημέρες, η αντιστοιχία του ευρώ έναντι της λίρας ξεπέρασε τις 20 μονάδες. Αυτή η εξέλιξη συνοδεύτηκε από τη σημαντική αύξηση του πληθωρισμού και των τιμών των βασικών αγαθών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι την ίδια περίοδο η τουρκική αντιπολίτευση προειδοποίησε για τις επιπτώσεις της εξάντλησης των αποθεμάτων χρήματος της Κεντρικής

Τράπεζας. Η κυβέρνηση Ερντογάν επιχείρησε να επέμβει στην πρωτόγνωρη κρίση με καινοτόμες ιδέες κατά τις τελευταίες εβδομάδες του 2021. Στις αρχές της προηγούμενης εβδομάδας, η τουρκική κυβέρνηση ανακοίνωσε ένα νέο πρόγραμμα, το οποίο θα «αποζημιώνει» αυτόματως τις απώλειες των καταθέσεων σε τουρκική λίρα έναντι των ξένων νομισμάτων.

Παράλληλα, οι τουρκικές τράπεζες διοχέτευσαν στην τουρκική αγορά μεγάλα ποσά «ζεστού» χρήματος. Σύμφωνα με Τούρκους αναλυτές, ορισμένα από τα νέα κονδύλια που διοχετεύτηκαν στην τουρκική αγορά έφτασαν στην Κωνσταντινούπολη από το εξωτερικό όπως το Κατάρ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Βενεζουέλα. Η συγκεκριμένη πληροφωρία δεν είχε επιβεβαιωθεί ή διαψευστεί επισήμως από την Άγκυρα μέχρι την στιγμή που γραφόταν το συγκεκριμένο ρεπορτάζ.

Οικονομικά πλήγματα

Οι προαναφερόμενοι νέοι ελιγμοί της τουρκικής κυβέρνησης στο πεδίο της οικονομίας, τις προηγούμενες ημέρες είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αξίας της τουρκικής λίρας έναντι των ξένων νομισμάτων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της αντιστοχίας ευρώ-λίρας. Όπως υπογραμμίστηκε παραπάνω, την προηγούμενη Δευτέρα το ευρώ στην τουρκική αγορά ξεπέρασε τις 20 μονάδες. Σήμερα, μια εβδομάδα μετά την νέα επέμβαση της κυβέρνησης Ερντογάν στην τουρκική οικονομία, το ευρώ έχει υποχωρήσει στις 13 μονάδες.

Αναλυτές και οικονομολόγοι προβάλουν την άποψη ότι η προσωρινή μείωση της αξίας των ξένων συναλλαγμάτων στην τουρκική αγορά δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε πρόωρα και λανθασμένα συμπεράσματα. Μπορεί τα τελευταία εικοσιτετράωρα του 2021 το ευρώ να βρίσκεται στην μπάρα των 13-14 μονάδων, ωστόσο

πριν από ένα έτος βρισκόταν στην μπάρα των 8-9 μονάδων. Με άλλα λόγια, οι απώλειες της τουρκικής οικονομίας ήρθαν για να μείνουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στο προσκήνιο της επικαιρότητας. Το ίδιο ισχύει και για τον πληθωρισμό και την άνοδο των τιμών των βασικών αγαθών.

Στα Κατεχόμενα

Ο πληθωρισμός και οι υψηλές τιμές είναι δυο φαινόμενα που στα τέλη του 2021 αφήνουν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση χιλιάδες τ/κ νοικοκυριά. Τους τελευταίους μήνες, μεγάλες μερίδες της τ/κ κοινότητας αδυνατούν να ανταποκριθούν στις βασικές οικονομικές υποχρεώσεις και ανάγκες τους. Το ίδιο ισχύει και για την τ/κ ηγεσία, η οποία επιχειρεί να διαχειριστεί την οικονομική κρίση με τα λιγοστά «εργαλεία» που διαθέτει. Η «κυβέρνηση» από την μια επιχειρεί να πληρώσει τους μισθούς και τις συντάξεις του «δημοσίου». Από την άλλη, γίνεται αποδέκτης αρνητικών σχολίων εξαιτίας της ανόδου των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών και την κρίση που έχει ξεσπάσει στον τομέα των καυσίμων και της ηλεκτρικής ενέργειας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην σκιά των προαναφερόμενων εξελίξεων, το τελευταίο διάστημα στα κατεχόμενα έχει ξεκινήσει συζήτηση για την χρήση του ευρώ. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν την Άγκυρα να έχει εντοχθεί από αυτήν την εξέλιξη. Και για αυτόν άλωστε τον λόγο, πριν από λίγα εικοσιτετράωρα, στην Άγκυρα, ο Ερντογάν συνάντησε τον Τατάρ και έθεσε επί τάπητος την πορεία της οικονομικής κρίσης στα Κατεχόμενα. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τον Ερντογάν να δίνει στον Τατάρ την υπόσχεση ότι η οικονομική κρίση θα ελεγχθεί στις αρχές του 2022 και ότι η Άγκυρα θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει οικονομικά τους Τ/κ.

Όλα τα προαναφερόμενα συμβαίνουν την στιγμή που σε καθημερινή βάση, χιλιάδες Ε/κ σχηματίζουν μεγάλες ουρές στα οδοφράγματα για να μεταβούν στα Κατεχόμενα. Οι Ε/κ καταναλωτές σπεύδουν να επωφεληθούν από τις απώλειες της λίρας και να προμηθευτούν στα κατεχόμενα είδη πρώτης ανάγκης σε ευνοϊκότερες τιμές. Εκπρόσωποι της τ/κ αντιπολίτευσης, αναφερόμενοι σε αυτήν την εξέλιξη, ασκούν κριτική στην τ/κ ηγεσία με το σκεπτικό ότι οι λανθασμένες πολιτικές της μετέτρεψαν τα Κατεχόμενα σε «οικονομικό παράδεισο» των Ε/κ.

Μικρή ύφεση στις νοσηλείες

Στο κλίμα που έχει δημιουργηθεί, ο μοναδικός δείκτης που παρουσιάζει σημάδια ύφεσης είναι οι νοσηλείες (168 την Τρίτη). Στις 20 Δεκεμβρίου 2021 καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός σοβαρών περιστατικών (179). Από τότε παρατηρείται μια σταδιακή υποχώρηση στις 161, την περασμένη Δευτέρα. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει μια αναλογική τάση νέων κρουσμάτων-νοσηλείων, ουσιαστικά είναι ο παράγοντας εκείνος που επιτρέπει σε κυβέρνηση και επιδημιολόγους να είναι συγκρατημένοι με τη λήψη και άλλων μέτρων. Με βάση τις αξιολογήσεις των ειδικών, η μεγαλύτερη διασπορά του ιού παρατηρείται στις ηλικίες 40 με 45, σε ανεμβολιαστούς και εμβολιασμένους.

φεται μετά τις γιορτές του νέου έτους μιας και οι εκτιμήσεις που υπάρχουν για την πορεία της Όmikρον δεν είναι ευόωες. Οι σκέψεις που υπάρχουν οδηγούν σε στοχευμένες παρεμβάσεις που ενδεχομένως να συμπαρασύρουν και τομείς της οικονομίας.

Σε πολιτικό επίπεδο δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο σκληρών μέτρων μετά την πρωτοχρονιά εκεί όπου θα παρατηρηθεί διασπορά του ιού. Υπό στενή παρακολούθηση βρίσκεται ο χώρος της εστίασης αλλά και της διασκέδασης. Το ακραίο σενάριο, το οποίο θα εξαρτηθεί από την επιδημιολογική εικόνα, θέλει ακόμη και κλείσιμο χώρων ενώ το «καλύτερο» λειτουργία μέχρι τη μεσοάνια. Ερωτηματικό υπάρχει τι θα γίνει με την εκπαίδευση μετά το πέρας των διακοπών εάν τα επιδημιολογικά δεδομένα δεν αλλάξουν.

Πα την ώρα δεν φαίνεται να απασχολεί το ενδεχόμενο μη επιστροφής των μαθητών στα σχολεία, ωστόσο όλα θα αξιολογηθούν από την εικόνα της περιόδου εκείνης. Με τα σημερινά δεδομένα υποστηρίζεται πως η διασπορά του ιού δεν προέρχεται από τα δημοτικά.

ΑΡΘΡΟ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥΛΑ**

Κεντροδεξιά πολυκατοικία

Όλα τα κεντροδεξιά κόμματα στην Ευρώπη είναι βαθιά δημοκρατικά και δίνουν χώρο και φωνή σε διαφορετικές ιδέες συνδυάζοντας συντηρητικές και φιλελεύθερες πολιτικές, έχοντας όμως πάντα στο επίκεντρο οικονομική και κοινωνικά ζητήματα. Στην Κύπρο, ο Δημοκρατικός Συναγερμός είναι το κόμμα που μπόρεσε να σώσει τους Κύπριους από την πλήρη φτωχοποίηση όταν ένα κατά τα άλλα προοδευτικό κόμμα (ΑΚΕΛ) παραιτήθηκε από την πετιχία. Από το 2013 που ο ΔΗΣΥ κατάφερε να εκλέξει κυβέρνηση, την στηρίζει αδιάκοπα έχοντας καταφέρει να βγάλει την Κύπρο από το μνημόνιο την ώρα που στην Ελλάδα πήρε 10 χρόνια για να γίνει πραγματικότητα. Στην Κύπρο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι κυβέρνηση δεν υπάρχει χωρίς τη στήριξη ενός δυνατού κόμματος στη Βουλή ώστε να μπορεί να περνάει νομοθεσίες με συνέργασίες. Τα προηγούμενα χρόνια λοιπόν, ο Δημοκρατικός Συναγερμός έδειξε ότι στα δύσκολα έπραξε τα αυτονόητα. Απέδειξε ότι μπορεί να σπάσει αυγά και να κάνει ομελέτα. Είναι λογικό λοιπόν στις επικείμενες προεδρικές εκλογές να έχει συλλογικά και τον πρώτο λόγο σε ό,τι αφορά την υποψηφιότητα που θα προέρχεται από τον κεντροδεξιό χώρο. Είναι αυτονόητο αυτό να γίνει μέσα από τις συλλογικές και δημοκρατικές διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί και οι οποίες σφραγίζουν την ενότητα της παράταξης. Οποιαδήποτε προσπάθεια από «ενοίκους της πολυκατοικίας» για ανεξάρτητες υποψηφιότητες εκτός της δημοκρατικής διαδικασίας, θα πρέπει να συνοδεύονται από μια ειλικρινή απάντηση στον κόσμο του Συναγερμού ως προς το τι προσπαθούν να πετύχουν. Όλοι έχουν το δικαίωμα να έχουν φιλοδοξίες και όνειρα, αρκεί αυτό να μην διακινδυνεύει να ρίξει τη χώρα πάλι στα βράχια. Πιο πολύ από ποτέ για το 2023 η Κύπρος χρειάζεται κάποιον που αποδεχόμενη έχει αντιμετώπιση δύσκολης καταστάσεις. Κάποιον που όλα αυτά τα χρόνια υπήρξε συνεπής στα λόγια και τις πράξεις του και απέφυγε λαϊκισμούς προς άγαν ψήφων. Κάποιον που αποδέχεται ότι η χώρα είναι ένα κράτος που πρέπει να την εκλέξει ο κόσμος του ΔΗΣΥ στην επόμενη συνεδρία του ανώτατου συμβουλίου.

Ο κ. Γιάννης Γεωργιούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

must 31/12

ME THIN & H KAOHMEPINH

CAT VON K

FRESH
NEW
START

Επεκτείνονται οι υπηρεσίες «αγόρασε τώρα, πλήρωσε μετά»

Εταιρείες δίνουν τη δυνατότητα εξόφλησης λογαριασμών και δόσεων της εφορίας

Της **KAREN KWOK / REUTERS**

Η φιλοσοφία «αγόρασε τώρα, πλήρωσε μετά» έρχεται να τονώσει ακόμα περισσότερο το δέλεαρ που ασκεί στη νεότερη γενιά. Για να μπορέσουν να κρατήσουν την πελατεία τους όσες εταιρείες δραστηριοποιούνται σε αυτό το πεδίο, από τη σουηδική Klarna, που αποτιμάται στα 46 δισ. δολάρια, έως την αυστραλιανή Afterpay, η οποία εξαγοράστηκε από την αμερικανική Block, επεκτείνουν τις υπηρεσίες τους πέραν εκείνων που αφορούν τις καταναλωτικές δαπάνες. Και αυτές οι υπηρεσίες επεκτείνονται στην πληρωμή ιατρικών επισκέψεων και στην εξόφληση των δόσεων της εφορίας. Και αυτό, βέβαια, όπως σχετικώς παρατηρεί σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters, αυξάνει τον κίνδυνο σώρευσης χρέους. Θα μπορούσε να λέγεται η τάση αυτή «ζήσε τώρα, πρόσεξε αργότερα», ενώ εντοπίζεται σε ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου, όπου οι νεότεροι άνθρωποι αποκτούν φθηνά προϊόντα, όπως λόγου χάριν ένα μπλουζάκι ή ένα ποκάμισο για μια έξοδο την Παρασκευή, χωρίς να το αποπληρώνουν εντελώς. Ορίζουν, πάντως, ημερομηνίες εξόφλησης για το δάνειο αυτό, το οποίο όμως δεν προβλέπει την επιβολή τόκων. Πρόκειται για μια από τις δημοφιλέστερες πρακτικές στην καταναλωτική πίστη.

Δημοσκοπήσιον που διεξήγαγε η Momentive τον Αύγουστο έδειξε ότι το 20% των Αμερικανών έκανε χρήση των προαναφερθεισών υπηρεσιών το 2020. Το συγκεκριμένο χρονιά, όταν λόγω πανδημίας το μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτικών αγορών διεκπεραιωνόταν ηλεκτρονικά, ο όγκος του δανεισμού αυτού του είδους μόνον στις Ηνωμένες Πολιτείες είχε δεκαπλασιαστεί, στα 39 δισ. δολάρια σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τα στοιχεία του Mercator. Εντούτοις, η ώθηση που δόθηκε από την πανδημία ενδεχομένως να αποδειχθεί βραχύβια. Κατά τις εκτιμήσεις των αναλυτών της Morgan Stanley, η αύξηση της αξίας του ακαθάριστου όγκου εμπορευμάτων στην Ευρώπη ανα-

Με τη σουηδική Klarna και την αυστραλιανή Afterpay εκτός από τις καταναλωτικές δαπάνες θα εξοφλούνται ιατρικές επισκέψεις και δόσεις της εφορίας.

Ο όγκος του δανεισμού αυτού του είδους μόνον στις ΗΠΑ είχε φτάσει το 2020 στα 39 δισ. δολάρια.

μένεται να σημειώσει επιβράδυνση από το σχεδόν 90% το δωδεκάμηνο Ιουλίου 2020 - Ιουνίου 2021 στο 22% σε ετήσια βάση έως το 2024. Άλλωστε, ο ανταγωνισμός οξύνεται, μιας και μεγάλοι όμιλοι, όπως η PayPal, αλλά και παραδοσιακές τράπεζες σπεύδουν να εισέλθουν στην αγορά. Συν τοις άλλοις, διατυπώνονται

φόβοι ότι όσο μεγαλώνει η «γενιά των μιλένιαλ» (δηλαδή, όσων γεννήθηκαν μεταξύ 1980-2000 περίπου) και αποκτά μεγαλύτερη οικονομική ασφάλεια, τόσο θα μετακινείται προς τη χρήση των πιστωτικών καρτών, οι οποίες προβλέπουν υψηλότερο υπόλοιπο προς εξόφληση και υψηλότερα προνόμια.

Από πλευράς τους οι εταιρείες οι οποίες εξυπηρετούν την πελατεία υπό τη συνθήκη «αγόρασε τώρα, πλήρωσε μετά», για να καταφέρουν να μη χάσουν την ανταγωνιστικότητά τους, κινούνται πέραν του οικείου πεδίου της μόδας και της ομορφιάς. Η Featherpay, παραδείγματος χάριν, εξυπηρετεί τους ομίλους παροχής υπηρεσιών υγείας και αυτοί

μπορούν να προσφέρουν ένα πρόγραμμα δόσεων μεγαλύτερης διάρκειας. Η Wisetack βοηθά τους καταναλωτές να πληρώσουν επισκευές οικίας και οχήματος, ενώ η Zilch, την οποία στηρίζει οικονομικά η Goldman Sachs και αποτιμάται στα 2 δισ. δολάρια, χρειώνει την πελατεία της στη Βρετανία πάγιο ποσό σχεδόν 2 στερλινών για την οποιαδήποτε αγορά οπουδήποτε και όχι μόνον στον ιστότοπο ενός λιανεμπορίου. Τέλος, οι καταναλωτές μπορούν με την πρόβλεψη αυτή να χρησιμοποιήσουν την ψηφιακή κάρτα της Zilch από το παντοπωλείο και για την εξόφληση λογαριασμών κοινής ωφελείας έως την αποπληρωμή της εφορίας.

Ακριβότερα αυτοκίνητα λόγω πρώτων υλών

Οι τιμές των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται στις γραμμές παραγωγής των αυτοκινήτων το τελευταίο χρονικό διάστημα αυξάνονται συνεχώς, ανεβάζοντας συνολικά το κόστος ενός καινούργιου αυτοκινήτου. Παράλληλα, τα συστήματα υποβοήθησης οδηγού και η επιδίωξη της ασφάλειας προκειμένου τα μοντέλα να εξασφαλίσουν τα πολυπόθητα αστέρια του Euro NCAP αποτελούν μια άλλη αιτία αύξησης, ενώ δεν θα πρέπει να παραλείψουμε και την αύξηση του μεταφορικού κόστους, που κατά τη διάρκεια της πανδημίας έχει ανέβει κατακόρυφα. Τα πλαστικά ενός αυτοκινήτου, ο χάλυβας, τα κράτυαλλα, ο χυτοσίδηρος, τα διάφορα κράματα αλουμινίου, ο χαλκός και τα συνθετικά ειδικά μονωτικά κατά το τρέχον έτος σημειώσαν μεγάλη αύξηση, συμπαρόνυρτας και τις τιμές των αυτοκινήτων, καθώς τις συγκεκριμένες αυξήσεις οι αυτοκινητοβιομηχανίες τις μετακυλίζουν στο τελικό προϊόν.

Σύμφωνα με αναλυτές, ο χαλκός ως εμπόρευμα, το οποίο τελεί υπό διαπραγμάτευση στις διεθνείς αγορές, αναμένεται και τα επόμενα χρόνια να δει την τιμή του να συνεχίσει να ανεβαίνει, επηρεάζοντας κυρίως την παραγωγή ηλεκτρικών και υβριδικών αυτοκινήτων. Το ίδιο και ο μόλυβδος, που χρησιμοποιείται στην

Το σύνολο των υλικών που απαιτούνται για την κατασκευή ενός αυτοκινήτου έχει ακριβύνει αισθητά, ενώ η εκτόξευση του μεταφορικού κόστους επιδεινώνει το πρόβλημα.

κατασκευή μπαταριών, ενώ το ίδιο ισχύει και για το καθαρό αλουμίνιο, που χρησιμοποιείται ευρέως στην αυτοκινητοβιομηχανία. Η αύξηση της τιμής της ενέργειας, η οποία είναι απαραίτητη για την παραγωγή και επεξεργασία των μετάλλων, αποτελεί έναν άλλο παράγοντα που αυξάνει το κόστος του τελικού προϊόντος, δηλαδή του αυτοκινήτου στην προκειμένη περίπτωση.

Ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα παραμένει η εκτόξευση του κόστους των μεταφορών. Σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια έχει υπερδιπλασιαστεί, ενώ δεν θα πρέπει να παραλείψουμε την παράταση του χρονικού διαστήματος παράδοσης πρώτων υλών, που διαφοροποιεί προς τα πάνω την τιμή τους. Τα συστήματα ασφαλείας και ο τεχνολογικός εξοπλισμός μπορεί

Η μεγάλη έλλειψη ημιαγωγών έχει μειώσει την παραγωγή αυτοκινήτων, κάτι που οδηγεί τις εταιρείες σε διακοπή των προσφορών από τη στιγμή που δεν μπορούν να καλύψουν τη ζήτηση.

να κάνουν πιο «έξυπνα» και πιο ασφαλή τα αυτοκίνητα, όμως ανεβάζουν την τιμή τους. Ο ισχυρός άνδρας της Renault, ο διευθύνων σύμβουλος της Λούκα ντε Μέο, πριν από λίγες ημέρες δεν στάθηκε μόνο στην επισημάνση των αυξήσεων που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλά πρόβλεψε ότι αυτές θα συνεχιστούν και το επόμενο διάστημα, καθώς ακριβαίνουν μια σειρά από πρώτες ύλες, το κόστος του φυσικού αερίου, της ενέργειας αλλά και των μεταφορικών.

Από την άλλη πλευρά, η μεγάλη έλλειψη ημιαγωγών έχει μειώσει την παραγωγή αυτοκινήτων. Αυτό έχει ως συνέπεια οι εταιρείες να μην προβαίνουν σε προσφορές, αφού δεν μπορούν να καλύψουν τη ζήτηση. Μέρος της λύσης αποτελεί η κυκλική οικονομία. Η αποτελεσματικότερη ανακύκλωση των πρώτων υλών, και κυρίως αυτών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή μπαταριών, αποτελεί ένα βασικό θέμα που θα βοηθήσει να παραμείνει όσο το δυνατόν σταθερό το κόστος. Παράλληλα, η ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παγκοσμίως θα δώσει μερικώς λύση στο θέμα, ενώ η εξομάλυνση στη λειτουργία των γραμμών παραγωγής με την άμεση διάθεση ημιαγωγών θα επαναφέρει το κομμάτι της παραγωγής των αυτοκινήτων σε μια κανονικότητα.

Στην κοινοπραξία Central Group περνάει ο όμιλος Selfridges

Αλλάζει χέρια ο εμβληματικός όμιλος Selfridges & Co., ο οποίος θα περάσει σε επενδυτική κοινοπραξία Ταϊλανδών και Αυστριακών, όπως αποφάσισε η ιδιοκτήτριά του, δηλαδή η επιχειρηματική δυναστεία Γουέστον. Η οικογένεια Γουέστον ανακοίνωσε συγκεκριμένα πως η κοινοπραξία Central Group, η οποία ανήκει κατά το ήμισυ στην ταϊλανδική οικογενειακή δυναστεία των Τσιραθίβατς και κατά το υπόλοιπο ήμισυ στην εταιρεία συμμετοχών Signa Hold της Αυστρίας, αγοράζει τον Selfridges. Αν και επισήμως δεν ανακοινώθηκε η τιμή, καλά πληροφορημένες πηγές πλνσιών των συζητήσεων αναφέρουν πως προσεγγίζει τα 4 δισ. στερλίνες ή 5,4 δισ. δολάρια. Συνιστά μία από τις μεγαλύτερες στον κλάδο του λιανικού εμπορίου εδώ και χρόνια για το Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Πριν από λίγους μήνες το ειδησεογραφικό πρακτορείο είχε επισημάνει πως η οικογένεια Γουέστον ενδιαφερόταν να πωλήσει τον εμβληματικό όμιλο λιανεμπορίου Selfridges, ο οποίος αποτελεί μέρος της λονδρέζικης ταυτότητας, ύστερα από σχετική προσέγγιση που της έγινε, και ανέθεσε τον Ιούνιο ρόλο συμβούλου στην ελβετική τράπεζα Credit Suisse.

Για την ιστορία αξίζει να επισημανθεί πως ο πατέρας του ομίλου ήταν ο Αμερικανός Χάρι Γκόρντον Σέλφριτζς, ο δημιουργός του πρωτοποριακού πολυκαταστήματος του Οξφορντ Στριτ το 1908, το οποίο και θεωρείται η Μέκκα όσων αγαπούν τη μόδα – η ζωή του γεννέυσε και την ομώνυμη σειρά παραγωγής των ITV Studios και PBS. Υπάρχουν ανάλογα πολυκαταστήματα τόσο στο Μάντσεστερ όσο και στο Μπέρμιγχαμ. Το 2003 επήλθε η πρώτη αλλαγή, όταν αγοράστηκαν τα εν λόγω πολυκαταστήματα από τον Καναδό μεγιστάνα Γκλένν Γουέστον αντί σχεδόν 600 εκατ. στερλινών. Εκτοτε, ο Γκλένν Γουέστον επεξέτεινε τις δραστηριότητές του ούτως ώστε να συμπεριλάβει και άλλες πολυκαταστήματα, όπως οι ιρλανδικές Annotts και Brown Thomas, η καναδική Holt Renfrew και η ολλανδική De Bijenkorf. Συνολικά υπό την αιγίδα των

Συνολικά υπό την αιγίδα των Γουέστον λειτουργούν 25 πολυκαταστήματα με το εμπορικό σήμα του Selfridges σε όλο τον κόσμο.

Το τμήμα της συμφωνίας φέρεται να προσεγγίζει τα 4 δισ. στερλίνες.

Γουέστον λειτουργούν 25 πολυκαταστήματα σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, η πώληση του Selfridges συμπεριλαμβάνει όλα τα ανωτέρω εμπορικά σήματα εκτός του καναδικού Holt Renfrew, το οποίο παραμένει υπό την ιδιοκτησία των Γουέστον. Ακόμα κι αν οι μεγάλες αλυσίδες λιανεμπορίου στη Βρετανία έχουν δεχθεί σφοδρό πλήγμα λόγω πανδημίας και μετατόπισης της κατανάλωσης στο Διαδίκτυο, τα περιουσιακά στοιχεία-τρόπια ειδικά στο Λονδίνο έχουν προσελκύσει διεθνές ενδιαφέρον. Άλλωστε, τα τελευταία χρόνια έχουν υποχωρήσει οι τιμές των ακινήτων στον κλάδο. Τα πολυκαταστήματα Selfridges θεωρούνται από τα διασημότερα σε παγκόσμια κλίμακα, ενώ συν τοις άλλοις έχουν κατορθώσει με επιτυχία να αντεπεξέλθουν στην πανδημία.

BLOOMBERG

Το 2023 θα ανακάμψει πλήρως ο τουρισμός, εκτιμούν οι Γερμανοί

Τους τελευταίους μήνες, ιδιαίτερα μετά το καλοκαίρι, ο αριθμός των κρατήσεων για το 2022 αυξανόταν διαρκώς. Ωστόσο, οι αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους προετοιμάζονται για αδυσώπητο ανταγωνισμό, όπως επισημαίνει σε δημοσίευσμά της η Deutsche Welle. Από την έναρξη της πανδημίας, την άνοιξη του 2020, μέχρι και σήμερα, η DRV, η ένωση των επιχειρήσεων στον κλάδο των ταξιδιών και του τουρισμού στη Γερμανία, υπολογίζει τις οικονομικές απώλειές του σε περίπου 24 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της DRV, Νόρμπερτ Φίμπιγκ, οι επαγγελματίες του τουρισμού ακόμη δεν έχουν εγκαταλείψει την αισιοδοξία τους και διατηρούν ελπίδες για ένα καλοκαίρι που θα πλησιάζει τους τζίρους προ πανδημίας, ωστόσο, όπως διευκρίνισε, «η πραγματική και βιώσιμη ανάκαμψη δεν αναμένεται πριν από το 2023». Προσπαθώντας να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα, πολλοί επαγγελματίες του τουρισμού προσφέρουν ειδικά ή και αποκλειστικά πακέτα «για εμβολιασμένους ή αναρρώσαντες». Παράλληλα προσαρμόζουν τους όρους των πακέτων αυτών,

ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να α-κυρώσουν το ταξίδι τους ή να επιλέξουν νέες ημερομηνίες ακόμη και δύο εβδομάδες πριν από την αναχώρησή τους.

Την ίδια στιγμή, αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους, όπως η Ryanair και η Wizz Air, παραγγέλνουν εκατοντάδες νέα αεροσκάφη, ελπίζοντας να εξασφαλίσουν από νωρίς κυρίαρχη θέση στην

Εντείνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους.

επόμενη μέρα της πανδημίας. Ελλείψει ζήτησης, όλα δείχνουν ότι θα προχωρήσουν σε επιθετικές κινήσεις, προσφέροντας ακόμη και εισιτήρια σε συμβολικές τιμές των ... πέντε ευρώ. Για τον πρόεδρο της Wizz Air, Γιόζεφ Βάραντι, το σημαντικό πεδίο ανταγωνισμού είναι οι υπερατλαντικές πτήσεις, στις οποίες θα ενταχθούν τα επόμενα χρόνια μικρότερα αεροσκάφη τύπου Airbus A321XLR, που θα πετούν έως και έντεκα ώρες χωρίς ανεφοδιασμό.

Κοντά στο μισό δισ. ευρώ σε δραχμές φυλάνε ακόμη οι Έλληνες στα σπίτια τους

Της **CAROLYNN LOOK / BLOOMBERG**

Σε 477,9 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η αξία των χαρτονομισμάτων και κερμάτων που βρίσκονται ακόμη σε δραχμές ξεχασμένα ή φυλαγμένα σε διάφορες γωνίες των σπιτιών των Ελλήνων, ενώ έχουν παρέλθει δύο δεκαετίες από τότε που κόπηκαν τα πρώτα χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ και διανεμήθηκαν στα νοικοκυριά όλων των χωρών της Ε.Ε. Οι Έλληνες δεν αποτελούν εξαίρεση ανάμεσα στους Ευρωπαίους, οι οποίοι αν και χρησιμοποιούν το ευρώ εδώ και 20 χρόνια φαίνεται πως δεν είναι πρόθυμοι να αποχωριστούν οριστικά τα εθνικά τους νομίσματα και τα διατηρούν σε συρτάρια, ίσως και σε στρώματα στα σπείτα τους. Έτσι, το συνολικό ποσό των άλλοτε εθνικών νομισμάτων που παραμένει σε διάφορα μέρη υπολογίζεται πως ανέρχεται σε πολλά δισεκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με υπολογισμούς του Bloomberg, το συνολικό ποσό των εθνικών

«Πρωταθλητές» οι Γερμανοί, οι οποίοι διατηρούν κρυμμένα μάρκα συνολικής αξίας που πλησιάζει τα 6 δισ. ευρώ.

νομισμάτων που ακόμη μπορούν να ανταλλαχθούν στις κεντρικές τράπεζες αντιστοιχεί σε περίπου 8,5 δισ. ευρώ. Τα ποσά παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις από χώρα σε χώρα, με τη Γερμανία να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο, καθώς είναι γνωστή η προσήλωση των Γερμανών στα μετρητά, όπως και η αγάπη τους για το παλαιό ποτέ νόμισμά τους, το μάρκο. Προπαντός, όμως, έχει διευκολύνει τους Γερμανούς να κρατήσουν κάποια ποσά σε γερμανικά μάρκα η απόφαση της κεντρικής τράπεζας, της Bundesbank, που σε αντίθεση με άλλες κεντρικές τράπεζες θα α-

Η Bundesbank, σε αντίθεση με άλλες κεντρικές τράπεζες, έχει πάρει απόφαση ότι θα ανταλλάσει επ' άπειρον τα γερμανικά μάρκα με ευρώ.

νταλλάσει επ' άπειρον τα γερμανικά μάρκα με ευρώ. Σύμφωνα, έτσι, με τους υπολογισμούς του Bloomberg, τα γερμανικά νοικοκυριά διατηρούν κρυμμένα μάρκα συνολικής αξίας που πλησιάζει τα 6 δισ. ευρώ. Ακολουθούν η Ισπανία με ύψος αποταμιεύσεων σε πεσέτες που υπολογίζεται ότι πλησιάζει το 1,8 δισ. ευρώ σε αξία και η Ιταλία με λιγότες συνολικής αξίας περίπου 1,2 δισ. ευρώ.

Στην περίπτωση της Ισπανίας και της Ιταλίας δεν εφαρμόζεται αντίστοιχη πολιτική, καθώς οι κεντρικές τράπεζες των δύο χωρών έχουν πάψει να ανταλλάσσουν τα παλιά εθνικά νομίσματα με ευρώ. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της Γαλλίας, στην οποία υπολογίζεται ότι υπάρχουν ακόμη γαλλικά φράγκα αξίας που πλησιάζει το 1 δισ. ευρώ. Σε ό,τι αφορά την Πορτογαλία, έχει πάψει να μετατρέπει νομίσματα του εοκούδο σε ευρώ και τον Φεβρουάριο θα δώσει τέλος και στην ανταλλαγή χαρτονομισμάτων του παλαιού νομίσματος. Δεν είναι σαφές πόσα από αυτά μπο-

ρούν ακόμη να ανταλλαχθούν με ευρώ ακριβώς επειδή δεν είναι ίδια η πρακτική σε όλες τις χώρες. Ακόμη πιο ασαφές είναι όμως το γιατί δεν έχουν ανταλλαχθεί έως τώρα. Ανάμεσα στις πιθανές εξηγήσεις της παράξενης αυτής στάσης των Ευρωπαίων είναι οι ενδεκλώνες να ήταν αποταμιεύσεις που ξεχάστηκαν κάτω από στρώματα, ενώ δεν αποκλείεται και η πιθανότητα να διατηρούνται με νοσταλγία, καθώς αποτελούν ενθύμια μιας άλλης εποχής.

Υπενθυμίζεται πως το ευρώ κυκλοφόρησε για πρώτη φορά και βρέθηκε κυριολεκτικά στις τσέπες των Ευρωπαίων την 1η Ιανουαρίου 2002. Αρχικά ήταν το νόμισμα 12 χωρών-μελών της Ευρωζώνης και στη συνέχεια προσχώρησαν σε αυτήν η Κύπρος, η Εσθονία και κάποιες άλλες χώρες. Η ΕΚΤ σχεδιάζει να παρουσιάσει νέα χαρτονομίσματα του ευρώ το 2024. Μέσα στη δεκαετία είναι, άλλωστε, πιθανόν να παρουσιάσει η τράπεζα και το δικό της ψηφιακό νόμισμα.

Οι εταιρείες κρυπτονομισμάτων μαγνήτης για εργασία, επενδύσεις

Στελέχη εγκαταλείπουν Google, Meta και Amazon για μια θέση σε επιχειρήσεις startup

Των **DAISUKE WAKABAYASHI**
και **MIKE ISAAC**
THE NEW YORK TIMES

Προ ημερών η Σάντι Κάρτερ άφησε τη θέση της ως αντιπροέδρου της υπολογιστικής νέφους στην Amazon και ανακοίνωσε μέσω του λογαριασμού της στο LinkedIn ότι εντάσσεται στο δυναμικό μιας εταιρείας τεχνολογίας κρυπτονομισμάτων. Συμπεριέλαβε στην ανακοίνωσή της και μια ηλεκτρονική διεύθυνση στην οποία αναφέρονται οι κενές θέσεις της συγκεκριμένης εταιρείας. Μέσα σε δύο ημέρες περισσότερα από 350 άτομα, πολλά εκ των οποίων από τις μεγαλύτερες εταιρείες του Ιντερνέτ, εξέφρασαν ενδιαφέρον για τις κενές θέσεις στην εταιρεία, την Unstoppable Domains. «Είναι η τέλεια καταιγίδα», τονίζει η κ. Κάρτερ, η οποία διαπιστώνει πως «είναι απίστευτη η κερκτική ταχύτητα σε αυτόν τον συγκεκριμένο χώρο».

Η κ. Κάρτερ αποτελεί τμήμα ενός κύματος στελεχών και μηχανολόγων που εγκαταλείπουν τις καλοπληρωμένες θέ-

Περισσότερα από 28 δισ. δολ. έχουν διοχετευθεί φέτος στην παγκόσμια βιομηχανία κρυπτογραφημένων αξιών.

σεις τους στους τεχνολογικούς κολοσσούς Google, Amazon, Apple και διάφορους άλλους, ορισμένοι εκ των οποίων πληρώνουν εκατομμύρια δολάρια σε ετήσιες αμοιβές, για να κυνηγήσουν αυτό που θεωρούν μοναδική ευκαιρία από αυτές που συμβαίνουν στη ζωή μιας γενιάς. Το επόμενο μεγάλο βήμα είναι η βιομηχανία των κρυπτογραφημένων αξιών, υποστηρίζουν, στις οποίες ανήκουν το bitcoin και οτιδήποτε άλλο βασίζεται στην τεχνολογία του blockchain. Έτσι, τον περασμένο μήνα ο Τζακ Ντόρσεϊ

Το bitcoin έχει εκτοξευθεί φέτος κατά 60%, ενώ η αξία του ether έχει υπερπενταπλασιαστεί από την αρχή του έτους. Πέραν, όμως, της μανίας για κερδοσκοπία, μια αυξανόμενη μερίδα των καλύτερων και ευφυέστερων στελεχών του κλάδου τεχνολογίας βλέπει ότι επέρχεται μεγάλη μεταβολή, από αυτές που συμβαίνουν μια φορά έπειτα από πολλές δεκαετίες και ανταμείβουν γενναία όποιον είχε διαβλέψει τους τεκτονικούς κραδασμούς.

παραιτήθηκε από τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου του Twitter για να ασχοληθεί περισσότερο με τα κρυπτονομίσματα στην άλλη εταιρεία του, τη Square, την οποία με μια συμβολική κίνηση μετονόμασε σε Block. Ο Ντέβιντ Μάρκος, επικεφαλής της μονάδας κρυπτονομισμάτων στη Meta, πρώην Facebook, ανακοίνωσε ότι εγκαταλείπει τη θέση του στο τέλος του έτους για να ακολουθήσει τον «επιχειρηματικό του γενετικό κώδικα», δηλαδή να ασχοληθεί με το σχέδιό του στα κρυπτονομίσματα,

όπως αναφέρουν πηγές που γνωρίζουν τα σχέδιά του.

Η Silicon Valley τώρα βρίθκει περιπτώσεων ανθρώπων που επιδίδονται στις εκ πρώτης όψεως όχι και πολύ αξιόπιστες επενδύσεις όπως αυτή ενός κρυπτονομίσματος, που έχει ως λογότυπο την εικόνα ενός σκύλου και τη θεωρούν ευκαιρία για να πλουτίσουν. Το bitcoin έχει εκτοξευθεί φέτος κατά 60%, ενώ η αξία του ether έχει υπερπενταπλασιαστεί από την αρχή του έτους. Πέραν, όμως, της μανίας για κερδοσκοπία, μια αυξανόμενη μερίδα των

καλύτερων και ευφυέστερων στελεχών του κλάδου τεχνολογίας βλέπει ότι επέρχεται μεγάλη μεταβολή από αυτές που συμβαίνουν μια φορά ύστερα από πολλές δεκαετίες και ανταμείβουν γενναία όποιον είχε διαβλέψει τους τεκτονικούς κραδασμούς πριν από τον υπόλοιπο κόσμο.

Το ίδιο ισχύει βέβαια και για τους επενδυτές που μέσα στο έτος έχουν διοχετεύσει περισσότερα από 28 δισ. δολάρια στην παγκόσμια βιομηχανία κρυπτογραφημένων αξιών και της τεχνολογίας blockchain, ποσό τετραπλάσιο από το αντίστοιχο του 2020, σύμφωνα με την εταιρεία καταγραφής ιδιωτικών επενδύσεων PitchBook. Όπως αναφέρει ο Σριντάρ Ραμασουάμι, διευθύνων σύμβουλος της νεοφουδίας εταιρείας αναζήτησης Neena και πρώην στέλεχος της Google, «υπάρχει μια τεράστια μαγνητική δύναμη που προέρχεται από τις κρυπτογραφημένες αξίες». Ο ίδιος τονίζει πως «μοιάζει κάπως με αυτό που συνέβαινε τη δεκαετία του 1990 και τη γέννηση του Ιντερνέτ, είναι τόσο καινούργιο, τόσο χαοτικό και τόσο γεμάτο ευκαιρίες». Οι επικριτές αυτής της σκοτεινής επένδυσης εκτιμούν πως οι κρυπτογραφημένες αξίες ενδέχεται να μη διαφέρουν σε τίποτε από άλλες προηγούμενες «φούσκες» κερδοσκοπίας, όπως ήταν τα στεγαστικά δάνεια χαμηλής εξασφάλισης ή ακόμη και η «φούσκα» της τουλίπας τον 17ο αιώνα. Επισμαίνονται πως σε μεγάλο βαθμό η μανία αυτή οφείλεται στην επιθυμία για γρήγορο και εύκολο πλουτισμό μέσω ενός περιουσιακού στοιχείου που συχνά φαίνεται να βασίζεται σε τίποτε περισσότερο από μια φάρσα στο Ιντερνέτ. Ωστόσο οι διαρκώς αυξανόμενες στρατιές των φανατικών οπαδών αυτών των αξιών μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο, δημιουργώντας ένα πιο αποκεντρωμένο Ιντερνέτ που δεν θα ελέγχεται από έναν μικρό αριθμό εταιρειών. Οι δυνατότητες αυτές υπήρχαν από τη στιγμή που εμφανίστηκε το bitcoin το 2009, αλλά μόλις φέτος φαίνεται πως οι επενδύσεις στον ευρύτερο κλάδο αρχίζουν να διεισδύουν στον χώρο των κοινών αποδεκτών επενδύσεων.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **BEN STEVERMAN / BLOOMBERG**

Προς ναυάγιο η φορολόγηση των πάμπλουτων Αμερικανών

Η φετινή χρονιά αποδείχθηκε εξαιρετική για τους πλούσιους Αμερικανούς, ειδικά με κριτήριο την οικονομική τους υγεία, και φαίνεται πως θα γίνει ακόμα καλύτερη. Εάν, συγκεκριμένα, ο γερουσιαστής της Δυτικής Βιρτζίνιας Τζο Μπάντιν καταψηφίσει το οικονομικό πρόγραμμα του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν, όπως έχει δηλώσει πως θα πράξει την Κυριακή, οι πλούσιοι πολίτες θα αποφύγουν κάθε φορολογική αύξηση, κάτι το οποίο θα εξοικονομήσει σε αυτό το 0,1% του πληθυσμού εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια σε ορίζοντα δεκαετίας.

«Το να πω ότι οι πελάτες μου πανηγυρίζουν μάλλον θα ήταν η λανθασμένη λέξη. Περισσότερο αισθάνονται ανακούφιση», επισημαίνει ο Στίβεν Γουίντερ, συνεταιρικός της BDO, που παρέχει συμβουλευτική σε επενδυτικά κεφάλαια και οίκους ιδιωτικών κεφαλαίων. Οι Δημοκρατικοί κατήρτισαν ένα νομοσχέδιο 1,75 δισ. δολ. σκοπεύοντας να μειώσουν το ολόινο διευρυνόμενο χάσμα πλούτου με το να ενισχύσουν τις φοροαπαλλαγές για οικογένειες με παιδιά και χαμηλόμισθους ενήλικους και να αυξήσουν τα κρατικά έσοδα από τους πλούσιους και τις επιχειρήσεις. Οι πιο δαπανηρές προβλέψεις του νομοσχεδίου για τους πάμπλουτους, συμπεριλαμβανομένου και του επιπρόσθετου φόρου σε εισοδήματα άνω των 10 εκατ. δολαρίων, θα αποδοθούν στο κράτος άνω των 640 δισ. δολ. τα επόμενα δέκα χρόνια, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Κοινής Επιτροπής επί της Φορολογίας.

Αν και πολλές από τις ριζοσπαστικότερες φορολογικές φούσες προτάσεις των Δημοκρατικών αποσύρθηκαν από τις διαπραγματεύσεις ή αναδιαμορφώθηκαν, το νομοσχέδιο «θα συνιστά ένα σημαντικό βήμα προς την άμβλυνση της ανισότητας», όπως παρατηρεί ο Καρλ Ντέιβις, διευθυντής ερευνών στο αριστερόν αποκλίσεων Ινστιτούτο Φορολογίας και Οικονομικής Πολιτικής. Σύμφωνα με ανάλυσή του, οι αλλαγές ως προς τις φοροελαφρύνσεις οικογενειών με παιδιά και ως προς τα αποκτηθέντα εισοδήματα θα οδηγήσουν σε αύξηση των εισοδημάτων των φτωχότερων Αμερικανών κατά 10% και πλέον. Σε αντίθετη περίπτωση, όμως, εάν δηλαδή δεν ψηφιστεί το νομοσχέδιο, το οποίο είναι γνωστό ως Build Back Better (που σημαίνει

«Ανακάμπτουμε και Ανοικοδομούμε»), ο Τζο Μπάιντεν είναι απίθανο να επιτύχει τον στόχο του να περιστέλλει τις ανισότητες και να καταστήσει πιο ισότιμους τους κανόνες του παιχνιδιού ανάμεσα στους πάμπλουτους και σε όλους τους υπόλοιπους. «Θέλουμε να επιβραβεύσουμε την εργασία, όχι απλώς τον πλούτο», δηλώνει ο ίδιος απευθυνόμενος στο Κογκρέσο, όταν παρουσίασε το σχέδιό του, φέτος τον Απρίλιο. «Πιστεύω ότι θα πρέπει να μπορείς να γίνεις ένας δισεκατομμυριούχος και ένας εκατομμυριούχος, πληρώνοντας όμως τον αναλογούντα σε εσένα φόρο». Οι Ρεπουμπλικανοί αντιτίθενται συλλήβδην στο νομοσχέδιο και θα ήταν χαρούμενοι αν το έβλεπαν να ναυαγεί. «Το καλύτερο δώρο που θα μπορούσαν να κάνουν στον αμερικανικό λαό οι Δημοκράτες θα ήταν να παύσουν την

Το πλουσιότερο 0,1% ελέγχει άνω του 32% του πλούτου των ΗΠΑ - το υψηλότερο ποσοστό από τα τέλη της δεκαετίας του 1980.

άοκνη φορολογική τους μανία και την τάση για αύξηση δαπανών», τόνισε ο επικεφαλής των Ρεπουμπλικανών στη Γερουσία, Μιτς Μακόνελ. Η πανδημία, πάντως, έχει επιδεινώσει την ανισότητα και το πλουσιότερο 0,1% σήμερα ελέγχει άνω του 32% του πλούτου των Ηνωμένων Πολιτειών, ήτοι το υψηλότερο ποσοστό από τουλάχιστον τα τέλη της δεκαετίας του 1980, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Ομοσπονδιακής Τράπεζας της χώρας. Κι ενώ από τις αρχές του 2020 το μερίδιό τους έχει αυξηθεί κατά 2,4 μονάδες, το μερίδιο του πλούτου που βρίσκεται στα χέρια της μεσαίας τάξης έχει υποχωρήσει. Ενα φωτεινό σημείο σε όλα αυτά ήταν τα μέτρα ανακούφισης που προώθησε η κυβέρνηση και βοήθησαν τα φτωχότερα από τα μισά αμερικανικά νοικοκυριά να αυξήσουν τις αποταμιεύσεις τους κατά τι. Το 50% των Αμερικανών με τα καλύτερα εισοδήματα κατέχει το 2,5% του πλούτου στις ΗΠΑ, μια αύξηση 0,7 μονάδας από τις αρχές του 2020 και το υψηλότερο ποσοστό από το 2004.

HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

Τάφρο Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

26/11/2021 – 09/01/2022

ME TH ΣΤΗΡΙΞΗ

Τελεσίγραφο

«Μην περιμένετε τίποτε άλλο από εμένα», τόνισε ο Τούρκος πρόεδρος στις επιχειρήσεις της Τουρκίας, που ζητούν επιστροφή της χώρας στην ορθόδοξη νομισματική πολιτική, και αντί άλλας υπόσχεται τις κάλεσε να «προσφέρουν θέσεις εργασίας, απασχόληση, επενδύσεις, οικονομική ανάπτυξη και να μην αναμειγνύονται στο έργο της κυβέρνησης».

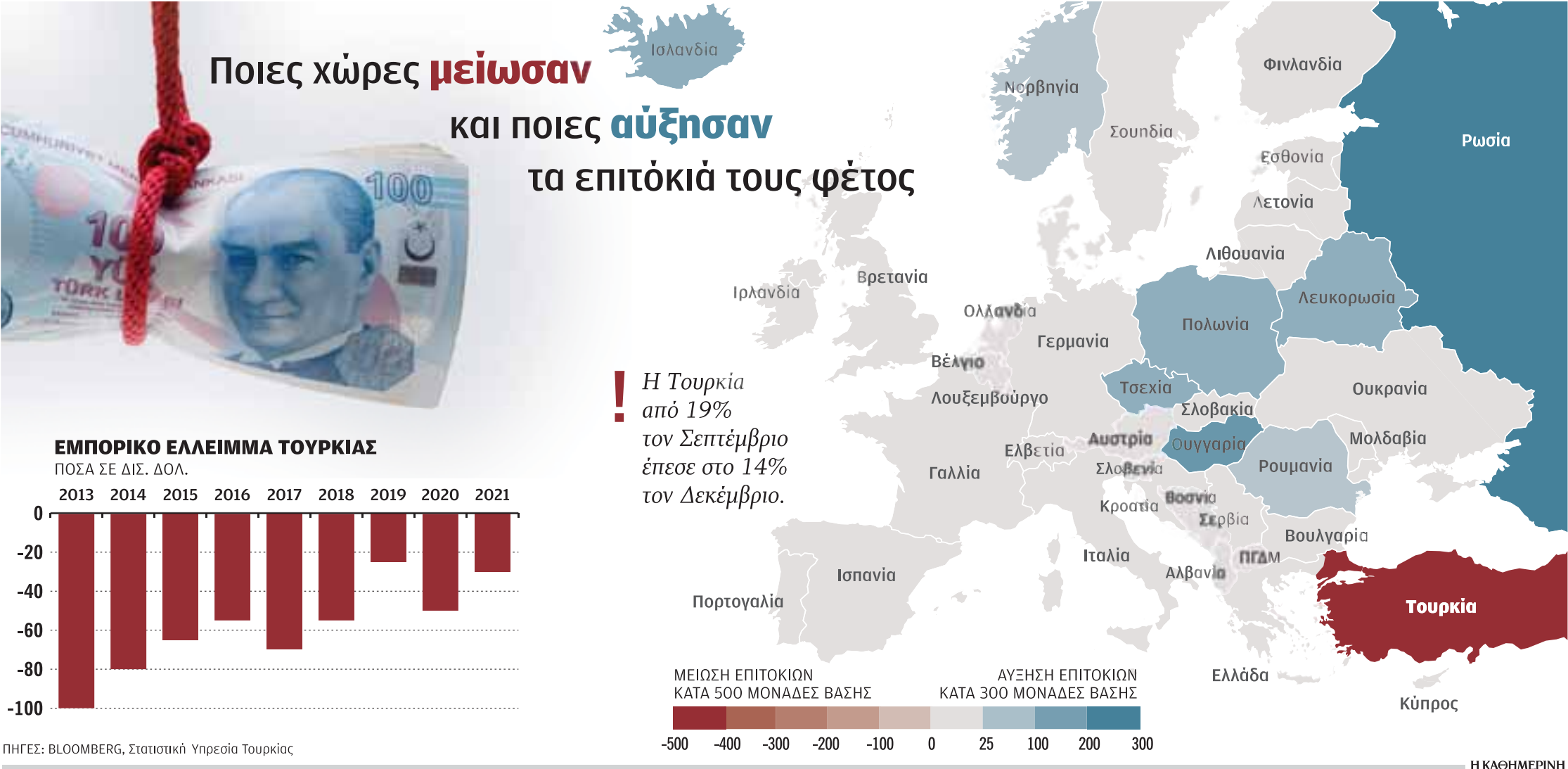
Ανπνοχία

Προειδοποιώντας τον Τούρκο πρόεδρο για τα δεινά που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις της Τουρκίας, ο επικεφαλής της Ένωσης Τουρκικών Εμπορικών Επιμελητηρίων και Χρηματιστηρίων Εμπορευμάτων (TOBB), Ριφάτ Χισαρτσίκιλιόγλου, εξέφρασε «την ανπνοχία των τουρκικών επιχειρήσεων για την αστάθεια και την αβεβαιότητα που επικρατούν, επηρεάζοντας αρνητικά πολλές από αυτές».

Πειράματα

Σκοιιάζοντας το σχέδιο του Τούρκου προέδρου για κινεζοποίηση της τουρκικής οικονομίας, ο άλλοτε διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Τουρκίας, Ντουρμούς Γιλμάζ, υπογράμμισε πως ο Ταγίπ Ερντογάν έχει μετατρέψει τη χώρα «σε εργαστήριο πειραματισμών και δοκιμής εξεζητημένων ιδεών».

Το μετέωρο... κόλπο του Ερντογάν με τη λίρα

Μεγάλα ερωτήματα για το αν θα καταφέρει να αντιμετωπίσει τις παθογένειες της τουρκικής οικονομίας

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Το τελευταίο τέχνασμα του Τούρκου προέδρου, η υπόσχεση για προστασία των καταθέσεων από την πτώση της τουρκικής λίρας, προσείλκυσε τα φώτα της δημοσιότητας όσο λίγες οικονομικές εξελίξεις καθώς επέτυχε να οδηγήσει σε θεαματική ανάκαμψη το τουρκικό νόμισμα. Ως προς το κατά πόσον θα αντιμετωπίσει, όμως, τις παθογένειες της τουρκικής οικονομίας και την ένδεια που έχει προκαλέσει η πολιτική του Ταγίπ Ερντογάν, οι προβλέψεις δεν είναι καθόλου με το μέρος του Τούρκου προέδρου όπως, άλλωστε, και οι δημοσκοπήσεις για τη δημοτικότητα του.

Η υπόσχεση της κυβέρνησης

Ερντογάν δόθηκε ενώ το νόμισμα της χώρας βρισκόταν σε ελεύθερη πτώση, ο πληθωρισμός δέουε προς το 30%, εντεινόνταν οι φήμες για δέσμευση καταθέσεων και επιβολή ελέγχων στις κινήσεις κεφαλαίου και εκτοξευόταν το κόστος του δανεισμού για το τουρκικό δημόσιο. Ανεξάρτητα από το πόσο αποτελεσματικό πρόκειται να αποδειχθεί μεσο-μακροπρόθεσμα, το τελευταίο πυροτέκνημα αποτελεί την εναλλακτική που επιτρέπει στον Ταγίπ Ερντογάν να εμμένει στην πολιτική της μείωσης των επιτοκίων και στη ρητορική του κατά του «λόμπι των επιτοκίων», αλλά και να διατηρήσει το προφίλ του πιστού μουσουλμάνου επικαλούμενος το Κοράνι που απαγορεύει τον τόκο. Επέτα τις θεωρίες που ανέπτυξε

Οικονομολόγοι και παράγοντες της αγοράς επιμένουν πως πρόκειται για μία ακόμη ατελέσφορη προσπάθεια.

προ μερών ο Τούρκος πρόεδρος περί του «νέου οικονομικού μοντέλου» για την ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας στη βάση της κινεζοποίησης της: στη βάση της αύξησης των εξαγωγών, των επενδύσεων και της απασχόλησης χάρη στο φθηνό νόμισμα. Όλα αυτά ενώ ο τουρκικός λαός δυσκολεύεται να επιβιώσει με τις τιμές των βασικών ειδών διατροφής να έχουν γίνει α-

πρόσιτες για το μέσο νοικοκυριό και τις τουρκικές επιχειρήσεις να αγκομαχούν για να εξυπηρετήσουν το χρέος τους σε ξένο νόμισμα.

Οικονομολόγοι και παράγοντες της αγοράς επιμένουν πως πρόκειται για μια ακόμη ατελέσφορη προσπάθεια να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της τουρκικής οικονομίας με ελιγμούς και όχι με την εφαρμογή της ορθόδοξης οικονομικής θεωρίας που επιβάλλει αύξηση των επιτοκίων για τη στήριξη του νομισματός και την ανάσχεση του πληθωρισμού. Η θεωρία του Ερντογάν ότι τα υψηλά επιτόκια οδηγούν σε υψηλό πληθωρισμό έχει παραδόξως βρει κάποιους υποστηρικτές ακόμη και ανάμεσα στους υπέρμαχους της οικονομικής ορθοδοξίας, αλλά υπό μία

έννοια που ουδόλως ετυμολογείται στην περίπτωση της τουρκικής οικονομίας. Ο Ολιβιέ Μπλανσαρ, άλλοτε επικεφαλής των οικονομολόγων του ΔΝΤ, σε μελέτη που εκπόνησε από κοινού με συνεργάτες του στο Ταμείο έχει τονίσει πως τα υψηλά επιτόκια στις αναδυόμενες αγορές προσελκύουν μεγάλες εισροές κεδοσκοπικού ξένου κεφαλαίου. Δημιουργούνται, έτσι, «πιστωτικές φούσκες, διογκώνεται το ΑΕΠ και αυξάνεται ο πληθωρισμός». Όπως, όμως, επισημαίνουν οικονομολόγοι, τίποτε από αυτά δεν ισχύει στην περίπτωση της Τουρκίας, που πάσχει από χρόνια ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εφόσον εισάγει πολύ περισσότερα από όσα εξαγει, καθώς και από μα-

κροχρόνιο πληθωρισμό διψήφιο εδώ και πάνω από πέντε χρόνια, έναν πληθωρισμό που έχει απλώσει τις ρίζες του βαθιά μέσα στο οικονομικό σύστημα. Προ μερών, άλλωστε, ο ΟΟΣΑ εξέφρασε την εκτίμηση πως στην Τουρκία έχουν ενταθεί οι πληθωριστικές πιέσεις εν μέρει και από τα επιδοτούμενα δάνεια στις εγχώριες εταιρείες από την αρχή της πανδημίας όπως και από τις αυξήσεις στους μισθούς. Σημειώεον ότι στο πλαίσιο των ανορθόδοξων πολιτικών του, ο Ερντογάν ανακoinώσε προ μερών ότι από το νέο έτος αυξάνεται ο βασικός μισθός κατά 50%. Πρόκειται για ένα μάλλον δημογραφικό μέτρο που σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό αποτελεί κυριολεκτικά την αρχή του φαύλου κύκλου.

Ανέκοψε την πτώση, κερδίζει χρόνο έως τις εκλογές

Η υπόσχεση πως η κυβέρνηση θα αναπληρώσει όποιο τμήμα των καταθέσεων χάνεται εξαιτίας της πτώσης της λίρας είχε στόχο να απομακρύνει τους αποταμιευτές από το δολάριο και τον χρυσό και να τους πείσει να τα κρατήσουν δεσμευμένα στο τουρκικό νόμισμα. Συνοδεύεται, άλλωστε, με τη δέσμευση των καταθέσεων για τουλάχιστον τρεις μήνες, ενώ περιορίζεται στους καταθέτες και αφήνει απέξω τις επιχειρήσεις. Πέτυχε πράγματι να ανακόψει την ιλιγγιώδη πτώση που γνώριζε το τουρ-

κικό νόμισμα από τον Σεπτέμβριο. Οδήγησε την τουρκική λίρα σε άνοδο 20% μέσα σε λίγες ώρες, αλλά και στη μεγαλύτερη διακύμανση που έχει καταγράψει τα τελευταία 38 χρόνια, από το 1983 έως σήμερα. Μέσα σε λίγες ώρες, ένα δισεκατομμύριο δολάρια μετατράπηκε σε τουρκικές λίρες.

Την επόμενη ημέρα η λίρα έχασε βέβαια μέρος των κερδών της αλλά μέχρι τη στιγμή που συντασσόταν το παρόν, η ισοτιμία του τουρκικού νομισματος κυμαίνονταν περίπου στις 12,12 τουρκικές

λίρες προς ένα δολάριο. Το τουρκικό νόμισμα έχει εν ολίγοις ανακτήσει μεγάλο μέρος των απωλειών του, καθώς η λίρα είχε καταρρεύσει σε ισοτιμία πάνω από 18 λίρες προς ένα δολάριο όταν ο Ερντογάν έριξε το τελευταίο του πυροτέκνημα.

Η τελευταία κίνηση του Τούρκου προέδρου κατέδειξε ότι όταν βλέπει τα ρεπορτάζ των τουρκικών ΜΜΕ να μιλούν για την ένδεια στην οποία έχει βυθιστεί τη μεγάλη πλειονότητα των ψηφοφόρων του, των λαϊκών στρωμάτων που τον

οδήγησαν στην εξουσία και τον κράτησαν εκεί επί δύο δεκαετίες, επιδιέεται σε επίδειξη ευρηματικότητας με ζητούμενο πάντα να κερδίσει χρόνο μέχρι τις εκλογές του 2023. Εως τότε πιθανώς θα έχει βγάλει κι άλλους «λαγούς» από το καπέλο του. Ωστόσο, οικονομικοί αναλυτές εντός και εκτός Τουρκίας, ο Σύνδεσμος των Τούρκων βιομηχάνων και παράγοντες της αγοράς αμφισβητούν, βέβαια, τη βιωσιμότητα του τελευταίου πυροτεχνήματος του Τούρκου προέδρου. Επισημαίνουν πρώτιστως,

όπως ο Βολφγκανγκ Πίκολι, αναλυτής θεμάτων Τουρκίας στη συμβουλευτική Tenepo αλλά και ο Ρεφέτ Γκιουργκινάκ, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Bilkent στην Άγκυρα, ότι πρόκειται για καμουφλαρισμένη αλλά «επική» αύξηση των επιτοκίων. Έτσι, ο τραπεζικός όμιλος Citigroup προειδοποιεί πως ο νέος αυτός ελιγμός μπορεί να αποδειχθεί «πολύ πιο δαπανηρή εναλλακτική για το τουρκικό δημόσιο από όσο θα ήταν η στροφή σε μια πιο περιοριστική νομισματική πολιτική». Άλλοι, ό-

πως ο Μπρένταν Μακ Κένα, αναλυτής συναλλάγματος στη Wells Fargo της Νέας Υόρκης, τονίζουν πως όσο δεν έχει οριοστεί όριο στο ύψος του ποσού που μπορεί να αναπληρώσει η κυβέρνηση, η υπόσχεση δεν είναι αξιοπιστα και σύντομα θα αρχίσουν να αμφισβάζουν οι επενδυτές.

Επισημαίνουν, επίσης, ότι όσο δεν αυξάνονται τα επιτόκια, ο πληθωρισμός θα επιταχύνεται και το νόμισμα της χώρας θα δέχεται νέες πιέσεις οδηγώντας και πάλι στη δολαριοποίηση καταθέσεων.

Συγκαλυμμένη αύξηση επιτοκίων το έκτακτο σχέδιο ενίσχυσης των καταθέσεων

Του **ONUR ANT / BLOOMBERG**

Τα έκτακτα μέτρα που έλαβε η τουρκική κυβέρνηση για να ανακόψει την πτώση της λίρας στην πράξη είναι μια καμουφλαρισμένη αύξηση επιτοκίων γι' αυτό και καθίστούν τα δημοσιονομικά της χώρας ευάλωτα σε μελλοντικά σοκ. Από τον Σεπτέμβριο το τουρκικό νόμισμα έχει χάσει περισσότερο από το 50% της αξίας του έναντι του δολαρίου, καθώς ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έχει ασκήσει πιέσεις στην κεντρική τράπεζα απαιτώντας να μειώσει το κόστος του δανεισμού, σε μια προσπάθεια να προσελκύσει επενδύσεις και να περιφρουρήσει

τη δημοτικότητα του. Το σχέδιο διάσωσης που ανακοινώθηκε τη Δευτέρα υπόσχεται στους επενδυτές να τους προστατεύσει από τις διακυμάνσεις του νομισματος. Οδήγησε, έτσι, τη λίρα στα ύψη διασφαλίζοντας κάποιον πολιτικό χρόνο στον Ερντογάν ενόψει των εκλογών του 2023.

Βάσει του σχεδίου της κυβέρνησης Ερντογάν, όταν η πτώση της λίρας υπερβαίνει τους τόκους που δίνει η τράπεζα στις καταθέσεις, η κυβέρνηση θα καταβάλει τη διαφορά στους δικαιούχους. Οι επικριτές του σχεδίου υποστηρίζουν, όμως, πως θέτοντας κατώτατο όριο στη λίρα με αυτόν τον τρόπο η κυβέρνηση αυξάνει τα επιτόκια χωρίς να το δηλώνει

ουσιαστικά, στερώντας τα οφέλη από όσους έχουν καταθέσεις σε τουρκικές λίρες. Σύμφωνα με τον Ρεφέτ Γκιουργκινάκ, καθηγητή Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Άγκυρας, «υπάρξε μια επικών διαστάσεων αύξηση επιτοκίων, χωρίς όμως να αποκαλείται έτσι». Ο ίδιος υπογραμμίζει πως αυτό συνεπάγεται μεγάλη επιβάρυνση στον προϋπολογισμό της χώρας όταν θα υπάρξει ραγδαία άνοδος της ισοτιμίας του νομισματος. Αυτό το είδος επιβάρυνσης συνεπάγεται συνεχή άνοδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας και του πληθωρισμού.

Το πρόγραμμα διάσωσης του τουρκικού νομισματος έχει σχεδιασθεί έτσι ώστε να

ανακόψει τη ζήτηση για δολάρια από την πλευρά των μικροεπενδυτών, αλλά αυτή η ντε φάκτο αύξηση επιτοκίων συνοδεύεται από ένα κόστος: το υπουργείο Οικονομικών θα αναγκαστεί να καλύψει τις απώλειες στις καταθέσεις σε τουρκικές λίρες σε περίπτωση νέας πτώσης του νομισματος. Στην περίπτωση αυτή όμως θα ασκηθούν πιέσεις σε μία από τις ελάχιστες φωτεινές πλευρές της τουρκικής οικονομίας, τη δημοσιονομική της κατάσταση, και θα υπογραμμιστεί την εντεινόμενη τάση που αναπτύσσουν πολιτικοί κάθε είδους να βασιζονται στον πληθωρισμό για να καλύψουν το κόστος των εσφαλμένων πολιτικών επιλογών. Σύμφωνα με τον Ιμπραήμ

Τουρχάν, πρώην αναπληρωτή διοικητή της κεντρικής τράπεζας και νυν πολιτικό της αντιπολίτευσης, «με αυτόν τον τρόπο το κόστος της υποτίμησης της λίρας επιβαρύνει την κοινωνία στο σύνολό της». Μετά την ομιλία Ερντογάν, η λίρα σημείωσε άνοδο 20% προτού χάσει ένα μέρος των κερδών της την Τρίτη όταν και πάλι υποχώρησε κατά 5%. Η νέα υποχώρησή της σε συνδυασμό με την αύξηση του βασικού μισθού που ανακοινώθηκε την περασμένη εβδομάδα, θα δώσουν ώθηση στον πληθωρισμό οδηγώντας τον σε επίπεδα πάνω από το 21,3%, στο οποίο έφτασε τον περασμένο μήνα όταν ο στόχος της κεντρικής τράπεζας είναι 5% και το

βασικό επιτόκιο 14%. Τα μέτρα που εξήγησε η κυβέρνηση έπονται μιας σειράς παρεμβάσεων της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος που εξαφάνισαν δισεκατομμύρια δολάρια από τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας, χωρίς όμως να κατορθώσουν να σταθεροποιήσουν την αγορά. Μεταξύ άλλων προβλέπουν στήριξη στις εξαγωγικές επιχειρήσεις για να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που απορρέουν από την αστάθεια των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Παράλληλα, προβλέπουν τη μείωση στο 0% από το 10% των φόρων που παρακρατεί το κράτος στις επενδύσεις σε ομόλογα της τουρκικής λίρας.

Σας ευχόμαστε καλές γιορτές και ευτυχισμένος ο νέος χρόνος!

#μένουμεασφαλείς

www.pwc.com.cy

Κύμα εκδόσεων νέων εταιρικών ομολόγων αναμένεται το 2022

Στόχος, να «κλειδώσουν» φθηνότερο δανεισμό προτού διευρυνθούν τα spreads

Της **PRISCILA AZEVEDO ROCHA**
BLOOMBERG

Δυναμικό ξεκίνημα αναμένεται το 2022 για τις αγορές ομολόγων υψηλής διαβάθμισης, καθώς οι επιχειρήσεις σπεύδουν να αναπληρώσουν τις αποταμιεύσεις τους προτού επιταχυνθεί περαιτέρω ο πληθωρισμός και αυξηθεί το κόστος του δανεισμού. Οι μεταβολές που επέρχονται στην εικόνα της οικονομίας θέτουν τους δανειολήπτες ενώπιον ενός τοπίου εντελώς διαφορετικού από εκείνο των τελευταίων δύο ετών όταν σημειώαν άνοδο σχεδόν όλα τα ομόλογα χάρη στην άνευ προηγουμένου στήριξη από κεντρικές τράπεζες και κυβερνήσεις. Τα νέα δεδομένα εξώθούν τις επιχειρήσεις να δανειστούν το 2022 για να «κλειδώσουν» τον φθηνότερο δανεισμό προτού διευρυνθούν περαιτέρω τα spreads. Αυτό επισημαίνει ο Μάρκο Μπαλντίνι, επικεφαλής του τομέα κοινοπρακτικών ομολόγων στην Barclays Plc. Οπως τονίζει σε συνέντευξή του, ο κ. Μπαλντίνι, «υπό την προϋπόθεση ότι είναι καλές οι συνθήκες στην αγορά, πολλοί άνθρωποι θα σπεύσουν να δανειστούν και να δανείσουν ενόψει της περαιτέρω αστάθειας και αβεβαιότητας σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό». Εκτιμά μάλιστα πως τον Ιανουάριο θα καταγραφεί δραστηριότητα σαφώς μεγαλύτερη από τη συνήθη, καθώς ορισμένοι δανειολήπτες ανέβαν τα σχέδιά τους για δανεισμό προκειμένου να αποτιμήσουν τον αντίκτυπο που θα έχει στις αγορές η μετάλλαξη «Ομικρον».

Σύμφωνα, πάντως, με στοιχεία του Bloomberg, παρά το χαμηλό κόστος του δανεισμού στη διάρκεια του 2021 ο δανεισμός των επιχειρήσεων μειώθηκε κατά περισσότερο από το 1/3 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020 στα 260 δισ. ευρώ. Οπως επισημαίνουν σε πρόσφατη ενημέρωσή τους οι Ζόσο Ντέιβις και Τζέιν Αβντόι, αναλυτές ομολόγων στην Barclays, η μείωση εξηγείται από το μεγάλο απόθεμα ρευστότητας που είχαν συγκεντρώσει πολλές επιχειρήσεις στη διάρκεια της οξείας πρώτης φάσης της πανδημίας. Οπως επισημαίνουν οι Βίκτορ Χιόρτ και Στίβεν Κάπριο, στρατηγικοί αναλυτές της BNP Paribas, ίσως ορισμένες επιχειρήσεις πρέπει να αναπληρώσουν τις αποταμιεύσεις τους καθώς είναι πιθανόν να μειωθεί η ζήτηση για ομόλογα αν οι κεντρικές τράπεζες τερματίσουν τα ειδικά προγράμματα στήριξης και στερέψει η ρευστότητα στην αγορά. Οπως τονίζει η Πάουλα Βάισκουμπερ, υπεύθυνη του τομέα εταιρικών ομολόγων Αναδυόμενων Αγορών Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής (EMEA) στην Bank of America, «το θέμα της επιστροφής σε

Ο Μάρκο Μπαλντίνι, επικεφαλής του τομέα κοινοπρακτικών ομολόγων στην Barclays Plc, εκτιμά πως τον Ιανουάριο θα καταγραφεί δραστηριότητα σαφώς μεγαλύτερη από τη συνήθη, καθώς ορισμένοι δανειολήπτες ανέβαν τα σχέδιά τους για δανεισμό προκειμένου να αποτιμήσουν τον αντίκτυπο που θα έχει στις αγορές η μετάλλαξη «Ομικρον».

Αναλυτές προεξοφλούν πως το νέο έτος ο δανεισμός των εταιρειών υψηλής διαβάθμισης θα φτάσει στα 330 δισ. ευρώ.

κανονική νομισματική πολιτική θα κυριαρχήσει το 2022». Η ίδια προβλέπει πως οι αγορές εταιρικού χρέους θα ανακτήσουν ορισμένα από τα παλαιότερα χαρακτηριστικά τους το επόμενο έτος, με τα spreads να διευρύνονται και την αστάθεια να αυξάνεται καθώς «δεν θα υπάρχει πλέον η στήριξη των κεντρικών τραπεζών για να διατηρεί υπό έλεγχο τα spreads». Υπάρχουν, πάντως, κι άλλοι

λόγοι που θα δώσουν ώθηση στις εκδόσεις ομολόγων το επόμενο έτος, ακόμη και με υψηλότερο κόστος δανεισμού. Οι Γκι Στερ και Χουάν Βαλένθια, στρατηγικοί αναλυτές της Societe Generale, προεξοφλούν πως το νέο έτος θα ανακάμψει ο δανεισμός των εταιρειών υψηλής διαβάθμισης φτάνοντας στα 330 δισ. ευρώ. Το 2022 πιθανώς θα αναδειχθεί στην τρίτη καλύτερη χρονιά για τις εκδόσεις ομολόγων, με ένα σημαντικό τμήμα να αντιπροσωπεύουν οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών, που πρέπει να αποπληρώσουν χρέος ύψους περίπου 17 δισ. ευρώ και δαπανούν μεγάλα ποσά στην επέκταση των δικτύων και των υποδομών οπτικών ινών, σύμφωνα με αναλυτές της BNP Paribas. Οπως, άλλωστε, τονίζουν αναλυτές της JP Morgan Chase, η προοπτική πολλών συγχωνεύσεων και εξαγορών

συνεπάγεται περαιτέρω δραστηριότητα χρηματοδότησης.

Οπως, άλλωστε, τονίζει και πάλι ο Μπαλντίνι της Barclays, μπορεί να εκδοθεί μεγάλος όγκος χρέους από αμερικανικές επιχειρήσεις που εκδίδουν ομόλογα σε ευρώ, καθώς τα επιτόκια της EKT ανιμένεται να παραμείνουν σε χαμηλά επίπεδα περισσότερο από εκείνα της Federal Reserve. Της ίδιας άποψης είναι ο Τζέιμς Κάνιφι, της HSBC Holdings, που εκτιμά πως τα ομόλογα σε ευρώ θα εξακολουθήσουν να είναι μια ελκυστική επιλογή για πολλές εταιρείες «είτε έχουν εκδώσει ήδη είτε εκδώσουν για πρώτη φορά». Τέλος, η Βάισκουμπερ της Bank of America προβλέπει μεγάλη αύξηση των εκδόσεων ομολόγων με κριτήρια περιβαλλοντικής ή κοινωνικής ευαισθησίας και ορθής εταιρικής διακυβέρνησης.

Κλείνει καταστήματα σε ΗΠΑ, Καναδά λόγω κρουσμάτων η Apple

Η Apple αναβάλλει επί αόριστον τα σχέδιά της για την επιστροφή του προσωπικού της στα γραφεία της εταιρείας, όπως μετέδωσε το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Συγκεκριμένα, ο αμερικανικός κολοσσός υψηλής τεχνολογίας ενημέρωσε ότι διακόπτει προσωρινά τη λειτουργία τριών καταστημάτων στις ΗΠΑ και στον Καναδά, έπειτα από αύξηση των μολύνσεων από τον κορωνοϊό. Αρχικά η Apple είχε σχεδιάσει την επιστροφή των υπαλλήλων στα γραφεία τους την 1η Φεβρουαρίου του νέου έτους, όπως αναφέρει το πρακτορείο, επικαλούμενο εσωτερική αναφορά του επικεφαλής της εταιρείας, Τιμ Κουκ. Επιπροσθέτως, ο τελευταίος σημείωσε ότι ένα μήνα νωρίτερα, πριν από τη νέα ημερομηνία, θα υπάρξει σχετική ενημέρωση των εργαζομένων. Παράλληλα, θα δοθεί ένα ποσό 1.000 δολαρίων σε κάθε άτομο για να αναδιοργανώσει την οικιακή υποδομή του, ώστε να μπορεί να εργάζεται εξ αποστάσεως.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Apple διέκοψε προσωρινά τη λειτουργία τριών εμπορικών καταστημάτων της στο Μάϊαμι, στην Ανάπολη και στην Οττάβα στον Καναδά, μετά την αύξηση στις μολύνσεις. Τα κρούσματα κορωνοϊού αυξάνονται σε περιοχές του Καναδά και των ΗΠΑ, ενώ η κυβέρνηση του Καναδά παρακαλεί θερμά τους πολίτες της να μην εγκαταλείψουν τη χώρα. Η Apple, όπως τονίζει σχετικά το Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, ανακοίνωσε πως όλοι οι πελάτες και οι εργαζόμενοι στα καταστήματά της στις ΗΠΑ είναι απαραίτητο να φορούν μάσκες. Συνολικά, μιλώντας, η εξόπλιση της μετάλλαξης «Ομικρον» προκαλεί ανησυχία σε αρκετές μεγάλες εταιρείες σχετικά με την ενίσχυση του πλαισίου εφαρμογής των μέτρων πρόληψης στα πρωτόκολλα που εφαρμόζουν. Η Google προειδοποίησε τους υπαλλήλους της ότι θα χάσουν χρήματα και είναι ενδεχόμενο να απολυθούν εάν δεν συμμορφωθούν με τους κανόνες εμβολιασμού

Λόγω της νέας έξαρσης του κορωνοϊού, η επιστροφή των εργαζομένων της Apple στο γραφείο αναβάλλεται επί αόριστον.

Επίδομα 1.000 δολ. σε κάθε εργαζόμενο για αγορά εξοπλισμού ώστε να μπορεί να εργάζεται εξ αποστάσεως.

της εταιρείας, σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση. Επίσης, τόσο η ίδια όσο και κάποιες τεχνολογικές εταιρείες, όπως οι Lyft, Uber, Amazon και άλλες, ανέβαν τα σχέδιά τους για την επιστροφή των εργαζομένων στο γραφείο από τον νέο χρόνο, όπως αναφέρει το CNBC. Τέλος, ο αμερικανικός χρηματοπιστωτικός όμιλος JP Morgan Chase & Co ζήτησε από το προσωπικό του στα γραφεία του στο Μανχάταν, που δεν έχει εμβολιαστεί, να εργάζεται από το σπίτι.

Αυξημένες επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη

Παρά το δυσχερές γενικότερο οικονομικό περιβάλλον το 2020, οι επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν αυξήσει τις επενδύσεις τους, που διοχετεύουν στην έρευνα και στην ανάπτυξη (Ε&Α), στους τομείς της υγείας και των υπηρεσιών ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας), σύμφωνα με τη νέα έκδοση του πίνακα επιδόσεων της Ε.Ε. για τις βιομηχανικές επενδύσεις στην Ε&Α, ο οποίος δημοσιεύθηκε χθες. Αξίζει να αναφερθεί πως η Ευρωπαϊκή Ένωση συγκαταλέγεται μεταξύ των πρωτοπόρων σε πράσινα διπλώματα ευρεσιτεχνίας τεχνολογίας υψηλής αξίας και σε πράσινα διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε ενεργόβιες βιομηχανίες, γεγονός που αποτυπώνεται τη μετάβαση της προς την κλιματική ουδετερότητα και τον εκμνηστεισμό των ρύπων.

Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις με έδρα την Ε.Ε. αύξησαν τις επενδύσεις τους στην Ε&Α στους τομείς της υγείας (10,3%) και των υπηρεσιών ΤΠΕ (7,2%), αν και με βραδύτερο ρυθμό από τις επιχειρήσεις με έδρα τις ΗΠΑ και την Κίνα. Ωστόσο, για πρώτη φορά μέσα σε 10 χρόνια, οι συνολικές επενδύσεις στην Ε&Α των επιχειρήσεων της Ε.Ε. μειώθηκαν κυρίως λόγω της αποδυνάμωσης της Ε&Α στους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, της αεροδιαστημικής και της άμυνας. Το 2020 οι εταιρείες της Ε.Ε. ελάττωσαν τις συνολικές επενδύσεις τους στην Ε&Α κατά 2,2%. Οι επιχειρήσεις πάντως στις ΗΠΑ και στην Κίνα αύξησαν τις συνολικές επενδύσεις τους στην Ε&Α κατά 9,1% και 18,1% αντίστοιχα. Στη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού, οι επιχειρήσεις με έδρα τις ΗΠΑ και την Κίνα αύξησαν το μερίδιό τους στην Ε&Α σε ορισμένους τομείς, όπως η υγεία (ΗΠΑ: 17,9%, Κίνα: 30,7%), οι υπηρεσίες ΤΠΕ (ΗΠΑ: 12,4%, Κίνα: 21,2%) και η παραγωγή ΤΠΕ (ΗΠΑ: 7,8%, Κίνα: 11,5%).

Αν και η πανδημία έδωσε ώθηση στους ταχέως αναπτυσσόμενους τομείς των υπηρεσιών ΤΠΕ και της υγείας παγκοσμίως, έπληξε σοβαρά τις παραδοσιακές βιομηχανίες, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία (-4,3%), η αεροδιαστημική και η άμυνα (-17%). Ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας είναι ο σημαντικότερος τομέας επενδύσεων Ε&Α για τις επιχειρήσεις της Ε.Ε., γεγονός που συνέβαλε στη συνολική μείωση της Ε&Α. Παρά ταύτα, 14 επιχειρήσεις της Ε.Ε. (με κριτήριο τις επενδύσεις τους) κατατάσσονται στην ομάδα των 50 κορυφαίων ανάμεσα στους 2.500 μεγαλύτερους επενδυτές Ε&Α παγκοσμίως. Η επίτροπος Καινοτομίας, Ερευνας, Εκπαίδευσης, Πολιτισμού και Νεολαίας, Μαρίγια Γκαμπριέλ, δήλωσε: «Οι επενδύσεις στην έρευνα και στην καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας, ούτως ώστε η ευρωπαϊκή βιο-

Αν και η πανδημία έδωσε ώθηση στους ταχέως αναπτυσσόμενους τομείς των υπηρεσιών τεχνολογίας και της υγείας, έπληξε σοβαρά τις παραδοσιακές βιομηχανίες, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία.

Οι επιχειρήσεις με έδρα την Ε.Ε. διοχέτευαν περισσότερα κεφάλαια στους τομείς της υγείας και των υπηρεσιών το 2020.

μηχανία να πρωτοστατήσει στην πράσινη μετάβαση και στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των ΤΠΕ και να ηγηθεί του νέου κύματος καινοτομιών υπερπροηγμένων τεχνολογιών. Ο πίνακας επιδόσεων της Ε.Ε. για τις βιομηχανικές επενδύσεις στην Ε&Α δείχνει σαφώς πού πρέπει να εντείνουμε τις προσπάθειές μας, και το ζητούμενο είναι να επενδύσουμε τώρα για το μέλλον».

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι βιομηχανικές επενδύσεις στην Ε&Α αποδείχθηκαν ανθεκτικές στην κρίση του κορωνοϊού. Το 2020 ήταν το ενδέκατο στη σειρά έτος συνεχόμενης αύξησης τους και συγκεκριμένα κατά 6%. Κατ' αντιδιαστολή, το 2020 σημειώθηκε σημαντική μείωση των κεφαλαιουχικών δαπανών, των καθαρών πωλήσεων και των κερδών εκμετάλλευσής. Η συνολική θετική τάση για τις επενδύσεις Ε&Α υποδηλώνει ότι οι επιχειρήσεις είναι εστιασμένες στις μελλοντικές προκλήσεις και προετοιμάζονται για την ανάκαμψη, διατηρώντας ή αυξάνοντας την Ε&Α, παρά την αναγκαστική περικοπή άλλων δαπανών και τη μείωση των εσόδων τους.

Η Airbus πετάει ψηλότερα της Boeing με ρεκόρ παραγγελιών

Εκλεισε συμφωνία με Air France-KLM

Δύο νίκες μέσα σε μόλις 24 ώρες κατάφερε έναντι της αμερικανικής Boeing η βασική της ανταγωνίστρια, η ευρωπαϊκή Airbus, εφόσον εξασφάλισε μεγάλη παραγγελία άνω των 10 δισ. δολαρίων από τον γαλλοαλλανδικό αερομεταφορέα της Air France-KLM. Η τελευταία, συγκεκριμένα, συμφώνησε να αγοράσει 100 αεροσκάφη μονού διαδρόμου τύπου A320neo και A321neo, απορρίπτοντας, όπως γίνεται αντιληπτό, τα 737 MAX της αμερικανικής εταιρείας. Εν τω μεταξύ, ήδη τα αερο-

προσχέδιο για την απόκτηση τεσσάρων A350 για τη μεταφορά φορτίου και τεσσάρων δυνητικών παραγγελιών. Συνολικά μιλώντας, στην αγορά μεταφορής εμπορευμάτων το μερίδιο της Airbus με αυτές τις προβλέψεις αυξάνεται, δεδομένου ότι έχει ήδη κλείσει συμφωνία και με τη σιγκαπουριανή αεροπορική Singapore Airlines για να την προμηθεύσει με επτά A350. Το A350 είναι το νέο αεροσκάφος που λανσάρει για τη δραστηριότητα αυτή.

Οπως επισημαίνει στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg ο διευθυντής πωλήσεων της ευρωπαϊκής αεροναυπηγικής, Κρίστιαν Σέρπερ, η απόφαση της Air France φανερώνει και την ισχύ της Airbus σε πεδία όπως οι επιδόσεις, η αξιοπιστία και η εξοικονόμηση καυσίμων. Ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ την είχε παρακινήσει να στραφεί στην Airbus, δεδομένου, άλλωστε, ότι το γαλλικό δημόσιο, διαμέσου των παρεμβάσεων διάσωσης της Air France, κατέχει το 29% των μετοχών της. Η δε Airbus με έδρα την Τουλούζη στη Γαλλία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες εργοδότες της χώρας. Ο διευθύνων σύμβουλος της Air France-KLM, Μπεν Σμιθ, δήλωσε ότι τα τζετ από την οικογένεια των A320 «συνοψίζουν τις καλύτερες επιλογές για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του στόλου μας». Η τιμή μετοχής της Airbus κατά τις χθεσινές πρωινές συναλλαγές είχε άνοδο της τάξεως του 0,4%, συνολικά από τις αρχές της χρονιάς έχει σωρεύσει κέρδη

Η τιμή μετοχής της Airbus κατά τις χθεσινές πρωινές συναλλαγές είχε μια άνοδο της τάξεως του 0,4%, ενώ συνολικά από τις αρχές της χρονιάς έχει σωρεύσει κέρδη 14%.

14%, ενώ η μετοχή της Air France-KLM ενισχυόταν χθες 0,5%.

Αξίζει, επιπροσθέτως, να αναφερθεί ότι τα νέα αεροσκάφη θα καλύψουν τις ανάγκες του βραχίονα των μικρών αποστάσεων δρομολογίων της KLM με έδρα το αεροδρόμιο Σίπχολ του Άμστερνταμ, καθώς και τον βραχίονα χαμηλών ναύλων Transavia στην Ολλανδία και το αεροδρόμιο Ορλί του Παρισιού. Σύμφωνα δε με δήλωση του γαλλοαλλανδικού αερομεταφορέα, οι παραδόσεις των νέων αεροσκαφών της Airbus, οι οποίες είναι οι μεγαλύτερες στην ιστορία της, αναμένεται να ξεκινήσουν στα τέλη του 2023. Ανα-

φορικά τώρα με την αμερικανική Boeing, είδε με τις εξελίξεις αυτές ότι διακόπηκε προσωρινά η ζωή ανάκαμψη πωλήσεων για το 737 MAX, το οποίο προσφάτως επανήλθε στους αιθέρες μετά τα δυστυχήματα του 2018 και του 2019. Τόνισε, δε, ότι η Air France-KLM θα παραμείνει μια σημαντική πελάτης της, ενώ συνολικά οι παραγγελίες της έως τα τέλη Νοεμβρίου έφθασαν τις 457 εν συγκρίσει με τις 368 της Airbus. Ωστόσο, τέλος, η ευρωπαϊκή εταιρεία έχει βελτιωμένη επίδοση στις παραδόσεις με 518 αεροσκάφη έναντι των 302 της αμερικανικής.

BLOOMBERG

Πρωτιά ΗΠΑ σε εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου

Αφήνουν πίσω τους Κατάρ, Αυστραλία, διατηρώντας τα σκήπτρα έως το 2025

Στη μεγαλύτερη δύναμη στον κόσμο σε εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) αναμένεται να αναδειχθούν οι ΗΠΑ εντός του 2022, αφήνοντας πίσω τους το Κατάρ και την Αυστραλία και διατηρώντας μάλιστα αυτόν τον τίτλο για αρκετά χρόνια. Αυτό αναμένεται μάλιστα να συμβεί τώρα που η Ευρώπη και η Κίνα αλλά και όλη η Ασία μαζί της αγωνίζονται για να διασφαλίσουν επάρκεια ενέργειας για θέρμανση και για την παραγωγή. Η υπερδύναμη έχει συγκεντρώσει ένα πλεονασμα προσφοράς που αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω τα επόμενα χρόνια. Η ζήτηση για LNG σημειώνει επίπεδα-ρεκόρ κάθε χρόνο από το 2015 και μετά, κυρίως εξαιτίας των μεγάλων ενεργειακών αναγκών της Κίνας και της υπόλοιπης Ασίας. Σε μεγάλο βαθμό η ζήτηση αυτή θα καλυφθεί από τη διαρκώς αυξανόμενη παραγωγή αμερικανικού LNG, η οποία σημειώνει συνεχώς νέο υψηλό ρεκόρ από το 2016 και μετά κάθε χρόνο και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω και το επόμενο έτος.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αμερικανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών για θέματα Ενέργειας, στη διάρκεια του επόμενου έτους οι εξαγωγές αμερικανικού LNG θα φτάσουν στα 3,5 δισ. κυβικά μέτρα την ημέρα. Σύμφωνα με αναλυτές της Goldman Sachs, ένας τέτοιος όγκος εξαγωγών αντιπροσωπεύει περίπου το 22% της προβλεπόμενης παγκόσμιας ζήτησης για LNG που υπολογίζεται σε 16,24

δισ. κυβικά μέτρα. Θα υπερβαινει, άλλωστε, τις εξαγωγές τόσο της Αυστραλίας όσο και του Κατάρ, που είναι οι δύο μεγαλύτερες εξαγωγικές δυνάμεις σε ό,τι αφορά το LNG. Σημειώτεον ότι 300 εκατ. κυβικά μέτρα LNG επαρκούν για να καλύψουν τις ενεργειακές ανάγκες πέντε εκατ. αμερικανικών νοικοκυριών για μια ημέρα. Επιπλέον, οι ΗΠΑ αναμένεται να παραμείνουν στην πρώτη θέση σε εξαγωγές LNG περίπου μέχρι το 2025, οπότε μάλλον θα εκτοπισθούν από το Κατάρ που θα ανακτήσει την πρωτοκαθεδρία, καθώς θα αρχίσει να αποδίδει η επέκταση του λεγόμενου «βόρειου κοιτάσματος». Αν, πάντως, αρχίσουν να οικοδομούν νέες μονάδες εξαγωγών ορισμένες αμερικανικές επιχειρήσεις, μπορεί η υπερδύναμη να παραμείνει και πάλι στην πρώτη θέση. Προς το παρόν, πολλές μεγάλες αμερικανικές βιομηχανίες όπως, για παράδειγμα, η Cheniere Energy, η μεγαλύτερη αμερικανική εξαγωγική LNG, έχουν υπογράψει μακροχρόνιες συμφωνίες για πώληση του καυσίμου τους επόμενους μήνες. Οι συμφωνίες αυτές θα τις διευκολύνουν να διασφαλίσουν την απαιτούμενη χρηματοδότηση για να προχωρήσουν σε νέα επενδυτικά σχέδια αξίας πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων. Πολλές από αυτές τις συμφωνίες αφορούν πελάτες τους από την Κίνα. Όπως επισημαίνει ο Νίκος Τσάφους, του Κέντρου Στρατηγικών και Διεθνών Μελετών (CSIS),

Στη διάρκεια του επόμενου έτους οι εξαγωγές αμερικανικού LNG θα φτάσουν τα 3,5 δισ. κυβικά μέτρα την ημέρα. Σύμφωνα με αναλυτές της Goldman Sachs, ένας τέτοιος όγκος εξαγωγών αντιπροσωπεύει περίπου το 22% της προβλεπόμενης παγκόσμιας ζήτησης για LNG, που υπολογίζεται σε 16,24 δισ. κυβικά μέτρα.

Την ίδια στιγμή, η Γερμανία διακόπτει τη λειτουργία πυρηνικών αντιδραστήρων και η ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη βαθαίνει.

«επί χρόνια απέφευγαν οι κινεζικές εταιρείες να δεσμευθούν με το αμερικανικό LNG αλλά τώρα έκαναν την αποφασιστική κίνηση».

Σε ό,τι αφορά το 2021, οι περισσότερες εξαγωγές αμερικανικού LNG προορίζονταν για τις χώρες της Ασίας, με το 13% να καταλήγει στη Νότια Κορέα, ένα ακόμα 13% στην Κίνα και το 10% στην Ιαπωνία,

σύμφωνα με στοιχεία των αμερικανικών υπηρεσιών ενέργειας.

Την ίδια στιγμή, όμως, τα πράγματα εξελίσσονται δυσάρεστα για την Ευρώπη, η ενεργειακή κρίση της οποίας τείνει να βαθαίνει καθημερινά εξαιτίας μιας εξαιρετικά αρνητικής συγκυρίας. Η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώζωνς, η Γερμανία, ετοιμάζεται να διακόψει τη λειτουργία σχεδόν των μισών από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες της μέχρι το τέλος του έτους και να οξύνει περαιτέρω μία από τις χειρότερες ενεργειακές κρίσεις που έχει γνωρίσει η Ευρώπη. Θα ανασταλεί η λειτουργία των αντιδραστήρων Grohnde, Gundremmingen C και Brokdorf και θα μείνουν, έτσι, μόνον τρεις μονάδες παραγωγής πυρηνικής ενέργειας των οποίων η τύχη θα εξετασθεί στα τέλη του 2022.

Στο μεταξύ, οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη σημειώνουν νέο άλμα, αγιζοντας τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων δύο μηνών καθώς αντιστράφηκε και πάλι η ροή του ρωσικού φυσικού αερίου. Σύμφωνα με ανακοίνωση της εταιρείας Gascade που διαχειρίζεται το δίκτυο, το ρωσικό αέριο αντί να καταλήγει στη Γερμανία, φεύγει από τη Γερμανία και οδεύει προς την Πολωνία. Έτσι, τα προθεσμιακά συμβόλαια φυσικού αερίου εκτοξεύθηκαν χθες κατά 9,2% πλησιάζοντας και πάλι τα επίπεδα-ρεκόρ που είχαν σημειώσει τον Οκτώβριο. Μιλώντας στο Bloomberg, η Κάτια Γιαφίμαβα, συνεργάτης του Ινστιτούτου Ενεργειακών Μελετών της Οξφόρδης, ανέφερε ότι η αλλαγή είναι πιθανόν να οφείλεται σε μειωμένη ζήτηση από τους Γερμανούς καταναλωτές που ε-

τοιμάζονται για τις χειμερινές διακοπές τους. Σε ό,τι αφορά, πάντως, τις αποφάσεις του Βερολίνου για τους πυρηνικούς αντιδραστήρες, πέραν της ενεργειακής κρίσης, η αναστολή της λειτουργίας τους θα αφαιρέσει μια καθοριστικής σημασίας πηγή σχετικά καθαρής ενέργειας σε μια χώρα όπου αυξάνονται διαρκώς οι εκπομπές καυσαερίων. Πριν από 10 χρόνια, το 2011, η καταστροφή σε πυρηνικό αντιδραστήρα στη Φουκουσίμα έπεισε την πολιτική τάξη της Γερμανίας για την ανάγκη να καταργηθεί σταδιακά όλους τους πυρηνικούς αντιδραστήρες της. Το αποτέλεσμα είναι να εξαρτάται όλο και περισσότερο από τα ορυκτά καύσιμα όπως ο γαιάνθρακας και ο λιγνίτης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

REUTERS, BLOOMBERG

Στα ύψη οι τιμές των ακινήτων στη Γερμανία, «καμπανάκι» από την Bundesbank

Στη στρατόσφαιρα έχουν εκτοξευθεί οι τιμές των ακινήτων στη Γερμανία, που γνωρίζει μια πρωτοφανή «φούσκα» χειρότερη από κάθε άλλη αντίστοιχη στην Ευρώπη. Σε έναν από τους ουρανοξύστες που υψώνονται στο κέντρο της Φρανκφούρτης, ένα διαμέρισμα του 47ου πατώματος με τρεις κρεβατοκάμαρες πωλείται έναντι του μυθικού ποσού των 9 εκατ. ευρώ. Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του Reuters, η τιμή αυτή αποτελεί προειδοποίηση, ενώ η Bundesbank έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου τον Νοέμβριο μιλώντας για τη διαφαινόμενη υπερθέρμανση στις αγορές ακινήτων και τονίζοντας την εκτίμηση της πως η αύξηση των τιμών των ακινήτων μπορεί να έχει φτάσει το 30%. Το κέντρο της Φρανκφούρτης με τους

Σε έναν από τους ουρανοξύστες που υψώνονται στο κέντρο της Φρανκφούρτης, ένα διαμέρισμα του 47ου πατώματος με τρεις κρεβατοκάμαρες πωλείται έναντι του μυθικού ποσού των 9 εκατ. ευρώ.

Στον κατάλογο με τις μεγαλύτερες «φούσκες», η Φρανκφούρτη έχει αφήσει πίσω της Χονγκ Κονγκ, Τορόντο και Νέα Υόρκη.

ουρανοξύστες και τις κτιριακές εγκαταστάσεις γραφείων αποκαλείται πλέον «Μανχάταν» από τους κατοίκους της πόλης, αν και το χρηματοπιστωτικό κέντρο της Γερμανίας δεν μπορεί να συγκριθεί με εκείνο της Νέας Υόρκης σε νυχτερινή και πολιτισμική ζωή ούτε στην κλίμακα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Υπερέβη όμως την πόλη των πόλεων, καθώς η Φρανκφούρτη ήταν πρώτη στον δείκτη με τις «φούσκες» των ακινήτων. Τα αρνητικά επιτόκια, που σε ορισμένες περιπτώσεις ισοδυναμούν με χρεώσεις στις καταθέσεις, τα δυσθεώ-

ρητα ενοίκια και τα πολύ χαμηλά ποσοστά ιδιοκατοίκησης στη χώρα έχουν πείσει σχεδόν τον έναν στους δύο Γερμανούς να αγοράσει ένα σπίτι ή ένα διαμέρισμα. Ακολούθησε, έτσι, ένας οικονομικός οργανισμός στη Φρανκφούρτη, που επεκτάθηκε στην υπόλοιπη Γερμανία και οι τιμές εκτοξεύθηκαν στα ύψη.

Το αποτέλεσμα ήταν να έχουν αυξηθεί οι τιμές των ακινήτων κατά 50% από τα μέσα του 2016 έως σήμερα. Έτσι στον κατάλογο της UBS με τις μεγαλύτερες «φούσκες» ακινήτων, η Φρανκφούρτη έχει αφήσει πίσω της το Χονγκ Κονγκ,

το Τορόντο και τη Νέα Υόρκη τουλάχιστον για το 2021, ενώ και το γειτονικό Μόναχο ακολουθεί κατά πόδας. Από τα μέσα του 2019, οι τιμές των ακινήτων στη Γερμανία έχουν υπερβεί τα αντίστοιχα επίπεδα σε όλη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας αλλά και της Βρετανίας. Στη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2021, άλλωστε, οι τιμές των κατοικιών σημείωσαν άλμα άνω του 10% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Την ιλιγγιώδη ζήτηση σκιαγραφεί η επιλογή της γερμανικής ασφαλιστικής

Allianz και ενός συνταξιοδοτικού ταμείου της πόλης που κατέβαλαν φέτος 1,4 δισ. ευρώ για έναν από τους τέσσερις καινούργιους ουρανοξύστες που βρίσκονται υπό κατασκευή στην οικονομικά πρωτεύουσα της Γερμανίας.

Το σχέδιο προβλέπει την κατασκευή γραφείων αλλά και διαμερισμάτων με δύο κρεβατοκάμαρες, των οποίων η τιμή θα κυμαίνεται γύρω στα 3 εκατ. ευρώ. Η κατασκευαστική που έχει αναλάβει το σχέδιο αναφέρει πως «στο στόχαστρο» είναι η περιοχή της Φρανκφούρτης και δεν θεωρεί πως υπάρχει κάποιου είδους «φούσκα», αλλά η ζήτηση έχει δικαιώσει την επιλογή της εταιρείας. Πρόκειται για την πλουσιότερη πόλη στη Γερμανία.

Κι ενώ υπήρχε ήδη αυξημένο ενδιαφέρον, η πανδημία έδωσε διαστημική ώθηση στις επενδύσεις σε ακίνητα. Παραδοσιακά, οι Γερμανοί έχουν την τάση να αποταμιεύουν και στη διάρκεια της πανδημίας και των lockdowns συγκέντρωσαν πολύ περισσότερα χρήματα, ενώ οι καταθέσεις τους κινδύνευαν να διαβρωθούν από τα αρνητικά επιτόκια. Τη μεταβολή στη στάση τους αντανακλούν τα στατιστικά στοιχεία. Μέχρι το 2006 μόλις το 42% των Γερμανών είχε δική του κατοικία. Το ποσοστό αυτό όμως αυξήθηκε σημαντικά στη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, για να φτάσει το 2008 στο 47%. Αυξήθηκε, άλλωστε, και ο δανεισμός με σκοπό την αγορά ακινήτου στη διάρκεια της πανδημίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Bundesbank, τα στεγαστικά δάνεια έφτασαν το 1,45 δισ. ευρώ στα τέλη του 2020 καταγράφοντας αύξηση σχεδόν 6% σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επίπεδα του περασμένου έτους. Σε ό,τι αφορά, εξάλλου, τα στοιχεία για το έτος που τελειώνει, προβίδουν πως συνεχίζεται η αυξητική τάση.

REUTERS

Υποχρεωτικός ο εμβολιασμός εργαζομένων στις περισσότερες αμερικανικές επιχειρήσεις

Οι περισσότερες από τις αμερικανικές επιχειρήσεις, σε ποσοστό δύο τρίτων, σήμερα σχεδιάζουν να ζητήσουν τουλάχιστον από ορισμένους εκ των εργαζομένων τους να εμβολιαστούν κατά του κορωνοϊού, ανεξαρτήτως εάν προβλέπεται κάτι τέτοιο από τον νόμο, σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη με τη συμμετοχή χιλιάδων εργοδοτών. Στην έρευνα έλαβαν μέρος περισσότερες από 6.000 επιχειρήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σε αυτήν αποτυπώνεται το ότι σήμερα είναι πολύ περισσότερες οι εταιρείες που σκοπεύουν να εμβολιάσουν τον εμβολιασμό από όσες πριν από οκτώ μήνες. Στις ΗΠΑ είναι πιο πολλές, μάλιστα, εν συγκρίσει με το τι συμβαίνει στη Γηραιά Ηπειρο, όπου, συνολικά μιλώντας, τα ποσοστά εμβολιασμού είναι σαφώς υψηλότερα και ορισμένες κυβερνήσεις έχουν επιβάλει ατομικά την υποχρεωτικότητα. Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν ανακοίνωσε φέτος πως όλες οι αμερικανικές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν περισσότερους από 100 εργαζομένους, θα πρέπει να δώσουν εντολή τους υπαλλήλους τους είτε να εμβολιαστούν είτε να φέρουν εβδομαδιαίο αρνητικό τεστ.

Η πρόταση αυτή έχει αμφισβητηθεί και δεν έχει εφαρμοστεί, διότι αναμένεται σχετική δικαστική απόφαση. Ωστόσο, ο μεγάλος όμιλος εξεύρεσης προσωπικού και στελέχωσης Manpower Group, που διεξήγαγε την προαναφερθείσα έρευνα, δηλώνει ότι, ανεξαρτήτως του δικαστηρίου, οι επιχειρήσεις ήδη ανταποκρίνονται στην πρόταση Μπάιντεν. Ο δε διευθύνων σύμβουλος του ομίλου, Τζόνas Πράιζινγκ, επισήμανε στους Financial Times τα εξής: «Η ανακοίνωση Μπάιντεν έχει τον αντίκτυπο που θα είχε και η επιβολή ενός κανόνα. Ήταν πολύ χρήσιμο για πολλούς εργοδότες, οι οποίοι ήθελαν

ούτως ή άλλως να προχωρήσουν σε εντολή εμβολιασμού, αλλά στη συνέχεια μπορούσαν και να επικαλεστούν την κυβερνητική σύσταση». Βάσει της έρευνας, την οποία διεξήγαγε η Manpower Group, 27% των αμερικανικών ομίλων σχεδιάζουν να επιμείνουν ώστε όλοι οι εργαζόμενοι να διπλοεμβολιαστούν, το 18% θα ζητήσει τριπλό εμβολιασμό και ένα άλλο 18% σχεδιάζει να υποχρεώσει σε ιατρική πράξη ορισμένους εργαζομένους. Τον Μάρτιο είχε υποβάλει ανάλογο ερώτημα η Manpower Group και η απάντηση έδειξε πως τότε μόνον το 4% των αμερικανικών εταιρειών, που συμμετείχαν στην έρευνα, σκόπευε να ζητήσει ως προϋπόθεση τον εμβολιασμό.

Στη δε Γηραιά Ηπειρο μόνο το μισό των επιχειρήσεων, που έλαβαν μέρος σε ανάλογη έρευνα της Manpower Group, σκέφτεται να εφαρμόσει κάποιο είδος εντολής. Σε παγκόσμιο επίπεδο κυρίως οι μεγάλοι όμιλοι είναι πιο συνηθισμένοι να ζητούν εμβολιασμούς, ενώ από τις μικρές επιχειρήσεις το 54% σχεδιάζει να το πράξει. Την περασμένη εβδομάδα, άλλη έρευνα του Οικονομικού Ομίλου Καινοτομίας, μιας δεκαμενής σκέψης, έδειξε ότι μόνο το 12% των μικρών εργοδοτών στις Ηνωμένες Πολιτείες θα δώσει εντολή για εμβόλια στο προσωπικό τους. Στοιχεία, πάντως, δείχνουν πως τέτοιες διαδικασίες αποτελούν αποτελεσματική μέθοδο αύξησης των ποσοστών.

Τέλος, τον Νοέμβριο, στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα σχετικά με το αμερικανικό δημόσιο έδειξαν ότι άνω του 90% των απασχολούμενων στους οργανισμούς και στις υπηρεσίες της κυβέρνησης των ΗΠΑ είχε εμβολιαστεί πλήρως, ακολουθώντας τη σχετική εντολή. Ο μέσος όρος στη χώρα συνολικά μόλις ξεπερνά το 60%.

Marketing and Channel Enablement

Supply Chain & Logistics

Vast Technology Portfolio

Scan the code to Learn More

Απόλυτη κυρίαρχος παγκοσμίως η «Ομικρον»

«Διαφορετική η COVID που προκαλεί η νέα μετάλλαξη από εκείνη που γνωρίζαμε πέρυσιν» – Σε ετοιμότητα για μέτρα το Ισραήλ

Σε πρωτοφανή κατάσταση ομηρίας από την υπερμεταδοτική μετάλλαξη «Ομικρον» βρίσκεται η παγκόσμια κοινότητα, με τα περισσότερα κρούσματα να οφείλονται πλέον σε αυτήν. Οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο επιβάλλουν όλο και αυστηρότερους περιορισμούς προκειμένου να αναχαιτίσουν τη ραγδαία διασπορά της. Παρά το σοκ και δέος που προκαλεί η εκτίναξη των νέων λοιμώξεων σε όλες τις χώρες, ορισμένοι ειδικοί είναι καθορθαστικοί, πιστεύοντας ότι η κατάσταση δεν είναι τόσο ζοφερή.

Ένας από αυτούς, ο καθηγητής Ιατρικής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και σύμβουλος της βρετανικής κυβέρνησης, σερ Τζον Μπέλ, επανέλαβε χθες ότι, παρά την αύξηση των νοσηλείων και των νέων λοιμώξεων που καταγράφονται στη Βρετανία,

Κόντρα στις ΗΠΑ για την απόφαση μείωσης της καραντίνας όσων νόσησαν σε 5 ημέρες, από 10 πριν.

αυτή τη φορά «η COVID δεν είναι η ασθένεια που γνωρίσαμε πριν από ένα χρόνο» και εξέφρασε την ελπίδα ότι η υψηλή θνητότητα «ανήκει πλέον στην Ιστορία».

Ο σερ Τζον Μπέλ εκτιμά η νόσος που προκαλεί η «Ομικρον» είναι λιγότερη και το διάστημα νοσηλείας στα νοσοκομεία –όσων τελικά εισαχθούν– είναι βραχύτερο, με μέση διάρκεια περίπου τρεις ημέρες. Την αισιόδοξη άποψή του, ωστόσο, δεν συμπεριζόνταν όλοι οι Βρετανοί επιστήμονες, οι οποίοι επισμαίνουν ότι «ακόμα δεν γνωρίζουμε τι θα συμβεί όταν η «Ομικρον» πληθεί τους πιο ηλικιωμένους».

Η πρόταση του CDC

Θραύση κάνει η υπερμεταδοτική μετάλλαξη και στις ΗΠΑ, που προκαλεί

Η κυβέρνηση του Μπόρις Τζόνσον δεν επέβαλε περαιτέρω περιορισμούς μέχρι την Πρωτοχρονιά, αλλά επανεξετάζει την επιστροφή του «κανόνα των έξι», οπότε θα επιτρέπονται οι συναθροίσεις έξι ατόμων από δύο νοικοκυριά.

πλέον το 58,6% των νέων λοιμώξεων. Οι αμερικανικές αρχές, ωστόσο, αποφάσισαν ότι οι ασυμπτωματικοί φορείς του κορωνοϊού δεν χρειάζεται να παραμείνουν σε καραντίνα περισσότερο από πέντε ημέρες. Μέχρι σήμερα, η διάρκεια της απομόνωσης ήταν διπλάσια. Ωστόσο, ό-

ταν οι ασυμπτωματικοί βγουν από την καραντίνα πέντε ημέρες μετά τη διάγνωση, θα πρέπει να φορούν μάσκα τουλάχιστον επί άλλες πέντε ημέρες όταν βρίσκονται με άλλους. Εξηγώντας την απόφαση, η επικεφαλής του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC),

δρ Ροσέλ Βαλένσκι, τόνισε ότι οι νέες συστάσεις απηχούν ό,τι «γνωρίζουμε για τη μετάδοση της νόσου και την προστασία που προσφέρουν τα εμβόλια και ιδιαίτερα η αναμνηστική δόση». Πολλοί επιστήμονες θεωρούν ότι το CDC επέδειξε ανευθυνότητα στην απόφασή του.

Νέο φθινό εμβόλιο

Ένα δώρο για την Ινδία και τα άλλα αναπτυσσόμενα κράτη, που δεν έχουν δυνατότητα προμήθειας ικανών εμβολιαστικών δόσεων για την κάλυψη του πληθυσμού, παρουσίασαν χθες Αμερικανοί επιστήμονες της Ιατρικής Σχολής Μπέιλορ και του Παιδιατρικού Νοσοκομείου του Τέξας. Ο «πρωτοχρονιάτικος μποναμάς» τους είναι ένα νέο εμβόλιο, το Corbex, που έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι εύκολη και ανέξοδη η παραγωγή του. Το εμβόλιο ήδη έλαβε επείγουσα έγκριση στην Ινδία και βασίζεται σε παλαιότερη τεχνολογία. Στόχος των ερευνητών ήταν η σύνθεση ενός εμβολίου το οποίο τα αναπτυσσόμενα κράτη θα μπορούσαν να παρασκευάσουν εγχώρια. Το νέο εμβόλιο, που έχει ήδη δοκιμαστεί σε 3.000 εθελοντές, χρησιμοποιεί έναν γενετικό τροποποιημένο κορωνοϊό και προκαλεί ικανοποιητική ανοσολογική αντίδραση χωρίς παρενέργειες. Σύμφωνα με τους επιστήμονες, ο εμβολιασμός με το Corbex μπορεί να προστατεύσει κατά τουλάχιστον 90% έναντι του αρχικού στελέχους του κορωνοϊού. Η αποτελεσματικότητά του έναντι της «Δέλτα» ανέρχεται στο 80% όσον αφορά την αποτροπή της βαριάς νόσου.

Ο επιδημιολόγος Μάικλ Μίνα εξηγεί γιατί αντιτίθεται στη μείωση του χρόνου καραντίνας λέγοντας ότι «κάποιοι άνθρωποι είναι μολυσματικοί επί τρεις ημέρες, άλλοι επί δώδεκα. Σαφώς δεν θέλω να καθίσω δίπλα σε κάποιον που βρέθηκε θετικός πέντε ημέρες νωρίτερα και δεν έχει ακόμα

αρνητικό τεστ. Θα πρέπει οι ασυμπτωματικοί να βγαίνουν από την καραντίνα μόνον εφόσον έχουν αρνητικό τεστ».

Ρεκόρ νοσηλείων

Παρότι οι νοσηλείες στις ΗΠΑ αυξάνονται με συγκριτικά βραδύτερους ρυθμούς από τις νέες λοιμώξεις, σε κάποιες πολιτείες οι νέες εισαγωγές έχουν σπάσει κάθε προηγούμενο ρεκόρ. Το Μίσιγκαν, το Βερμόντ, το Μέν και το Νιου Χαμπίρς επεράσαν σε νοσηλείες οποιαδήποτε άλλη στιγμή της πανδημίας. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί στους Αμερικανούς ειδικούς η σημαντική αύξηση των παιδιατρικών νοσηλείων λόγω COVID, κάτι που αποδίδουν τόσο στην υπερμεταδοτικότητα της «Ομικρον» όσο και στα συγκριτικά χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού των νεότερων. Σήμερα στις ΗΠΑ νοσηλεύονται με COVID περίπου 2.000 ανήλικοι, καταγράφοντας αύξηση κατά 35% συγκριτικά με την περασμένη εβδομάδα.

Την ίδια στιγμή η βρετανική κυβέρνηση, παρότι αρνήθηκε να επιβάλει περαιτέρω περιορισμούς μέχρι την Πρωτοχρονιά, επανεξετάζει την επιστροφή του «κανόνα των έξι», σύμφωνα με τον οποίο επιτρέπονται οι συναθροίσεις έξι ατόμων από δύο νοικοκυριά, αναφέρει δημοσίευμα της Telegraph. Επί ποδός πολέμου βρίσκεται και το Ισραήλ, όπου επίσης καλπάζει η μετάλλαξη «Ομικρον». Ο πρωθυπουργός Ναφτάλι Μπένετ προειδοποίησε τους συμπατριώτες του ότι ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωποι με μια πρωτόγνωρη πανδημική θύελλα και δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο καθολικού lockdown. «Από την αρχή της πανδημίας, στόχος μου ήταν να μην επιβάλω καθολικά μέτρα. Όμως η «Ομικρον» είναι κάτι εντελώς πρωτόγνωρο και στοιχεία από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία καταγράφουν αύξηση των παιδιατρικών νοσηλείων», είπε. «Δεν θα φοβηθώ να κάνω αυτό που πρέπει προκειμένου να προστατευθούν οι πολίτες», κατέληξε.

Ανακοινώνονται σήμερα νέα μέτρα στην Ελλάδα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η **παράλληλη** «Ομικρον» του κορωνοϊού και η έκρηξη κρουσμάτων που τη συνοδεύει αντέτρεψε τον αρχικό σχεδιασμό, αναγκάζοντας την κυβέρνηση να λάβει μέτρα πριν από την Πρωτοχρονιά. Οι τελικές ανακοινώσεις θα γίνουν σήμερα, με την αρμόδια επιτροπή να συνεδριάζει για την εξειδίκευση των μέτρων το μεσημέρι, ενώ νωρίτερα για το θέμα θα προηγηθεί σύσκεψη και στο Μέγαρο Μαξίμου υπό τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και με τη συμμετοχή της ηγεσίας του υπουργείου Υγείας και του καθηγητή Σωτήρη Τσιόδρα.

Τα τελευταία 24ωρα είχε ήδη αρχίσει να γίνεται παγκοίνως ευκρινές πως η «Ομικρον» δεν θα περίμενε την Πρωτοχρονιά,

«Πάντα χρειάζεται να προσαρμόζει κανείς την τακτική του στα μεγέθη της πανδημίας, έτσι όπως εξελίσσεται», ανέφερε ο κ. Οικονόμου.

καθώς η διασπορά στην κοινότητα ακολουθούσε περίπου τον ίδιο ταχύ βηματισμό με εκείνον που καταγράφηκε νωρίτερα σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Η προσαρμογή της κυβέρνησης στις περιστάσεις κρίθηκε αυτονόητη αφενός λόγω της σχεδόν αναντίστασης αύξησης των κρουσμάτων (21.657), αφετέρου διότι η τάση αυτή εκτιμάται ότι θα παραμείνει και τις επόμενες εβδομάδες. Είναι προφανές η κυβερνητική ανησυχία για το ενδεχόμενο η εκθετική αύξηση των κρουσμάτων να λειτουργήσει επιβαρυντικά για το Εθνικό Σύστημα Υγείας, το οποίο βρίσκεται ήδη υπό τεράστια πίεση.

Σύμφωνα με όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, η βάση των μέτρων που θα ανακοινωθούν σήμερα θα είναι τα ήδη γνωστά: λειτουργία εστιασής και κέντρων διασκέδασης έως τα μεσάνυχτα, τηλεργασία, υποχρεωτική χρήση μάσκας υψηλής αναπνευστικής προστασίας στα μέσα μαζικής μεταφοράς και στα σουπερ μάρκετ, περιορισμός φιλάθλων στα γήπεδα κ.λπ. Τα μέτρα, ωστόσο, αναμένεται να αρχίσουν να ισχύουν από αύριο τα ξημερώματα και όχι από τις 3 Ιανουαρίου, όπως είχε ανακοινωθεί προχθές. Με αυτό το δεδομένο, στον «αέρα» πλέον είναι το πρωτοχρονιάτικο ρεβεγιόν εκτός της οικογενειακής εστίας. Την ίδια ώρα, αναμένεται να εκδοθούν ειδικές και σαφείς συστάσεις για τις συγκεντρώσεις στο σπίτι την παραμονή της Πρωτοχρονιάς.

Το ενδεχόμενο του πακέτου των μέτρων να διευρυνθεί ανάλογα με τις συστάσεις των ειδικών της επιτροπής, εξάλλου, δεν απέκλεισε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Γιάννης Οικονόμου, μιλώντας χθες στο κεντρικό δελτίο της τηλεόρασης του ΣΚΑΪ, αποσαφηνίζοντας όμως ότι δεν υπάρχει θέμα lockdown ή περιορισμού των μετακινήσεων.

Απαντώντας στο ερώτημα γιατί η κυβέρνηση ανατρέπει τις αποφάσεις της ο κ. Οικονόμου είπε ότι μετά τη χθεσινή έκρηξη των κρουσμάτων θα ήταν ολέθριο λάθος να μην προσαρμοστεί και η κυβερνητική πολιτική. Αρνήθηκε ότι υπήρχε υποτίμηση της κατάστασης και σημείωσε ότι η κυβέρνηση εξάντλησε κάθε πιθανότητα «να σωθεί» η Πρωτοχρονιά, όπως συνέβη με τα Χριστούγεννα, ωστόσο τα δεδομένα άλλαξαν. «Είμαστε έτοιμοι ανά πάσα στιγμή κριθεί αναγκαίο να παρέμβουμε, στο πλαίσιο των μέτρων που έχουν ανακοινωθεί, στον χρόνο που είναι ο ενδεχόμενος. Αν χρειάζεται να προσαρμόζουμε τα μέτρα, αυτό θα γίνεται», πρόσθεσε.

Αναφερόμενος στα σχολεία και στο κατά πόσον υπάρχει περίπτωση να παραταθεί η επανέναρξή τους μετά τις χριστουγεννιάτικες διακοπές, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος σημείωσε ότι έως σήμερα τα σχολεία έχουν λειτουργήσει κανονικά και χωρίς προβλήματα και ότι ο σχεδιασμός της κυβέρνησης είναι να ανοίξουν κανονικά.

Ο κ. Οικονόμου υπερασπίστηκε και την κυβερνητική επιλογή για τον δραστητικό περιορισμό της παρουσίας φιλάθλων στα γήπεδα, που έχει προκαλέσει αντιδράσεις από το σύνολο του αθλητικού κόσμου. «Και σε άλλες χώρες, με μεγαλύτερα ποσοστά εμβολιασμού, το ίδιο ισχύει για τα γήπεδα, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία. Το μέτρο έχει συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Τα γήπεδα δυστυχώς είναι χώροι που ο ίδιος μεταδίδεται εύκολα και έχουμε κίνδυνο υπερμετάδοσης. Είναι αναγκαίο και προσωρινό μέτρο για το επόμενο διάστημα», είπε.

Σπάει τα κοντέρ ο αριθμός των λοιμώξεων

Τη **δυναμική** του στελέχους «Ομικρον» καταδεικνύει η ραγδαία αύξηση των διαγνώσεων της COVID-19, η οποία χθες ξεπέρασε ακόμα και τις πιο ακραίες εκτιμήσεις ειδικών επιστημόνων. Χθες ο ΕΟΔΥ ανακοίνωσε 21.657 νέα κρούσματα της νόσου, αριθμός υπερδιπλάσιος σε σχέση με προχθές, γεγονός που φανερώνει την επέλαση της μετάλλαξης «Ομικρον» στην Ελλάδα. Η μεγαλύτερη επιδημιολογική επιβάρυνση καταγράφεται στην Αττική, όπου εντοπίστηκαν 9.882 νέα περιστατικά, εκ των οποίων τα 3.226 μόνο στον Κεντρικό Τομέα Αθηνών. Την ταχεία επικράτηση της «Ομικρον» στην Αττική καταδεικνύουν και οι εργαστηριακοί έλεγχοι δειγμάτων, σύμφωνα με τους οποίους το 42,1% των ελέγχων στην Αττική που έγιναν από 20/12 έως 27/12 αφορούσε άτομα που είχαν προσβληθεί

από την «Ομικρον». Το αντίστοιχο ποσοστό στην περιφέρεια ήταν 7,7%. Οι θάνατοι ασθενών με COVID-19 χθες ήταν 60, ο αριθμός των διασωληνωμένων αυξήθηκε σε σχέση με προχθές από 629 σε 635 και οι νέες εισαγωγές ασθενών σε νοσοκομεία από 289 σε 340. Η δραματική αύξηση του αριθμού των κρουσμάτων φέρνει πιο κοντά χρονικά τα νέα μέτρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση τη Δευτέρα. Σήμερα συνεδριάζει ξανά η επιτροπή εμπειρογνομώνων, ώστε να εξετάσει τα δεδομένα και το ενδεχόμενο οι περιορισμοί στους χώρους εστίασης και διασκέδασης (ωρARIO, μόνο καθημενοί πελάτες, έως έξι πελάτες ανά τραπέζι) να ισχύσουν άμεσα και πριν από την Πρωτοχρονιά. Όπως επισμαίνει στην «Κ» ο καθηγητής Παθολογίας, Λοιμωξιολόγος Χαράλαμπος Γώγος, «η εισήγηση της Δευτέρας για τη

Προς ματαίωση σχολικών εκδρομών

Η **ματαίωση** των πολυήμερων εκδρομών των λυκείων λόγω της πανδημίας εξετάζεται από την κυβέρνηση. Αλλιώς το θέμα είχε εξεταστεί και το τελευταίο διάστημα, πριν από την έκρηξη των κρουσμάτων το τελευταίο διήμερο. Από την άλλη, σύμφωνα με το υπουργείο Παιδείας, από τις 13/9 έως τις 23/12, κάθε σχολική ημέρα έκλειναν κατά μέσον όρο 2,78 από περίπου 81.000 τμήματα, με μέγιστο αριθμό τα 10 τμήματα, στις 26/11. Συνολικά από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Δεκέμβριο έκλεισαν 200 τμήματα από περίπου 81.000, δηλαδή μόλις το 0,2% των τμημάτων. Κάθε τμήμα στο οποίο εντοπίστηκαν κρούσματα είχε κατά μέσον όρο 1,2 κρούσμα συνολικά. Δηλαδή, τουλάχιστον στο 80% των περιπτώσεων όπου εντοπίστηκε κρούσμα σε τμήμα, δεν υπήρξε δεύτερο κρούσμα στο ίδιο τμήμα.

λήψη μέτρων από τις 3 Ιανουαρίου 2022 έγινε με δεδομένο ότι ο αριθμός των κρουσμάτων ήταν σχετικά χαμηλός, η πίεση στο σύστημα υγείας δεν είχε αυξηθεί και μη ενδεχόμενα εκτροπή των πολιτών από τους χώρους διασκέδασης, όπου εισέρχονται πάνω εμβολιασμένοι, σε συναθροίσεις σε σπίτια μπορεί να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις. Ωστόσο, βλέπουμε ότι όλα πάνε γρηγορότερα και δεν μπορεί να αφεθεί ένα τέτοιο φαινόμενο να εξελίσσεται χωρίς μέτρα. Ο κ. Γώγος τονίζει ότι τα μέλη της επιτροπής θα εξετάσουν σήμερα όλα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της αύξησης των κρουσμάτων αλλά και την πίεση που ασκείται στα νοσοκομεία και βάσει αυτών θα κρίνουν εάν θα πρέπει να εφαρμοστούν τα μέτρα –το σύνολο αυτών ή έστω κάποια– νωρίτερα.

Δημιουργούμε χώρο για τις δικές σας ιδέες

Καλωσορίσατε στο ολοκαίνουργιο Τραπεζικό Κέντρο Λευκωσίας!

800 00 722 www.rcbcy.com

RCB Bank Ltd. Μιστική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη Εδρα: Αρσινόων 2, 305 Λευκωσία, Κύπρος.

Αποκλιμάκωση τιμών αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος

Λόγω της αλλαγής πορείας των φορτίων LNG από την Ασία προς την Ευρώπη

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Συνεχίζεται η αποκλιμάκωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας στις χονδρεμπορικές αγορές της Ευρώπης, που ξεκίνησε την Πέμπτη 23 Δεκεμβρίου ως αποτέλεσμα της αλλαγής πορείας των φορτίων LNG από την Ασία προς την Ευρώπη και των σχετικά ήπιων καιρικών συνθηκών.

Από τα πολύ υψηλά –άνω των 400 ευρώ η μεγαβατώρα– οι τιμές προσγειώθηκαν, σταδιακά, οριακά πάνω από τα 100 ευρώ η μεγαβατώρα στις χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης, με εξαίρεση την Ελβετία που εμφανίζει την

Η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην Ελλάδα, από το ρεκόρ των 415,94 ευρώ, υποχώρησε στα 182,47 ευρώ.

υψηλότερη τιμή στα 186,13 ευρώ και τις χώρες των Βαλκανίων με τιμές στα 175-176 ευρώ η μεγαβατώρα.

Η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην Ελλάδα, από το ιστορικό ρεκόρ των 415,94 ευρώ η μεγαβατώρα στις 22 Δεκεμβρίου, υποχώρησε σταδιακά στα 171,90 ευρώ και διαμορφώνεται σήμερα στα 182,47 ευρώ η μεγαβατώρα, καθιστώντας την ελληνική αγορά την ακριβότερη της Ευρώπης μετά την Ελβετία. Η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην Ελλάδα είναι αυξημένη σήμερα κατά 6% σε σχέση με χθες παρά τη μείωση της ζήτησης κατά 5%, εξέλιξη που αποδίδεται στην αύξηση της συμμετοχής του φυσικού αερίου στο μείγμα καυσίμου στο 33,7% έναντι 26,9% χθες και τη μείωση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο 27,1% έναντι 39%.

Η πτώση της τιμής του φυσικού αερίου,

αποτέλεσμα της αλλαγής πορείας των φορτίων LNG από τις αγορές της Ασίας προς την Ευρώπη, ήταν ο βασικός παράγοντας που οδήγησε σε αποκλιμάκωση τις τιμές ηλεκτρικού ρεύματος.

Οι τιμές φυσικού αερίου, οι οποίες στις 21 Δεκεμβρίου κατέγραψαν ρεκόρ όλων των εποχών στον ολλανδικό κόμβο (TTF) στα 162 ευρώ η μεγαβατώρα, ξεκίνησαν στη συνέχεια μια πορεία αποκλιμάκωσης, κλείνοντας στα 108 ευρώ στις 24 Δεκεμβρίου για τα συμβόλαια Ιανουαρίου 2022. Οι τιμές, παρά το γεγονός ότι σημείωσαν πτώση τις πρώινές ώρες χθες στα 93 ευρώ η μεγαβατώρα ξεπέρασαν στη συνέχεια τα 100 ευρώ και έφτασαν το απόγευμα στα 102 ευρώ, εξέλιξη ενδεικτική της αστάθειας που επικρατεί ακόμη στην ενεργειακή αγορά, η οποία δεν φαίνεται να ισορροπεί όσο παραμένουν σε έξαρση οι γεωπολιτικοί παράγοντες γύρω από το ουκρανικό ζήτημα και τον αγωγό Nord Stream 2.

Οι ενδείξεις αποκλιμάκωσης των τιμών των τελευταίων ημερών δεν είναι επαρκείς για ασφαλείς προβλέψεις σε σχέση με το πότε θα υπάρξει σταθεροποίηση. Το βέβαιο είναι ότι οι τιμές δεν πρόκειται να επανέλθουν στα χαμηλά προ κρίσης επίπεδα. Αυτό προκύπτει και από τα προθεσμιακά συμβόλαια για το πρώτο τρίμηνο του 2022, τα οποία έκλεισαν χθες μια ανάσα από τα 100 ευρώ η μεγαβατώρα.

Η μικρή αποκλιμάκωση των τιμών δεν αλλάζει τη μεγάλη εικόνα για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις της χώρας. Η μέση χονδρεμπορική τιμή έχει αυξηθεί από τις αρχές του έτους κατά 116%, ποσοστό που για τα νοικοκυριά έχει περιοριστεί από τις επιδοτήσεις στον λογαριασμό ρεύματος, οι οποίες ξεκίνησαν τον Σεπτέμβριο και αναπροσαρμόζονται σε μηνιαία βάση, ακολουθώντας τη διακύμανση της χονδρεμπορικής τιμής.

Οι ενδείξεις μείωσης των τιμών δεν είναι επαρκείς για ασφαλείς προβλέψεις σε σχέση με το πότε θα υπάρξει σταθεροποίηση, καθώς παραμένουν τα μεγάλα γεωπολιτικά προβλήματα γύρω από το ουκρανικό ζήτημα και τον αγωγό Nord Stream 2.

40 εκατ. ευρώ για την επιδότηση λογαριασμών ρεύματος

Επιπλέον έσοδα ύψους 40 εκατ. ευρώ από τις δημοπρασίες ρύπων θα διατεθούν μέσα στον Δεκέμβριο για την επιδότηση των λογαριασμών ρεύματος. Πριν εκπνεύσει το νέο έτος, ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας αναμένεται να αναθεωρήσει για τέταρτη συνεχόμενη φορά την ποσόστωση των εσόδων από τις δημοπρασίες ρύπων που κατευθύνονται στον ΕΛΑΠΕ, αξιοποιώντας τα περιθώρια που δίνει το πλεόνασμά του, το οποίο αυξάνεται όσο ανεβαίνουν οι τιμές των CO2. Η ποσόστωση αυτή, από 78% το 2019, περιορίστηκε αρχικά στο 60% το 2020, για να ακολουθήσουν στη συνέχεια δύο ακόμη «κουρέματα», το πρώτο στο 30% και το δεύτερο στο 8%, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες χρηματοδότησης των λογαριασμών ρεύματος και αναχαιτίσους των αυξήσεων. Μέσα στην εβδομάδα ο υπουργός Κώστας Σκρέκας αναμένεται να υπογράψει μία ακόμη υπουργική απόφαση που θα περιορίζει το ποσοστό των

Ο διευθύνων σύμβουλος του Διαχειριστή Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΔΑΠΕΕΠ) Γιάννης Γιαρέντης.

εσόδων από τις δημοπρασίες ρύπων προς τα ταμεία του ΕΛΑΠΕ από το 8% στο 4%, μεταφέροντας με αυτό τον τρόπο στο Τα-

Οι δημοπρασίες ρύπων έχουν μέχρι στιγμής συνεισφέρει στη μάχη κατά της ακρίβειας 700 εκατ. ευρώ, ενώ στο 1 δισ. ευρώ υπολογίζεται η αντίστοιχη συνεισφορά τους για το 2022.

μείο Ενεργειακής Μετάβασης, που έχει συσταθεί εν μέσω της ενεργειακής κρίσης για τη χρηματοδότηση των λογαριασμών ρεύματος, 40 εκατ. ευρώ από τα προβλεπόμενα 80 εκατ. που αντιστοιχούσαν με την ποσόστωση του 8%. Τα πρόσθετα αυτά έσοδα θα καλύψουν μέρος της αυξημένης επιδότησης των λογαριασμών ρεύματος για τους οικιακούς καταναλωτές τον μήνα Δεκέμβριο, που ορίστηκε στα

49,5 ευρώ η μεγαβατώρα, από τα 39 ευρώ του Νοεμβρίου. Οι δημοπρασίες ρύπων έχουν μέχρι στιγμής συνεισφέρει στη μάχη κατά της ακρίβειας 700 εκατ. ευρώ, τα οποία θα ανέλθουν στα 740 εκατ., ενώ στο 1 δισ. ευρώ υπολογίζεται η αντίστοιχη συνεισφορά τους για το 2022. Η γενναιόδωρη αυτή συνεισφορά δεν θα ήταν δυνατή χωρίς το πλεόνασμα του ΕΛΑΠΕ, το οποίο, σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία του ΔΑΕΕΠ (Αυγούστου - Οκτωβρίου), υπολογίζεται στο κλείσιμο της χρονιάς στα 171,17 εκατ. ευρώ. Η πρόβλεψη του δελτίου που ανακοίνωσε μάλιστα ο ΔΑΠΕΕΠ είναι ακόμη πιο αισιόδοξη για το 2022. Προβλέπει πλεόνασμα στα 178,54 εκατ. ευρώ με μέση τιμή CO2 στα 75 ευρώ ο τόνος και μέση χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στα 112,5 ευρώ η μεγαβατώρα, ενώ ακόμη πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις έκανε με δηλώσεις του χθες ο διευθύνων σύμβουλος του ΔΑΠΕΕΠ Γιάννης Γιαρέντης τόσο για το κλείσιμο του 2021 όσο και για το 2022.

Πρόστιμα έως και 1 εκατ. ευρώ για μεγάλες ανατιμήσεις σε μάσκες

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Τσουκερά πρόστιμα που μπορεί να αγιγίζουν και το 1 εκατ. ευρώ αναμένεται να επιβληθούν σε επιχειρήσεις που πωλούν είδη προσωπικής υγιεινής, όπως οι μάσκες, σε περίπτωση που παρατηρηθούν φαινόμενα αισχροκέρδειας. Αυτό ανακοίνωσε η Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, έπειτα από μεγάλες ανατιμήσεις κυρίως σε μάσκες προστασίας κατηγορίας FFP2 το διάστημα από 24 Δεκεμβρίου έως και 27 Δεκεμβρίου, ύστερα δηλαδή από τα μέτρα που ανακοινώθηκαν και αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την υποχρεωτική χρήση μάσκας υψηλής αναπνευστικής προστασίας (FFP2) η ενδολαϊκά διπλής μάσκας σε σουπερ μάρκετ.

Μάλιστα, εντοπίστηκαν πάνω από 16 ηλεκτρονικά και φυσικά καταστήματα που προχώρησαν σε ανατιμήσεις το διάστημα αυτό, μετά την ανακοίνωση των μέτρων, με τη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου της Αγοράς να διενεργεί ελέγχους στα καταστήματα αυτά για να τεκμηριωθεί η ενδεχόμενη άσκηση πρακτικών αισχροκέρδειας. Υπάρχει η πρόθεση για επιβολή υψηλών προστίμων, διαδίκασια που ήδη έχει ξεκινήσει, ωστόσο σε κάθε περίπτωση αναμένεται και ο αντίλογος των επιχειρήσεων.

Με μια απλή αναζήτηση σε ηλεκτρονικά marketplaces διαπιστώνει κανείς αυξήσεις από 40% έως και 60%, όπως συνέβη με την περίπτωση πακέτου 10 τεμαχίων μάσκας προστασίας FFP2, που από 2,11 ευρώ η τιμή σκαρφάλωσε χθες στα 3,20 ευρώ. Ανατιμήσεις παρατηρούνται και σε μάσκες αντίστοιχης κατηγορίας για παιδιά, με τα 10 τεμάχια να αυξάνονται από 2,4 ευρώ στις 23 Δεκεμβρίου σε σχεδόν 3 ευρώ στις 27 Δεκεμβρίου, σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 24,5%.

Μάλιστα, εκπρόσωποι της αγοράς και φαρμακοποιοί διαμνούν πως η τιμή μιας μάσκας τύπου FFP2 (KN95) κυμαίνεται μεταξύ 0,90-1 ευρώ έως και 1,20 ευρώ, ενώ επισημαίνουν πως για την ώρα οι προμηθευτές που τους παρέχουν τις μάσκες και τα μέσα ατομικής προ-

Η Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου της Αγοράς διενεργεί ελέγχους σε καταστήματα για να τεκμηριωθεί η ενδεχόμενη άσκηση πρακτικών αισχροκέρδειας.

Θα επιβληθούν εάν διαπιστωθούν υψηλές αυξήσεις το διάστημα από 24 έως και 27 Δεκεμβρίου 2021.

στασίες δεν έχουν προχωρήσει σε ανατιμήσεις. «Εχουμε πρόβλημα διαθεσιμότητας διότι η ζήτηση για μάσκες τύπου FFP2 σημείωσε κατακόρυφη αύξηση σε μια περίοδο εορτών, όπου κάνουμε απογραφές και υπάρχει θέμα με τις μεταφορικές», αναφέρει εκπρόσωπος της αγοράς που διατηρεί καταστήματα λιανικής ιατρικού εξοπλισμού, τονίζοντας πως ο κόσμος σπεύδει να αγοράσει τέτοιας κατηγορίας μάσκες από τότε που ανακοινώθηκαν τα μέτρα. «Μέσα σε μία

ημέρα μπορεί και να πουλήσουμε σε έναν πελάτη 3 κουτιά από 10 μάσκες FFP2», τονίζει, ανακαλώντας στη μνήμη την τη ζήτηση που είχε σημειωθεί για τέτοια είδη τον Μάρτιο του 2020, όταν δηλαδή ξέσπασε η πανδημία στη χώρα μας. Η ίδια αναμένει ακόμη μεγαλύτερη αύξηση της ζήτησης, μετά και την ανακοίνωση του υπουργού Υγείας για την υποχρεωτική χρήση μάσκας FFP2/KN95 ή διπλής μάσκας σε μέσα μεταφοράς, αλλά και στο προσωπικό της εστίασης, ωστόσο προβλέπει πως η ζήτηση αυτή θα αποκλιμακωθεί μέσα στο επόμενο διάστημα.

Στο μεταξύ, σύμφωνα με πληροφορίες, διερευνώνται τεκμηριωμένες καταγγελίες για ακυρώσεις παραγγελιών που έγιναν σε είδη ατομικής προστασίας, όπως ο κόσμος σπεύδει να αγοράσει τέτοιας κατηγορίας μάσκες από τότε που ανακοινώθηκαν τα μέτρα. «Μέσα σε μία

Αύξηση κατώτατου μισθού σε δύο δόσεις στη διάρκεια του 2022

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Με... οψιόν να αυξηθεί περαιτέρω από το καλοκαίρι και μετά, ενεργοποιείται την 1η Ιανουαρίου 2022 η απόφαση του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για μικρή αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 2%, από 650 σε 663 ευρώ μεικτά. Το όφελος αυξάνεται για τους μισθωτούς που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό εφόσον συνυπολογιστούν και οι τριετίες, για τις οποίες ακόμη εκκρεμεί η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά και οι μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές και οι φορολογικές ελαφρύνσεις (απαλλαγή από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης).

Μέχρι και την έκδοση της απόφασης του ΣτΕ που αφορά την τύχη των τριετιών και η οποία εκκρεμεί εδώ και τουλάχιστον 2,5 χρόνια, ο κατώτατος μισθός ξεκινάει από 650 σήμερα και θα πάει στα 663 ευρώ από την αρχή του νέου έτους. Βέβαια, όσοι έχουν πάνω από 9 έτη προϋπηρεσίας θεμελιωμένους έως το 2012 και λαμβάνουν σήμερα 845 ευρώ τον μήνα, με τη μισθοδοσία του Ιανουαρίου θα λάβουν 861,9 ευρώ. Αντίστοιχα, μισθωτοί που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό και δικαιούνται επιδόμα γάμου (+10%) σήμερα εφόσον βρίσκονται κατά τα πρώτα 3 έτη της απασχόλησής τους λαμβάνουν 715 ευρώ και από το νέο έτος θα λάβουν 729,3 ευρώ, ενώ αν έχουν 6 με 9 έτη προϋπηρεσίας, σήμερα με βάση τα κατώτατα όρια λαμβάνουν 780 ευρώ μεικτά και από την αρχή του 2022 θα λάβουν 795,6 ευρώ.

Από την 1η Ιανουαρίου το κατώτατο ημερομίσθιο αυξάνεται κατά 2% και για τους εργατοτεχνίτες και ορίζεται στα 29,62 ευρώ από 29,04 ευρώ προηγούμενος. Επίσης, η αύξηση του κατώτατου μισθού θα συμπαράσχει τα επιδόματα του ΟΑΕΔ, με σημαντικότερο το επίδομα ανεργίας που θα αυξηθεί κατά 9 ευρώ. Ενεργή, σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας, παραμένει και η κυβερνητική δέσμευση για δεύτερη αύξηση του κατώτατου μισθού και του κατώτατου ημερομισθίου μέσα στο 2022, βάσει και των πρόσφατων δηλώσεων τόσο του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη όσο και των υπουργών Οικονομικών Χρ.

Από την 1η Ιανουαρίου το κατώτατο ημερομίσθιο αυξάνεται κατά 2% και για τους εργατοτεχνίτες, στα 29,62 ευρώ από 29,04 ευρώ προηγούμενος.

Οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα θα δουν πρόσθετη αύξηση από τη νέα μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

Σταϊκούρα και Εργασίας Κ. Χατζηδάκη. Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, η δεύτερη αύξηση του κατώτατου μισθού θα είναι τουλάχιστον 3%, ώστε αθροιστικά να φτάσουμε στο επίπεδο της αύξησης του ΑΕΠ το 2022, που εκτιμάται περίπου στο 5%. Δεν αποκλείεται βέβαια, ανάλογα και με την πορεία της πανδημίας έως το καλοκαίρι, η αύξηση να κινηθεί υψηλότερα, ενδεχομένως περίξ του 5%. Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία που θα ακολουθηθεί είναι αυτή που ακολουθήθηκε και για το

2%, ήτοι εκθέσεις από τους κοινωνικούς εταίρους, τα επιστημονικά ινστιτούτα, την Τράπεζα της Ελλάδος κ.λπ., πόρισμα που θα καταρτιστεί από το ΚΕΠΕ και ειδική επιστημονική ομάδα έπειτα από διαβούλευση και εξέταση των παραπάνω προτάσεων και, τέλος, πρόταση που θα κατατεθεί στον υπουργό Εργασίας, ο οποίος και θα αποφασίσει, περίπου στα μέσα Ιουνίου ή το αργότερο τον Ιούλιο, τον νέο κατώτατο μισθό.

Μικρή ανάσα στους μισθούς του ιδιωτικού τομέα δίνει παράλληλα η απόφαση για διατήρηση και το 2022 της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες για εργοδότες και εργαζομένους. Η μείωση επιμερίζεται σε 1,79 ποσοστιαία μονάδα για τον εργοδότη και 1,21 ποσοστιαία μονάδα για τους εργαζομένους, διατηρώντας και την επόμενη χρονιά το σύνολο των εισφορών στο 36,66%, από 39,66%.

Ενάμιση μισθό ετησίως χάνουν τα νοικοκυριά από την ακρίβεια

Αυξήσεις σε τρόφιμα, ρεύμα, καύσιμα, ενοίκια

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ποσό που αντιστοιχεί σε έναμιση μισθό χάνουν τα νοικοκυριά από τις ανατιμήσεις σε σειρά αγαθών και υπηρεσιών, καθώς η μηνιαία επιβάρυνση για μια τετραμελή οικογένεια υπολογίζεται ότι φτάνει με συντηρητικές εκτιμήσεις τα 151 ευρώ μηνιαίως ή 1.812 ευρώ ετησίως. Μάλιστα, η επιβάρυνση αυτή υπολογίζεται με βάση τις τρέχουσες αυξήσεις που καταγράφονται και όχι αυτές που αναμένονται το επόμενο διάστημα και οι οποίες, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις και εκτιμήσεις, θα είναι ακόμη μεγαλύτερες. Μόνο στην κατηγορία των ειδών σούπερ μάρκετ αναμένονται νέες ανατιμήσεις σε 24 βασικές κατηγορίες προϊόντων, οι οποίες θα περάσουν σταδιακά στις τιμές καταναλωτή έως τα μέσα Ιανουαρίου.

Η επίδραση των ανατιμήσεων, όχι μόνο «ροκανίζει» το διαθέσιμο προς κατανάλωση εισόδημα, αλλά ήδη αφαιρεί τζιρό από την αγορά. Από τον Νοέμβριο καταγράφεται υποχώρηση της ζήτησης, από τα σούπερ μάρκετ έως τον κλάδο ηλεκτρικών συσκευών και αυτοκινήτων, ενώ όλες οι προβλέψεις κάνουν λόγο για μείωση του τζίρου των Χριστουγέννων κατά περίπου 20% σε σύγκριση μάλιστα με την περσινή χρονιά, όταν τα φυσικά καταστήματα ήταν κλειστά.

Ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση και καύσιμα είναι οι τρεις παράγοντες που επιφέρουν το ισχυρότερο πλήγμα στο εισόδημα, ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η επιβάρυνση για νοικοκυριά που δεν κατοικούν σε δικό τους σπίτι, καθώς καταγράφεται και σημαντική αύξηση ενοικίων. Ήδη οι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος που καταρθάνουν τους τελευταίους μήνες στα νοικοκυριά προκαλούν έντονη ανησυχία, ενώ ανάλογη είναι η κατάσταση με το κόστος για τη θέρμανση των κατοικιών είτε αυτά γίνονται με πετρέλαιο είτε με φυσικό αέριο. Για μια οικογένεια

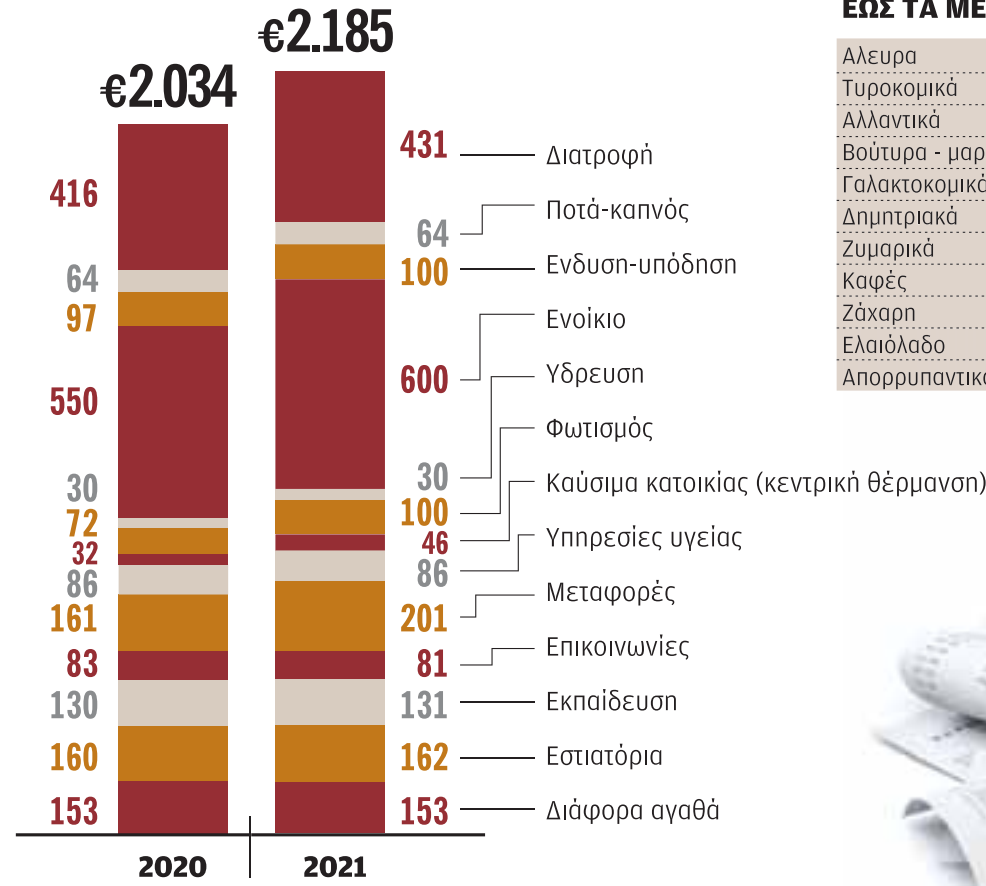
αποτελούμενη από ένα ζευγάρι και δύο παιδιά εκτιμάται ότι η μηνιαία δαπάνη για το ηλεκτρικό ρεύμα έχει αυξηθεί κατά περίπου 30 ευρώ, ενώ το κόστος της θέρμανσης (κεντρική θέρμανση με πετρέλαιο) υπολογίζεται ότι έχει αυξηθεί κατά 14 ευρώ. Σημαντική είναι η επιβάρυνση από την αύξηση των τιμών των καυσίμων, τόσο πετρέλαιο όσο και βενζίνης, με το πρόσθετο κόστος σε μηνιαία βάση να υπολογίζεται σε σύγκριση με πέρσι ότι είναι περίπου 40 ευρώ.

Σημαντική είναι ήδη η επιβάρυνση των καταναλωτών από τις αυξήσεις σε σειρά τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης, επιβάρυνση που υπολογίζεται με τις τρέχουσες ανατιμήσεις ότι είναι της τάξης των περίπου 15 ευρώ σε μηνιαία

Με συντηρητικές εκτιμήσεις η επιβάρυνση για μια τετραμελή οικογένεια ανέρχεται στα 1.812 ευρώ.

βάση. Το επόμενο διάστημα, ωστόσο, η επιβάρυνση αυτή θα είναι ακόμη μεγαλύτερη, καθώς –σύμφωνα με στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η «Κ» από τους τιμοκαταλόγους που έχουν στείλει οι προμηθευτές στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ– αναμένονται ανατιμήσεις στις ακόλουθες κατηγορίες προϊόντων: άλευρα, τυροκομικά, αλλαντικά, βούτυρα - μαργαρίνες, γαλακτοκομικά, δημητριακά, ζυμαρικά, καφές, ζάχαρη, ελαιόλαδο, ροφήματα και σιρόπια για ροφήματα, σοκολατοειδή - γκοφρέτες, είδη ζαχαροπλαστικής, τοματικά - κονσέρβες, αρτοσκευάσματα - φρυγανιές - τρίμμα φρυγανιάς - παξιμάδια, αυγά, βελτιωτικά γεύσης (ζίδι - αρτύματα λεμονιού), κατεψυγμένα αλιεύματα, κατεψυγμένες ζύμες, κατεψυγμένα λαχανικά, κατεψυγμένες πατάτες, σακούλες απορριμμάτων, χαρτιά

Η μέση μηνιαία δαπάνη για μια τετραμελή οικογένεια (ζευγάρι με δύο ανήλικα παιδιά)

Επεξεργασία στοιχείων με βάση την έρευνα οικογενειακού προϋπολογισμού για το έτος 2020 και τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

υγείας - χαρτί κουζίνας - χαρτοπετσέτες και απορρυπαντικά. Οι ανατιμήσεις στα προϊόντα αυτά αναμένεται να περάσουν σταδιακά στην κατανάλωση έως τα μέσα Ιανουαρίου. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις πρόκειται για αυξήσεις σε διψήφιο ποσοστό, ενώ υπάρχουν κατηγορίες στις οποίες έχουν γίνει και τους προηγούμενους μήνες άλλες ανατιμήσεις και συγκεκριμένα στο ελαιόλαδο, στον καφέ, στα άλευρα, στα ζυμαρικά, στα γαλακτοκομικά, στα τυροκομικά και τα απορρυπαντικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα προηγούμενα χρόνια οι προμηθευτές μπορεί να διατηρούσαν τους ίδιους καταλόγους ακόμη και τρία χρόνια, ενώ φέτος πολλοί εξ αυτών τους έχουν ήδη αλλάξει δύο φορές μέσα στο ίδιο έτος και κυρίως από τα μέσα του καλοκαιριού κι έπειτα. Οι πληθωριστικές πιέσεις –και όχι μόνο– οδηγούν και σε σημαντικές αυξήσεις στις τιμές των ενοικίων τον τελευταίο χρόνο, αυξήσεις που σε ορισμένες περιοχές της χώρας –και ειδικά σε ορισμένες περιοχές της Αττικής– ξεπερνούν κατά πολύ το ύψος του τρέχοντος πληθωρισμού και φτάνουν ακόμη και το 8% (βόρεια προάστια).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΙΣ ΕΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Άλευρα	Ροφήματα και σιρόπια για ροφήματα	Βελτιωτικά γεύσης (ζίδι - αρτύματα λεμονιού)
Τυροκομικά	Είδη ζαχαροπλαστικής	Κατεψυγμένα αλιεύματα
Αλλαντικά	Ντοματικά - κονσέρβες	Κατεψυγμένες ζύμες
Βούτυρα - μαργαρίνες	Σοκολάτες ιδή - γκοφρέτες	Κατεψυγμένα λαχανικά
Γαλακτοκομικά	Αρτοσκευάσματα - φρυγανιές - παξιμάδια - τρίμμα φρυγανιάς	Κατεψυγμένες πατάτες
Δημητριακά	Αυγά	Χαρτιά υγείας
Ζυμαρικά	Σακούλες απορριμμάτων	Χαρτί κουζίνας
Καφές		
Ζάχαρη		
Ελαιόλαδο		
Απορρυπαντικά		

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Υπό πίεση εμπόριο και μεταποίηση

Υψηλό ενεργειακό κόστος, ανατιμήσεις σε πρώτες ύλες, αλλά και ελλείψεις σε πολλές εξ αυτών είναι οι τρεις βασικοί παράγοντες που προκαλούν πονοκέφαλο σε μεταποίηση και εμπόριο. Τα όποια αποθέματα σε χαμηλές τιμές που είχαν οι εταιρείες έχουν τελειώσει και η μετακύλιση του αυξημένου κόστους παραγωγής και λειτουργίας στις τελικές τιμές θεωρείται πλέον αναπόφευκτη, είτε πρόκειται για τον φούρνο της γειτονιάς είτε για τις κορυφαίες αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Αρτοποιείο που πέρσι πλέρωσε μηνιαίο λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος 870 ευρώ, φέτος για την ίδια κατανάλωση πληρώνει 1.360 ευρώ, αύξηση δηλαδή περίπου 56%. Επιχείρηση εστίασης στον Χολαργό που πληρώνε συνήθως 1.700 ευρώ τον μήνα για φυσικό αέριο, φέτος έλαβε λογαριασμό που ξεπερνάει τα 3.000 ευρώ. Σε αλυσίδα σούπερ μάρκετ, το δίκτυο της οποίας είναι κυρίως στη μέση τάση και αριθμεί περί τα 280 καταστήματα, η πρόσθετη επιβάρυνση φέτος από την αύξηση της τιμής

του ηλεκτρικού ρεύματος ανέρχεται σε 3,5 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2022 εκτιμά ότι η πρόσθετη επιβάρυνση θα είναι 7 εκατ. ευρώ. Πιπνοτροφική επιχείρηση που πέρσι πλήρωνε 180.000 ευρώ για ρεύμα, τώρα έλαβε λογαριασμό για ίδια κατανάλωση ο οποίος είναι 340.000 ευρώ. Επίσης, έχει να αντιμετωπίσει την αυξημένη τιμή του καλαμποκιού, τιμή που φέτος φτάνει τα 300 ευρώ/τόνο, από 160-180 ευρώ/τόνο πριν από μερικούς μήνες. Το ίδιο σκανικό καταγράφεται και στις πρώτες ύλες. Τα νέα συμβόλαια που κλείνουν οι βιομηχανίες παραγωγής αναψυκτικών, καθώς και οι ζυθοποιίες για την προμήθεια κουτιών αλουμινίου είναι 20%-40% αυξημένα σε σύγκριση με τα προηγούμενα. Κατά 30% έχουν αυξηθεί τον τελευταίο χρόνο οι τιμές παραγωγού στο αιγοπρόβριο γάλα, γεγονός που αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της τιμής της φέτας κατά 20%, όπως επεσήμανε πρόσφατα ο επικεφαλής της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία», Μ. Σαράντης. Το κύμα ανατιμήσεων, αλλά και ελλείψεων

είναι πλέον εμφανές και στα διαρκή αγαθά. Σύμφωνα με ανώτατο στέλεχος κορυφαίας αλυσίδας ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών οικιακών συσκευών, ελλείψεις πλέον εντοπίζονται σε όλες τις κατηγορίες προϊόντων ή οι παραδόσεις γίνονται με μεγάλη καθυστέρηση και τα προϊόντα αποστέλλονται από τους προμηθευτές με το... σταγονόμετρο. «Το χειρότερο είναι ότι μπορεί να περιμένεις μια παραγγελία για 500 κουζίνες και την τελευταία στιγμή να σου πουν ότι δεν θα τις στείλουν και τότε θα πρέπει να αναζητήσεις εναλλακτικούς κωδικούς», τονίζει στην «Κ». Σημαντικές καθυστερήσεις στις παραδόσεις υπάρχουν ακόμη σε καινούργια μοντέλα κινητών (όπως το νέο iPhone), σε tablets, σε παιχνιδιόμαχες, αλλά και σε συγκεκριμένες κατηγορίες τηλεοράσεων. Για ελλείψεις στο 13%-14% των κωδικών που διαθέτει το ΙΚΕΑ και ανάλογο ποσοστό σε ελλείψεις και στην Intersport (αθλητικά είδη) έκανε λόγο την Παρασκευή ο επικεφαλής του ομίλου Φουρλή, Βασίλης Φουρλής.

Εως 500 εκατ. ευρώ κάθε μήνα η «ζημία» από τον πληθωρισμό

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΠΟΥ

Ήταν Δεκέμβριος του 2010 όταν η Ελληνική Στατιστική Αρχή κατέγραφε για τελευταία φορά πληθωρισμό άνω του 5% στην Ελλάδα για τον τελευταίο μήνα του χρόνου. Και τότε γινόταν λόγος για πολυτετές ρεκόρ, καθώς για να εντοπιστεί τόσο υψηλός πληθωρισμός μέσα στον Δεκέμβριο, χρειάζεται να επιστρέψει κανείς πίσω στο 1996. Όλα πλέον συγκλίνουν στο ότι φέτος τον Δεκέμβριο αυτά τα ρεκόρ που κρατούν 11 και 25 χρόνια, αντίστοιχα, θα καταρριφθούν. Μέχρι και την Παρασκευή, η μέση τιμή χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας διαμορφωνόταν κοντά στα 240 ανά μεγαβατώρα, ενώ η τιμή του φυσικού αερίου στο χρηματιστήριο της Ολλανδίας διατηρούνταν πάνω από τα 130 ευρώ η μεγαβατώρα. Οι κλαδικοί δείκτες του πληθωρισμού δείχνουν ήδη μετακύλιση και σε άλλα προϊόντα πέραν των ενεργειακών, με τον κλαδικό δείκτη των τροφίμων να μεταβάλλεται ήδη με ποσοστό άνω του 4%. Στο οικονομικό επιτελείο, ποσοτικοποιούν ήδη τις ζημιές. Βασικός δείκτης που «παρακολουθείται» είναι το εμπορικό ισοζύγιο. Ο πληθωριστικός τροφοδοτείται κατά κύριο λόγο από τις ανατιμήσεις στα καύσιμα, τα οποία επάγονται με αποτέλεσμα να μεγαλώνει το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Η «Ζημία» ποσοτικοποιείται ήδη στα 400-500 εκατ. ευρώ ανά μήνα, ποσό που «φρενάρει» την ανάπτυξη.

Προς το παρόν, αυτό δεν έχει αποτυπωθεί στο ΑΕΠ καθώς η κατανάλωση, ο τουρισμός και οι επενδύσεις «στηρίζουν» πολύ ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης για το 2021, ο οποίος είναι πιθανό να ξεπεράσει πλέον και το 8%. Η ανησυχία αφορά κατά κύριο λόγο το τι πρόκειται να συμβεί μέσα στο 2022. Είναι μια εξαιρετικά κρίσιμη χρονιά από πολλές απόψεις. Η Ελλάδα θέλει ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης για να στηρίξει τον κρατικό προϋπολογισμό και να ψαλιδίσει τα πρωτογενή ελλείμματα που δημιουργήθηκαν μέσα στη διετία 2020-2021. Θέλει επίσης ένα ΑΕΠ που θα προσεγγίσει τα 190 δισ. ευρώ για να βελτιστοποιήσει ακόμη πε-

«Πονοκέφαλος» στο υπ. Οικονομικών για τις επιπτώσεις στην ανάπτυξη του 2022.

ρισσότερο την αναλογία του χρέους ως προς το ΑΕΠ, η οποία εκτοξεύθηκε πάνω από το 200% το 2020. Η ισχυρή ανάπτυξη, η μείωση των πρωτογενών ελλειμμάτων και η βελτίωση της αναλογίας του χρέους ως προς το ΑΕΠ αποτελούν τις τρεις βασικές επιδιώξεις της επόμενης χρονιάς, καθώς θα στηρίξουν τους τρεις εθνικούς στόχους: την ολοκλήρωση της μεταμνημονιακής εποπτείας (σ.σ. οι σχετικές δια-

Η διάρκεια των πληθωριστικών πιέσεων θα είναι το «κλειδί». Όσο μεγαλύτερη η διάρκεια των υψηλών τιμών, τόσο μεγαλύτερο θα είναι και το πρόβλημα για τους βασικούς εθνικούς στόχους της επόμενης χρονιάς. Στο οικονομικό επιτελείο, ποσοτικοποιούν ήδη τις ζημιές. Βασικός δείκτης που «παρακολουθείται» είναι το εμπορικό ισοζύγιο.

πραγματεύσεις θα ξεκινήσουν ήδη από τον Ιανουάριο), την ανάπτυξη της επενδυτικής βαθμίδας για τα ελληνικά ομόλογα (σ.σ. κάτι που θα απαλλάξει τη χώρα από την ανάγκη «ειδικής μεταχείρισης» της ΕΚΤ αλλά και της διατήρησης υψηλών ταμειακών διαθεσιμίων) και την εξασφάλιση «λογικών» στόχων όσον αφορά τα πρωτογενή πλεονάσματα που θα πρέπει να παράγονται από εδώ και στο εξής.

Το πληθωριστικό κύμα δημιουργεί εμπόδια στην υλοποίηση αυτών των στόχων. Και το 2022, οι φόβοι πως οι συνέπειες θα είναι μεγαλύτερες σε σχέση με το 2021 είναι έντονοι, καθώς υπάρχει ο παράγοντας «διάρκεια». Φέτος, η ενεργειακή κρίση άρχισε να γίνεται ιδιαίτερα αισθητή μετά τον Αύγουστο, ενώ οι εξωπραγματικές τιμές ουσιαστικά καταγράφηκαν από τον Οκτώβριο και μετά. Το 2022, όμως, θα ξε-

κινήσει με τις τιμές στα ύψη, ενώ η σύγκριση θα γίνει με τους πρώτους μήνες του 2021 όταν η χώρα κινούνταν ακόμη σε ρυθμούς αποπληθωρισμού λόγω της πανδημίας και της ύφεσης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο ίδιος ο υπουργός Οικονομικών δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο ο πληθωρισμός να ξεπεράσει το δρόμο του 5% τον Δεκέμβριο ή και στους πρώτους μήνες του 2022. Ο πληθωρισμός εκτός από

την απώλεια ΑΕΠ δημιουργεί και άλλα προβλήματα στο οικονομικό επιτελείο. Από τη στιγμή που πηγάει από βασικά αγαθά όπως η ενέργεια (και σταδιακά τα είδη διατροφής κ.λπ.) πλάττει ιδίως τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα, αυξάνοντας την ανάγκη για πρόσθετα μέτρα στήριξης. Το 2022 ωστόσο δεν ξεκινά με τα δημοσιονομικά περιθώρια του 2021. Ο προϋπολογισμός προβλέπει ότι το πρωτογενές έλλειμμα πρέπει να περιοριστεί κατακόρυφα μέσα στο 2022, κάτι που σημαίνει ότι δεν θα είναι εύκολο να θεσπιστούν μέτρα με δημοσιονομικό κόστος από τις αρχές του χρόνου. Τα μέτρα που θα προωθηθούν για τις αρχές του 2022 θα αξιολογηθούν (κατά κύριο λόγο) τους πόρους που δημιουργούνται από αυτές καθώς και οι αυξήσεις στους ρυθμούς και στην ηλεκτρική ενέργεια. Το ποια νοικοκυριά θα καλυφθούν με αυτούς τους πόρους θα είναι το μεγάλο ερώτημα στις αρχές της χρονιάς, καθώς οι ευρωπαϊκοί θεσμοί πιέζουν να σταματήσουν οι οριζόντιες στήριξεις και να θεσπιστούν κριτήρια. Η διάρκεια των πληθωριστικών πιέσεων θα είναι το «κλειδί». Προς το παρόν, το φαινόμενο, όπως δήλωσε στην προηγούμενη εβδομάδα και ο επικεφαλής της ΕΚΤ, έχει μεγαλύτερη διάρκεια και ένταση από ό,τι αρχικά αναμενόταν. Όσο μεγαλύτερη η διάρκεια των υψηλών τιμών, τόσο μεγαλύτερο θα είναι και το πρόβλημα για τους βασικούς εθνικούς στόχους της επόμενης χρονιάς.

Μεγάλη η συμβολή του κλάδου τεχνολογιών πληροφορικής στην οικονομία

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Προστιθέμενη αξία 50 δισ. ευρώ στην ελληνική οικονομία και 500.000 νέες θέσεις εργασίας μπορεί να εισφέρει ο κλάδος των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) έως το 2024, σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε η Deloitte για λογαριασμό του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ). Όπως προκύπτει από τη μελέτη την οποία παρουσίασε χθες ο partner & consulting leader της Deloitte Νίκος Χριστοδούλου στο πλαίσιο του συνεδρίου Digital Economy Forum 2021 του ΣΕΠΕ, ο συγκεκριμένος κλάδος μπορεί να ξεπεράσει σε αξία τα 7,8 δισ. ευρώ το 2022

μέσα από την αξιοποίηση των κονδυλίων της Ε.Ε. και του Ταμείου Ανάκαμψης για την ψηφιοποίηση της οικονομίας.

Πρόκειται για ποσό σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με τις εκτιμήσεις αντίστοιχης έκθεσης το 2019, πριν δηλαδή από το ξέσπασμα της πανδημίας, βάσει της οποίας η αξία του κλάδου θα άγγιζε τα 6,8 δισ. ευρώ το 2022 και τα 7,2 δισ. το 2023. Σύμφωνα λοιπόν με την επικαιροποιημένη μελέτη, ο κλάδος ΤΠΕ στην Ελλάδα αυξήθηκε με υψηλότερο ρυθμό (+4,4%) σε σχέση με τον παγκόσμιο (+2,3) την περίοδο 2017-2021, με αυτόν να εκτιμάται ότι ανήλθε το 2021 στα 6,5 δισ. ευρώ.

Κοινή παραδοχή εκπροσώπων του

Εως το 2024 η προστιθέμενη αξία του κλάδου μπορεί να φτάσει τα 50 δισ.

κλάδου είναι πως η Ελλάδα μπορεί να γίνει ένα διεθνές hub ψηφιακής τεχνολογίας, με τον Γιώργο Φιλιόπουλο, διευθύνοντα σύμβουλο του Enterprise Greece, να δηλώνει από το βήμα του συνεδρίου πως οι μεταρρυθμίσεις των τελευταίων δυόμισι ετών έχουν αλλάξει ραγδαία την εικόνα της χώρας στο επενδυτικό κοινό, με αποτέλεσμα να υπάρχει ενδιαφέρον από μεγάλες και μικρότερες επιχειρήσεις

του χώρου της τεχνολογίας και της πληροφορικής για να εγκατασταθούν στη χώρα μας. Από την πλευρά του, ο Ευάγγελος Αγγελίδης, εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. και CEO της Profile Software, ανέφερε πως υπάρχει άφθονο ταλέντο στην Ελλάδα και η χώρα να παρέχει πολύ καλή ποιότητα ζωής για όποιον θέλει να δουλέψει εδώ. Ο ίδιος χαρακτήρισε σπουδαίες τις επενδύσεις από εταιρείες όπως οι Deloitte, PwC, Pfizer, ωστόσο υπογράμμισε πως «θα θέλαμε να δούμε και ελληνικό branding να δημιουργείται μέσα από αυτή την προσπάθεια. Δηλαδή, κάποια ελληνικά success stories που θα εξαγάγουν ελληνική τεχνογνωσία και θα λειτουργήσουν ως κίνητρο για επενδύσεις στην

Ελλάδα, αλλά και ως πρόσκληση στελέχων».

Επενδύσεις

Μιλώντας για τις επενδύσεις που έχει υλοποιήσει στη χώρα μας, ο Δημήτρης Κουτσόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της Deloitte Greece, υπενθύμισε πως η συμβουλευτική εταιρεία δημιούργησε το hub στη Θεσσαλονίκη το 2018, με απώτερο στόχο να φθάσει τα 200 άτομα τον Μάιο του 2021. Ωστόσο, πλέον η εταιρεία αριθμεί κοντά στα 700 άτομα, με σκοπό αυτά να ξεπεράσουν τα 900. Ο ίδιος τόνισε πως η εταιρεία θα εξακολουθήσει να επενδύει στη Θεσσαλονίκη, ενώ αναφέρθηκε και σε αντίστοιχες επενδύσεις στην Κρήτη

αλλά και στην Πάτρα, η οποία αριθμεί σε διάστημα 2 μηνών 25 άτομα. Ο Δημήτρης Πρίμπας, διευθυντής τομέα συμβουλευτικών υπηρεσιών της IBM Ελλάδα & Κύπρος, επισήμανε πως η εταιρεία αριθμεί πάνω από 700 άτομα σε Ελλάδα και Κύπρο υπενηθμιζοντας πως διαθέτει στη χώρα μας δύο κέντρα αριστείας από το 2014. Σύμφωνα με τον κ. Πρίμπα, πρόκειται για σημαντικές πρωτοβουλίες που ελήφθησαν σε μια δύσκολη περίοδο για τη χώρα, λόγω του ταλέντου αλλά και του ανταγωνιστικού κοστολογικού μοντέλου της, με τον ίδιο να καταλήγει πως η IBM διερευνά την πιθανότητα για τη δημιουργία ενός τρίτου κέντρου αριστείας στη χώρα μας.

Αντιμέτωπες με 5 «αγκάθια» οι ελληνικές επιχειρήσεις

Η Chief Economist της ΕΤΕπ, Ντέμπορα Ρεβολτέλα, μιλάει στην «Κ»

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Τα κρατικά μέτρα στήριξης διέ-σωσαν τις επενδύσεις στην Ελλάδα, οι οποίες επέστρεψαν στα προ COVID επίπεδα και τώρα θα αναμετρηθούν με 4+1 παράγοντες αποτρεπτικούς για τη δυναμική τους. Την εκτίμηση αυτή διατυπώνει, εμμέσως πλην σαφώς, στην «Κ» η Chief Economist της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Ντέμπορα Ρεβολτέλα. Μεταξύ άλλων υπογραμμίζει ότι η υψηλή εξάρτηση από τον τουρισμό και το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων αυξάνουν την έκθεση της ελληνικής οικονομίας στις επιπτώσεις της πανδημίας. Επιπλέον, στέκεται ιδιαίτερα στην παράμετρο της δυσχερούς πρόσβασης των ελληνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, εξ ου και υπογραμμίζει τον ρόλο της ΕΤΕπ για τη βελτίωση της ρευστότητας. Εμφανίζεται πάντως αισιόδοξη για την επόμενη ημέρα.

— **Η πανδημία ασκεί πιέσεις στη δυναμική των επενδύσεων, αν και το 2021 ήταν καλύτερο από το 2020. Πώς διαμορφώνεται η εικόνα στην Ευρώπη;**

— Στο δεύτερο τρίμηνο του 2021 οι πραγματικές επενδύσεις σε επίπεδο Ε.Ε. έχουν ήδη φτάσει στο επίπεδο πριν από τον κορωνοϊό, αν εξαιρέσουμε τα στοιχεία για την Ιρλανδία, όπου είχαμε κάποιες onε-off επιπτώσεις. Επομένως, αυτή η κρίση έχει μια σαφή διαφορά σε σχέση με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και την κρίση του δημοσίου χρέους. Εκείνη την εποχή χρειάστηκε περισσότερο από μια δεκαετία για να επιστρέψουν οι επενδύσεις στα προ κρίσης επίπεδα για την Ευρώπη συνολικά. Για ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, στην πραγματικότητα δεν επέστρεψαν ποτέ.

Βλέπουμε καλή δυναμική για επενδύσεις σε κατοικίες, καθώς και για δημόσιες επενδύσεις. Οι εταιρικές ανακαμπύσεις επίσης, με τις προσδοκίες των επιχειρήσεων να γίνονται πιο θετικές. Στην έρευνά μας για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις του

Εως και στο 20% η δυσκολία χρηματοδότησης στην Ελλάδα, έναντι 4,7% στην Ε.Ε.

Στην κρίση του κορωνοϊού η Ελλάδα αντέδρασε διαφορετικά απ' ό,τι στη χρηματοπιστωτική κρίση.

Εχει σημασία μετά την απόσυρση του REPP της ΕΚΤ να παραμείνει υποστηρικτική η ευρωπαϊκή πολιτική.

2021 —την Έρευνα Επενδύσεων της ΕΤΕπ που μόλις δημοσιεύτηκε— βλέπουμε περίπου το 79% των επιχειρήσεων να έχουν επενδύσει και 18% περισσότερες επιχειρήσεις να αναμένουν αύξηση αντί για μείωση των επενδύσεων.

Η διαφορά αυτή τη φορά ήταν το μέγεθος και η ταχύτητα της απάντησης σε επίπεδο πολιτικής, η οποία απέτρεψε σφώς τις επιπτώσεις του δεύτερου γύρου της κρίσης, παρέχοντας τα κατάλληλα κίνητρα για τη συνέχιση των επενδύσεων ή τουλάχιστον για την επανεκκίνηση, καθώς η ανάκαμψη είναι σε εξέλιξη.

— **Στην Ελλάδα η τάση είναι σαφώς ανοδική. Ποια είναι τα νούμερα και ποιοι παράγοντες οδηγούν την αύξηση των επενδύσεων στην Ελλάδα;**

Στην Ελλάδα οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις στον τομέα της βιομηχανίας αντιμετωπίζουν πιο θετικές επενδυτικές προοπτικές, σημειώνει η Ντέμπορα Ρεβολτέλα.

— Η θετική επενδυτική προοπτική αντανακλάται ξεκάθαρα και στην Ελλάδα. Οι επενδύσεις επανέλησαν πάνω από τα προ COVID επίπεδα. Το βασικό μας σενάριο είναι για μια πιο υγιή, πιο ισορροπημένη και βιώσιμη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας από ό,τι μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Φυσικά, εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι, ιδίως όσον αφορά την πανδημία, στην οποία είναι αρκετά επιρρεπής η ελληνική οικονομία, δεδομένου ότι ο τουρισμός και οι ΜμΕ καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο.

Όταν μιλάω για ισορροπία, αυτό που εννοώ είναι ότι τα επίπεδα επενδύσεων στην Ελλάδα ήταν αναμικά από την κρίση του κράτους και των τραπεζών. Ένας σημαντικός λόγος για αυτό ήταν οι επιπτώ-

σεις της δημοσιονομικής λιτότητας: οι δημόσιες κεφαλαιουχικές δαπάνες ήταν πολύ χαμηλές για μια μακρά περίοδο. Οι πολύ ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις της Ελλάδας είναι η άλλη όψη στα χρόνια που προηγήθηκαν της πανδημίας. Ένας άλλος λόγος για τους διαχρονικά χαμηλούς ρυθμούς επενδύσεων συνδέεται με την ανάγκη οι χρηματοπιστωτικές και μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες να επιδιώκουν τους ισολογισμούς τους.

Αναμένουμε ότι οι επενδύσεις τόσο των επιχειρήσεων όσο και του δημόσιου τομέα θα αυξηθούν σημαντικά τα επόμενα χρόνια και θα διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στην ανάκαμψη. Οι επιχειρηρήσεις της Ε.Ε. μόνο από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα προσθέσουν ση-

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

— **Είναι ζήτημα χρόνου πλέον η απόσυρση του έκτακτου προγράμματος αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ (REPP). Αν αυτό συμβεί προτού η Ελλάδα ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα στις αγορές, κατά τη γνώμη σας, θα υπάρξουν επιπλοκές στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας;**
— Το REPP είναι μόνο ένα από τα μέσα και, όπως διευκρινίζεται από την ονομασία του, είναι ένα μέσο προσωρινό και ειδικό για την κρίση. Αυτό που έχει σημασία είναι μετά την απόσυρση του REPP να παραμείνει υποστηρικτικό το μείγμα πολιτικών σε επίπεδο Ε.Ε. και Ευρωζώνης.
— **Η πανδημία συνιστά αναμφίβολα τον πλέον αστάθμητο παράγοντα για τα κράτη και τις επιχειρήσεις. Αυτή τη στιγμή, με ποιο σενάριο δουλεύει η ΕΤΕπ;**
— Προσπαθούμε να κάνουμε το καλύτερο δυνατό για να υποστηρίξουμε την α-

νάπτυξη και τη διάδοση των εμβολίων. Στην πραγματικότητα βρισκόμαστε από την αρχή πίσω από την BioNTec, ακόμη και πριν βγει με το εμβόλιο, ως μέρος του προγράμματός μας για την υποστήριξη καινοτόμων εταιρειών στον τομέα της υγείας. Συνεχίζουμε να επενδύουμε στον τομέα της υγείας και εργαζόμαστε, ως μέρος της ομάδας Europe, για την ανάπτυξη εμβολίων σε όλο τον κόσμο. Εργαζόμαστε με την παραδοχή ότι κανείς δεν είναι ασφαλής μέχρι να είναι όλοι ασφαλείς. Η ΕΤΕπ συνεργάζεται με χρηματοοικονομικούς εταίρους σε όλη την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο για να διασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις που επηρεάζονται περισσότερο από τις άμεσες προηγούμενες προκλήσεις οι οποίες συνδέονται με την πανδημία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση, να επενδύσουν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

μαντικά στην επενδυτική δραστηριότητα, γεγονός που θα καταστήσει την οικονομική ανάκαμψη πιο ισορροπημένη, όσον αφορά τις επενδύσεις, ιδίως τις δημόσιες. Αυτό θα ενισχύσει επίσης τη βιωσιμότητα. Η ζήτηση για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα αναμένεται επίσης να αυξηθεί, καθώς οι τράπεζες και οι μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις έχουν κάνει μεγάλα βήματα στην επιδιόρθωση των ισολογισμών τους.

Στον εταιρικό τομέα η έρευνά μας δείχνει ότι το 71% των επιχειρήσεων επένδυσσε το 2020 και το 2021, ενώ 10% περισσότερες εταιρείες αναμένεται να αυξήσουν αντί να μειώσουν τις επενδύσεις στη συνέχεια.

Όσον αφορά τις εταιρικές επενδύσεις, αυτό που είναι ενδιαφέρον σε επίπεδο Ε.Ε. και σε ελληνικό επίπεδο, είναι το γεγονός ότι η πολιτική υποστήριξη που εφαρμόζεται στην πραγματικότητα βοηθάει τις επιχειρήσεις να διατηρήσουν τα επενδυτικά τους σχέδια. Σε επίπεδο Ε.Ε. βλέπουμε ότι το 50% περίπου των επιχειρήσεων επηρεάζεται από την άποψη της πτώσης των πωλήσεων. Το 56% των επιχειρήσεων έλαβε στήριξη με τη μορφή επιδοτήσεων, εγγυημένων πιστώσεων ή αναβολής στις πληρωμές. Η στήριξη αυτή κατανεμώθηκε στις επιχειρήσεις που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, δηλαδή στις επιχειρήσεις με έντονη πτώση στις πωλήσεις. Και οι εταιρείες που έλαβαν την υποστήριξη της πολιτικής ήταν πιο πιθανό να διατηρήσουν τα επενδυτικά τους σχέδια, ανεξάρτητα από την απώλεια των πωλήσεων. Το είδαμε αυτό ιδίως στις επενδύσεις που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση ή την αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων.

Στην πραγματικότητα, η έρευνά μας για τις ελληνικές επιχειρήσεις επιβεβαιώνει ότι περίπου το 56% των εταιρειών προέβλεπε ενέργειες για την καλύτερη αντιμετώπιση της κρίσης του κορωνοϊού, με το 50% περίπου να επενδύει στην ψηφιοποίηση. Το μερίδιο των επιχειρήσεων που

λαμβάνουν κάποιας μορφής υποστήριξη στην Ελλάδα είναι παρόμοιο με το αντίστοιχο στην Ε.Ε., καθώς αφορά το 58%.

— **Αν σας ζητούσα να ξεχωρίσετε τους πιο δυναμικούς τομείς για επενδύσεις στην Ελλάδα, ποιος θα αναφέρατε;**

— Οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις στον τομέα της βιομηχανίας αντιμετωπίζουν πιο θετικές επενδυτικές προοπτικές μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων.

— **Πώς θα χαρακτηρίζατε την πρόοδο της Ελλάδας στις διαρθρωτικές αλλαγές για ένα πιο ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον; Μικρή, μέτρια ή μεγάλη;**

— Σε επίπεδο Ε.Ε. η ελλείψα διαθεσιμότητα δεξιοτήτων και η αβεβαιότητα είναι τα κύρια εμπόδια, το καθένα από τα οποία περιορίζει περίπου το 80% των επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα, η αβεβαιότητα για το μέλλον και για το ρυθμιστικό πλαίσιο περιορίζουν περίπου το 91% των επιχειρήσεων. Οι ανησυχίες για το ρυθμιστικό πλαίσιο αυξήθηκαν, καθώς το 2020 παραπονέθηκε το 86% των επιχειρήσεων και σήμερα το 91% —παρόμοια τάση έχει καταγραφεί και στη διαθεσιμότητα εξειδικευμένου προσωπικού (από 65% σε 73%), όπως και στο κόστος ενέργειας (από 69% σε 81%)—, όπως θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι σε περιόδους αβεβαιότητας οι επιχειρήσεις τείνουν να αντιλαμβάνονται περισσότερα εμπόδια.

— **Ποια είναι τα βασικά ρίσκα για τις επενδύσεις στην Ελλάδα σήμερα;**

— Η αβεβαιότητα παραμένει ένας σημαντικός κίνδυνος για τις επενδύσεις στην Ελλάδα. Είναι επίσης σαφές ότι η πρόβαση στη χρηματοδότηση εξακολουθεί να απασχολεί περισσότερο τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα, ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες. Σε επίπεδο Ε.Ε. το μερίδιο της περιορισμένης χρηματοδότησης των επιχειρήσεων ήταν περίπου 4,7% το 2021 και στην Ελλάδα ήταν 15,5% —κοντά στο 20% για τις ΜμΕ. Αυτό υπογραμμίζει και τη σημασία του ενδεδειγμένου δανεισμού της ΕΤΕπ στην Ελλάδα.

Παγκόσμια πρωταθλήτρια στις ναυλώσεις θαλαμηγών το 2022 η Ελλάδα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μπορεί η πανδημία να συνεχίζει και τα διεθνή ταξίδια να παραμένουν όμπρος της μετάλλαξης «Ομικρον», αλλά ένα κομμάτι του ελληνικού τουρισμού έχει φτάσει στην παγκόσμια κορυφή και συνεχίζει την αλματώδη ανάπτυξη του: η Ελλάδα έχει μέχρι στιγμής τον υψηλότερο αριθμό ναυλώσεων θαλαμηγών μήκους άνω των 20 μέτρων σε σύγκριση με όλους τους υπόλοιπους προορισμούς διεθνώς για το καλοκαίρι του 2022, με επιβεβαιωμένες κρατήσεις στο 57% του διαθέσιμου στόλου.

Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της International Yacht Company (IYC), μιας από τις μεγάλες εταιρείες yachting παγκοσμίως, που διαχειρίζεται τον μεγαλύ-

Οι επιβεβαιωμένες κρατήσεις για το επόμενο καλοκαίρι φτάνουν το 57% του διαθέσιμου στόλου.

τερο στόλο ναυλώσεων πολύ μεγάλων θαλαμηγών και από τις τρεις κορυφαίες σε πωλήσεις yachts διεθνώς.

Η επερχόμενη καλοκαιρινή σεζόν, αυτή του 2022, έχει ξεκινήσει δυνατά παγκοσμίως, με πολλές επιβεβαιωμένες κρατήσεις. Η δυνατότητα να ναυλώσουν οι πελάτες σκάφη με πλήρως εμβολιασμένα πληρώματα, το ενδιαφέρον για εξερεύνηση καινούργιων περιοχών και η προσδοκώμενη χαλάρωση των ταξιδιωτικών περιορισμών αποτελούν παράγοντες που αναμένεται να οδηγήσουν σε αύξηση της ζήτησης, ιδιαίτερα στη Μεσόγειο.

Νο1 προορισμός

Ωστόσο η Ελλάδα φαίνεται πως έχει αναδειχθεί σε παγκόσμια πρωταθλήτρια: παρά το «cabotage», τους περιορισμούς δηλαδή στη δρομολόγηση διεθνών θαλαμηγών στην επικράτεια, το 2021 η Ελλάδα παρέμεινε ο νούμερο ένα προορισμός σε ναυλώσεις σκαφών παγκοσμίως, με μερίδιο αγοράς 24% επί του συνόλου των ερδο-

Από τα 8.538 super yachts που υπάρχουν σε όλο τον κόσμο, τα 350 βρίσκονται στην Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η χώρα διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους στόλους πολύ μεγάλων σκαφών αναψυχής (μήκους άνω των 40 μέτρων).

μάδων κρατήσεων. Η ζήτηση ξεπέρασε και πάλι την προσφορά και η Ελλάδα φέτος ξεπέρασε τη Γαλλία (19%) και την Ιταλία (17%), που παραδοσιακά αποτελούν τους πιο δημοφιλείς καλοκαιρινούς προορισμούς, σημειώνει η IYC.

Πλέον υπάρχουν 8.538 super yachts στον κόσμο και περίπου 350 από αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα. Είναι ενδιαφέρον, δε, ότι η χώρα διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους στόλους πολύ μεγάλων σκαφών αναψυχής (μήκους άνω των 40 μέ-

τρων) στον κόσμο. Σύμφωνα με έρευνα του 2018, από τα σχεδόν 4.795 τέτοια σκάφη στον κόσμο, τα 407 ανήκουν σε πολίτες των ΗΠΑ, που έχουν τα περισσότερα, με τους Ρώσους να ακολουθούν (168) και στην τρίτη θέση βρίσκουμε τους Έλληνες (107).

«Το 2021 ήταν μακράν η πιο επιτυχημένη χρονιά στην ιστορία του yachting, τόσο στον τομέα των πωλήσεων όσο και των ναυλώσεων. Η αγορά απογειώθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο και σε όλα τα μεγέθη

σκαφών, καθιστώντας τη χρονιά αυτή μοναδική σε επίπεδο επιδόσεων», εξηγεί μιλώντας στην «Κ» ο Μισέλ Χρυσικόπουλος, Global Managing Partner της International Yacht Company (IYC), που διαχειρίζεται τον μεγαλύτερο στόλο ναυλώσεων μεγάλων θαλαμηγών παγκοσμίως με πάνω από 115 τέτοια σκάφη. Καθώς ολοένα και περισσότερα σκάφη εντάσσονται στην αγορά του yachting, ο charter στόλος θα συνεχίσει να αυξάνεται με ρυθμό 8% παγκοσμίως.

Οι πωλήσεις super yachts σημείωσαν

νέο ρεκόρ, καθώς πουλήθηκαν περισσότερα από 1.120 σκάφη πάνω από τα 24 μέτρα. Το 2021 αναμένεται να κλείσει με ένα εντυπωσιακό +38% σε σύγκριση με το 2020 και +47% σε σύγκριση με το 2019. Οι αγορές των νέων και μεταχειρισμένων σκαφών κατέγραψαν εξίσου δυναμική πορεία, με τις πωλήσεις των super yachts, δηλαδή σκαφών άνω των 24 μέτρων, να εμφανίζουν αύξηση +40% και αντίστοιχα την αγορά των νεότευκτων να εμφανίζει αύξηση +36% σε σύγκριση με το 2020. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η ζήτηση ξεπέρασε την προσφορά, με τις τιμές να παραμένουν σταθερές και τα νεότερα σκάφη να πωλούνται πολύ γρήγορα.

Στον τομέα των καινούργιων σκαφών, τα ναυπηγεία παγκοσμίως δεν έχουν διαθεσιμότητα για τα επόμενα δύο χρόνια, ανεξαρτήτως μεγέθους, με τα mega yachts άνω των 45 μέτρων να έχουν ημερομηνία παράδοσης το 2025-2026. Σε αυτή την αγορά, η IYC κατέχει το 10% των πωλήσεων σε επίπεδο παγκόσμιων συναλλαγών, επισημαίνει ο Μισέλ Χρυσικόπουλος. Η πρόβλεψη για το 2022 είναι ιδιαίτερα θετική, καθώς η δυναμική αυτή πορεία αναμένεται να συνεχιστεί. Η αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε συνδυασμό με την παραδοχή (που προήλθε και λόγω του COVID-19) ότι τα σκάφη είναι ένα ασφαλές μέσο διακοπών, εντείνουν την αύξηση της ζήτησης.

Η Ελλάδα, παραδοσιακά, ήταν μία από τις χώρες με τους περισσότερους ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής παγκοσμίως και αναμένεται σταθερά υψηλή δραστηριότητα στη χώρα. Ωστόσο, «η αλλαγή των κανονισμών που αφορούν τα σκάφη που τελούν υπό ξένη σημαία είναι πλέον επιβεβλημένη, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των διαθεσίμων προς ναύλωση σκαφών και να διατηρήσει η χώρα το συγκριτικό πλεονέκτημα απέναντι στις γειτονικές χώρες», επισημαίνει ο Managing Partner της IYC. Η Ελλάδα μπορεί να επωφεληθεί από την αύξηση του στόλου στην κατηγορία των σκαφών πάνω από 60 μέτρα, που μέχρι σήμερα μεταφράζεται σε μόλις 4% του συνόλου των κρατήσεων, ενώ στη Γαλλία, στην Ιταλία και την Κροατία ο αντίστοιχος αριθμός είναι 8%-9%.

Δυναμικά έσοδα 1,6 δισ. ευρώ

Παρά την αισιόδοξη προοπτική, η αυξημένη ζήτηση έχει και τις προκλήσεις της. Η έλλειψη οργανωμένων μαρίνων σε πολλούς προορισμούς της Ελλάδας αλλά και ο περιορισμένος αριθμός θέσεων στις υπάρχουσες δημιουργεί δυσκολίες στους ιδιοκτήτες σκαφών. Αντίστοιχα, υπάρχει επιπλέον ανάγκη καλύτερων υποδομών και οργάνωσης, ιδίως σε ιδιαίτερα δημοφιλείς νησιωτικούς προορισμούς. Τέλος, η άνοδος της αγοράς charter έρχεται με την προσδοκία ότι η εξυπηρέτηση από τη μεριά των πληρωμάτων θα είναι υψηλών προδιαγραφών - διεθνούς επιπέδου. Σήμερα η χώρα παρουσιάζει έλλειψη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που σχετίζονται με πληρώματα σκαφών αναψυχής. Σύμφωνα με έρευνα της διαΝΕΟσις, εάν αναπτύσσονταν σωστά όλες οι απαραίτητες λιμενικές υποδομές, το yachting θα μπορούσε να προσθέτει ετησίως αξία μεγαλύτερη του 1,6 δισ. στην οικονομία. «Από τους 168 "τουριστικούς λιμένες" που έχουν χωροθετηθεί με τον νόμο στην Ελλάδα, μόνο οι 37 λειτουργούν. Τα έσοδα που χάνουμε από ανταγωνιστικές χώρες όπως η Κροατία, η Τουρκία και η Ιταλία είναι πολύ μεγάλα», διαπιστώνει η διαΝΕΟσις. Μόνο στην Ε.Ε. ο θαλάσσιος τουρισμός εν γένει ένα έτος πριν από την πανδημία είχε κύκλο εργασιών 231 δισ. και έδινε δουλειά σε 2,8 εκατομμύρια ανθρώπους. Στη χώρα μας υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 170.000 σκάφη αναψυχής, εκ των οποίων 6.109 ήταν επαγγελματικά (2019).

Εκτίναξη απολύσεων καθώς αποσύρονται τα μέτρα στήριξης

«Μαύρος» μήνας για την απασχόληση ο Νοέμβριος, χάθηκαν 79.129 θέσεις εργασίας

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Αρνητικό ρεκόρ των τελευταίων 21 ετών, κατά τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, παρουσίασε τον Νοέμβριο η απασχόληση στη χώρα μας, καθώς όπως αναμενόταν η σταδιακή... αποσώληνωση της οικονομίας από τον αναπνευστήρα των μέτρων στήριξης, κατά το πρώτο και το δεύτερο κύμα της πανδημίας, είχε ως αποτέλεσμα να χαθούν σχεδόν 80.000 θέσεις εργασίας. Τα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος «Εργάνη», που δημοσιοποιήθηκαν, δεν αφήνουν κανένα περιθώριο εφησυχασμού, παρότι ιστορικά ο μήνας Νοέμβριος παρουσιάζει από το 2001 αρνητικό ισοζύγιο ροών μισθωτής απασχόλησης. Όμως, τον φετινό Νοέμβριο οι απολύσεις ξεπέρασαν κατά πολύ περισσότερο τις προσλήψεις, με αποτέλεσμα να χαθούν 79.129 θέσεις εργασίας. Η αμέσως

Πρόκειται για αρνητικό ρεκόρ των τελευταίων 21 ετών.

χειρότερη επίδοση ήταν τον Νοέμβριο του 2011, όταν χάθηκαν 55.855 θέσεις εργασίας, ενώ ακολούθησε ένας εξίσου κακός Νοέμβριος του 2010 με -52.530. Το 2020, που οι απολύσεις ήταν περιορισμένες, λόγω των μέτρων που ίσχυαν ακόμη και της ρήτρας απαγόρευσης των απολύσεων, το ισοζύγιο προσλήψεων - απολύσεων ήταν επίσης αρνητικό με 29.933 χαμένες θέσεις εργασίας. Αντίστοιχες θέσεις (30.559) είχαν χαθεί και τον Νοέμβριο του 2019. Μάλιστα, φέτος είναι χαρακτηριστικό ότι πραγματοποιήθηκαν σχεδόν διπλάσιες απολύσεις από αυτές του 2020, όμως αυξημένες σημαντικά ήταν και οι προσλήψεις. Βέβαια, η άνω του αναμενόμενου καλή πορεία των ροών απασχόλησης το προηγούμενο διάστημα, και κυρίως τους μήνες κατά τους οποίους υπήρχε αύξηση της τουριστικής

Τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν χθες, δεν αφήνουν κανένα περιθώριο εφησυχασμού, παρότι ιστορικά ο μήνας Νοέμβριος παρουσιάζει από το 2001 περισσότερες απολύσεις από προσλήψεις.

περιόδου, είχε ως αποτέλεσμα στο 11μνο Ιανουάριος - Νοέμβριος 2021 το ισοζύγιο προσλήψεων - απολύσεων να παραμείνει θετικό. Αναλυτικά, κατά τον περασμένο μήνα οι αναγγελίες πρόσληψης ανήλθαν σε 202.790, ενώ οι αποχωρήσεις σε 281.919 (92.390 οικειοθελείς αποχωρήσεις και 189.529 καταγγελίες συμβάσεων αορίστου χρόνου ή λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου). Συνεπώς το ισοζύγιο του Νοεμβρίου ήταν αρνητικό κατά 79.129 θέσεις εργασίας. Να σημειωθεί ότι τον Νοέμβριο του 2020 οι απολύσεις ήταν 149.508 και οι προσλήψεις 119.575, με το ισοζύγιο να είναι μεν αρνητικό κατά μόλις 29.933 θέσεις. Καθώς, μάλιστα, η αγορά εργασίας στη χώρα μας επηρεάζεται καθοριστικά από

την πορεία του τουρισμού, δεν προκαλεί εντύπωση ότι από τα καταλύματα και τις υπηρεσίες εστίασης χάθηκαν οι περισσότερες θέσεις εργασίας, και συγκεκριμένα 52.692 και 24.591 αντίστοιχα. Ακολουθούν με -2.848 θέσεις εργασίας οι δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης, με -2.613 το λιανικό εμπόριο και με -2.568 οι δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και γραφείων οργανωμένων ταξιδίων. Στον αντίποδα, νέες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν στην εκπαίδευση (+8.434), τη βιομηχανία τροφίμων (+1.343) και τις ταχυδρομικές - ταχυμεταφορικές δραστηριότητες (+871 θέσεις εργασίας). Στο 11μνο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου οι αναγγελίες προσλήψεων ανήλθαν στις 2.202.421 και οι αποχωρήσεις έφτασαν τις 2.066.741 (1.168.342 καταγγελίες συμβά-

σεων αορίστου χρόνου ή λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου και 898.399 οικειοθελείς αποχωρήσεις). Έτσι, το ισοζύγιο των ροών μισθωτής απασχόλησης του 11μήνου του έτους 2021 είναι θετικό κατά 135.680 θέσεις εργασίας. Να σημειωθεί ότι αρνητικό ισοζύγιο με 70.048 χαμένες θέσεις εργασίας κατεγράφη και τον αμέσως προηγούμενο μήνα Οκτώβριο, ενώ 9.875 θέσεις χάθηκαν και τον Αύγουστο. Κατά τους υπόλοιπους μήνες του 2021 κατεγράφη θετικό ισοζύγιο και επικράτηση των προσλήψεων. Όσο για το είδος της σύμβασης που υπέγραψαν όσοι μπήκαν στην αγορά εργασίας εντός του Νοεμβρίου, το 50,66% των προσλήψεων αφορούσε πλήρη απασχόληση, το 40,89% μερική και το 8,45% εκ περιτροπής.

Ελλειμμα κατάρτισης και κινήτρων σε πολλές επιχειρήσεις

Κανένα πρόγραμμα κατάρτισης την τελευταία τριετία δεν έχουν παρακολουθήσει οι εργαζόμενοι στο 60% περίπου των επιχειρήσεων στη Θεσσαλονίκη, ενώ την ίδια ώρα φαίνεται πως αποτελεί άγνωστη έννοια για περίπου 25% των επιχειρήσεων το πρόγραμμα επιβράβευσης εργαζομένων. Τα παραπάνω ευρήματα, που δείχνουν το έλλειμμα κατάρτισης και κινήτρων σε μεγάλη μερίδα των επιχειρήσεων, έλλειμμα που οδηγεί σε μειωμένη παραγωγικότητα και αποτελεσματικότητα, περιλαμβάνονται σε έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρεία Palmos Analysis για λογαριασμό του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ).

Ειδικότερα, το 59% των επιχειρήσεων απαντάει πως οι εργαζόμενοί του δεν συμμετείχαν την τελευταία τριετία σε κάποιο πρόγραμμα επιδοτούμενης ή μη κατάρτισης, έναντι 33% που απαντάει θετικά στη σχετική ερώτηση και 8% που δεν γνωρίζει - δεν απαντά. Οι κατασκευές και το εμπόριο είναι οι μεγαλύτεροι «ασθενείς» στο πεδίο της έλλειψης κατάρτισης των εργαζομένων, καθώς οι υπάλληλοί τους σε ποσοστό 67% και 64% αντίστοιχως έχουν παραμείνει χωρίς κατάρτιση την τελευταία τριετία.

Το πρόγραμμα του ΟΑΕΔ (ΛΑΕΚ) σε ποσοστό 56% είναι ο κυρίαρχος

τρόπος χρηματοδότησης που αξιοποιούν οι επιχειρήσεις για την κατάρτιση των εργαζομένων τους, ενώ έπεται με ποσοστό 52% η χρηματοδότηση μέσω πόρων της εταιρείας, με 15% κάποιο ευρωπαϊκό - συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα και με 10% με δαπάνη του ίδιου του εργαζομένου.

Εντύπωση προκαλούν και τα ευρήματα σε σχέση με την ύπαρξη κάποιου συστήματος (θεσμοθετημένου ή άτυπου) για την επιβράβευση των εργαζομένων στην εκτέλεση της απόδοσης. Ατυπο σύστημα επιβράβευσης έχει το 59% των επιχειρήσεων, θεσμοθετημένο το 12%, ενώ κανένα δεν έχει το 23%.

Οι επιχειρήσεις που δεν έχουν κανένα θεσμοθετημένο σύστημα επιβράβευσης των εργαζομένων είναι οι μικρές (με τζίρο έως 100.000 ευρώ), ενώ μόλις το 5% των επιχειρήσεων με τζίρο από 100.000 έως 250.000 ευρώ έχουν τέτοιο σύστημα.

Οι επιχειρήσεις με τζίρο πάνω από 250.000 ευρώ και έως 500.000 ευρώ έχουν θεσμοθετημένο σύστημα επιβράβευσης σε ποσοστό 19%, οι επιχειρήσεις με τζίρο πάνω από 500.000 ευρώ και έως 1 εκατ. έχουν σύστημα επιβράβευσης σε ποσοστό 13%, ενώ τέλος οι επιχειρήσεις με τζίρο πάνω από 1 εκατ. έχουν σύστημα επιβράβευσης σε ποσοστό 22%.

Κανένα πρόγραμμα κατάρτισης την τελευταία τριετία δεν έχουν παρακολουθήσει οι εργαζόμενοι στο 59% των επιχειρήσεων.

LIMASSOL

Christmas

LAND

19/11/2021-16/01/2022
(ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Καμπανάκι Ελεγκτικού Συνεδρίου για τις εγγυήσεις του «Ηρακλή»

Κίνδυνος ενεργοποίησής τους λόγω υστέρησης εσόδων μετά το «πάγωμα» πλειστηριασμών

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Σοβαρό κίνδυνο, που μπορεί να συμπαράσφρει στην ενεργοποίηση της εγγύησης που έχει δώσει το Δημόσιο στις τιτλοποιήσεις του «Ηρακλή», συνιστά η αναστολή των πλειστηριασμών, που επιβλήθηκε λόγω πανδημίας και η οποία έχει οδηγήσει στη σημαντική υστέρηση των εσόδων που έχουν δεσμευθεί ότι θα πετύχουν οι εταιρείες διαχείρισης. Αυτό προκύπτει από την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που δημοσιεύθηκε την προηγούμενη εβδομάδα και παρουσίασε η «Κ» (στο φύλλο της 21ης Δεκεμβρίου) και η οποία καταγράφει μεταξύ άλλων τους βασικούς λό-

Συμετοχή τραπεζών στο πρόγραμμα «ΗΡΑΚΛΗΣ Ι»

και «ΗΡΑΚΛΗΣ ΙΙ»

Η ενεργοποίηση της κρατικής εγγύησης θα ζημίωνε περαιτέρω τους Έλληνες φορολογουμένους, λέει η δημόσια αρχή.

γους που εξηγουν τη μειωμενη χρηματοδοτηση της πραγματικης οικονομιας απο τις τραπεζες.

Στην έκθεση γίνεται εκτενής αναφορά στη μείωση των κόκκινων δανείων, που κατέστη δυνατή μέσω του «Ηρακλή», στον οποίο εντάχθηκαν τιτλοποιήσεις ύψους 49,8 δισ. ευρώ, από τα οποία το Δημόσιο εγγυάται τα 18,7 δισ. ευρώ.

Μεταξύ των συστάσεων που κάνει το Ελεγκτικό Συνέδριο προκειμένου να αποτραπεί η ενεργοποίηση της κρατικής εγγύησης, που θα ζημίωνε περαιτέρω τους Έλληνες φορολογουμένους, είναι η αποκατάσταση της κανονικότητας των ρευστοποιήσεων, που αφενός θα περιορίσουν τον ρηκικό κίνδυνο και αφετέρου θα εξασφαλίσουν την καθαρή ροή αναγκών από πλειστηριασμούς, στους οποίους βασίζονται και τα έσοδα των εταιρειών διαχείρισης που έχουν αναλάβει να φέρουν εις πέρας τις τιτλοποιήσεις.

Από τα έσοδα αυτά πληρώνονται τα έξοδα διαχείρισης του servicer, το κομμάτι προς το Δημόσιο ως αμοιβή για την εγγύηση που παρέχει στο τμήμα της τιτλοποίησης, που θεωρείται υψηλής εξασφάλισης (senior note), και οι ιδιώτες - ομολογιούχοι των τίτλων ενδιάμεσες εξασφάλισης (mezzanine notes) που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της τιτλοποίησης. Στην έκθεση περιλαμβάνεται αποτίμηση της αρμόδιας επιτροπής παρακολούθησης του υπουργείου Οικονομικών για την τι-

λοποίηση Cairo που εντάχθηκε στον «Ηρακλή» και η οποία, εξαιτίας του «παγώματος» των πλειστηριασμών για πάνω από 18 μήνες λόγω της πανδημίας, εμφανίζει όπως σημειώνεται «σημαντική υστέρηση των προβλεπόμενων εισπράξεων».

Διευκρινίζεται ότι το χαρτοφυλάκιο Cairo ήταν η πρώτη τιτλοποίηση που εντάχθηκε στον «Ηρακλή», τον Δεκέμβριο του 2019, και έχοντας περάσει ένα διάστημα έξι τριμήνων διαχείρισης από ανεξάρτητη εταιρεία, δίνει μια πρώτη ένδειξη της πορείας εκτέλεσης των τιτλοποιήσεων.

Το γεγονός, ωστόσο, ότι η περίοδος διαχείρισης συνέπεσε με το ξέσπασμα της πανδημίας ανέτρεψε τις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονταν στο business plan για τις εισπράξεις από τη διαχείριση αυτών των δανείων, αναδεικνύοντας τη σημασία που έχει η επάνοδος στην κανονικότητα για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κόκκινων δανείων, είτε αυτά ανήκουν σε τράπεζες είτε σε funds. Στον βαθμό που τα δάνεια αυτά έχουν πωληθεί η κανονικότητα των πλειστηριασμών συνιστά μείζον θέμα, καθώς μπορεί σε βάθος χρόνου να πυροδοτήσει την ενεργοποίηση της εγγύησης του ελληνικού Δημοσίου, που έχει δοθεί στο πλαίσιο του «Ηρακλή».

Όπως προκύπτει από τα αναλυτικά στοιχεία που παραθέτει η αρμόδια επι-

τροπή παρακολούθησης του «Ηρακλή», η υστέρηση εισπράξεων που διαπιστώνεται στο Cairo (φτάνει το 21,1% για το Cairo I και το 29,2% για το Cairo II, έναντι υπερκάλυψης του στόχου κατά 20,8% στο Cairo III) αποδίδεται στον μηδενισμό των εισπράξεων από ρευστοποιήσεις λόγω του «παγώματος» στους πλειστηριασμούς που επιβλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας. Να σημειωθεί ότι τα έσοδα των τιτλοποιήσεων προέρχονται από τους πλειστηριασμούς ακινήτων που κάνουν οι εταιρείες διαχείρισης όταν οι δανειολήπτες δεν πληρώνουν τις οφειλές τους και από τις δόσεις που εισπράττουν για τα δάνεια που έχουν ρυθμίσει.

Η υστέρηση αυξάνει «τον κίνδυνο ενεργοποίησης από τον κάτοχο των ομολογιών υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας, των προβλέψεων περί κατάρπωσης της κρατικής εγγύησης», σημειώνει η επιτροπή παρακολούθησης του υπουργείου Οικονομικών και, αν και όπως διευκρινίζεται, «κάτι τέτοιο δεν προκύπτει ότι θα συμβεί πριν από το τέλος του 2025», συνιστά έναν υπαρκτό κίνδυνο, τον οποίο η κυβέρνηση ως εγγυήτρια των τιτλοποιήσεων θα πρέπει να παρακολουθεί στενά. Στην ίδια έκθεση διατυπώνεται η εκτίμηση πως η επανεκκίνηση των πλειστηριασμών, η βελτίωση του μακροοικονομικού κλίματος, καθώς και η έλευση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, διατηρούν θετικές προσδοκίες τόσο για τις ανακτήσεις

όσο και για τη μείωση των κόκκινων δανείων. Να σημειωθεί ότι για το χαρτοφυλάκιο Cairo που μεταβιβάστηκε από την Eurobank, ύψους 7,5 δισ., το ελληνικό Δημόσιο παρέχει εγγυήσεις ύψους 2,4 δισ. Εκτός από το χαρτοφυλάκιο Cairo, η Eurobank ενέταξε στον «Ηρακλή» και το χαρτοφυλάκιο Mexico αξίας 5,1 δισ. λαμβάνοντας πρόσθετη εγγύηση ύψους 1,5 δισ., ενώ τιτλοποιήσεις ύψους 14,3 δισ. έχει εντάξει η Alpha Bank, εξασφαλίζοντας την εγγύηση του Δημοσίου για τους senior τίτλους που εξέδωσε, ύψους 5,4 δισ.

Τη μεγαλύτερη «εξάρτηση» από τον «Ηρακλή» εμφανίζει η Τράπεζα Πειραιώς έχοντας εντάξει συνολικά μέχρι σήμερα τρεις τιτλοποιήσεις (Phoenix, Vega και Sunrise) αξίας 16,7 δισ., για τις οποίες έλαβε εγγυήσεις ύψους 6,1 δισ., ενώ το ποσό αναμένεται να φτάσει τα 18 δισ. ε-νόψει μιας ακόμη μικρότερης τιτλοποίησης που εκκρεμεί να ενταχθεί στον «Ηρακλή» εντός του 2022. Η Εθνική Τράπεζα, επίσης, έχει λάβει την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου, ύψους 3,1 δισ., για την τιτλοποίηση Frontier αξίας 6,3 δισ., ενώ εκκρεμεί η ένταξη στον μηχανισμό μιας μικρότερης τιτλοποίησης αξίας 1,5 δισ. που εκτιμάται ότι θα κλείσει εντός του 2022. Τη συνδρομή του «Ηρακλή» επιδιώκει, τέλος, και η Attica Bank, που έχει ανακοινώσει τιτλοποιήσεις συνολικής αξίας 3 δισ.

Οι τράπεζες έχουν μπροστά τους μεγάλες προκλήσεις, εκτιμά η ΤτΕ

Η αδύναμη κερδοφορία, η ανάγκη για ποσοτική αλλά και ποιοτική ενίσχυση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, λαμβάνοντας υπόψη και το υψηλό μερίδιο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα κεφάλαια των τραπεζών και τον ακόμη υψηλό λόγο μη εξυπηρετούμενων δανείων, παραμένουν οι βασικές προκλήσεις για τη τραπεζικό σύστημα, υπογραμμίζει η ΤτΕ, επισημαίνοντας παράλληλα ότι η αυξημένη διασύνδεση κρατικού και τραπεζικού τομέα εντείνει τόσο τους δημοσιονομικούς όσο και τους χρηματοοποιστωτικούς κινδύνους. Η ΤτΕ κρούει επίσης τον κώδυνο του κιν-

Αναγκαία η ποσοτική και ποιοτική ενίσχυση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και η μείωση του αναβαλλόμενου φόρου.

δύνου για το υψηλό επίπεδο του ιδιωτικού χρέους, το οποίο «παρά την αξιολογή μείωση των μη εξυπηρετούμενων παραμένει και δεν εξαφανίζεται μέσω της μεταφοράς

του χρέους από τους ισολογισμούς των τραπεζών στους επενδυτές». Γι' αυτό είναι σημαντικό να μπορέσουν οι εταιρείες διαχείρισης (NPL Servicers) να διαχειριστούν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο το απόθεμα των κόκκινων δανείων που έχουν αναλάβει, καθώς κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο τόσο για την αναδιάρθρωση βιώσιμων επιχειρήσεων όσο και για την επιτυχία του σχεδίου «Ηρακλής». Αυτό προϋποθέτει αξιοποίηση του μηχανισμού για την εξωδικαστική διευθέτηση οφειλών, των διατάξεων του πρόσφατου νόμου περί ρυθμίσης οφειλών και παροχής δευτέρης ευ-

καιρίας, κυρίως όμως θα πρέπει οι εν λόγω εταιρείες να προσφέρουν βιώσιμες λύσεις ρυθμίσης του ιδιωτικού χρέους σε πιστούχους με χαρακτηριστικά βιωσιμότητας, ώστε να διευκολυνθούν οι πιστοίχοι αυτοί να επανέλθουν στην παραγωγική διαδικασία. Η πολιτεία θα πρέπει επίσης να φροντίσει πως να επιταχυνθεί η απονομή δικαιούσνης και να αρθούν τα ποικίλα εμπόδια στην ομαλή εφαρμογή του μηχανισμού για την εξωδικαστική διευθέτηση οφειλών και των διατάξεων του νόμου για τη ρύθμιση οφειλών.

Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών

τραπεζών επιδεινώθηκε το εννεάμηνο του 2021 λόγω των αυξημένων ζημιών που υποχρεώθηκαν να εγγράψουν στο πλαίσιο της εξήγιασης των ισολογισμών τους και είναι χαρακτηριστικό ότι ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών (CET1) και ο συνολικός δείκτης κεφαλαίου σε ενοποιημένη βάση υποχώρησαν και διαμορφώθηκαν στο τέλος Σεπτεμβρίου του 2021 σε 12,6% και 15,1%, αντίστοιχα (έναντι 14,6% και 16,3%, αντίστοιχα, τον Σεπτέμβριο του 2020). Ενσωματώνοντας την πληρ-πή επιδραση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, ο δείκτης

CET1 διαμορφώθηκε σε 10,7% και ο συνολικός δείκτης σε 13,3%, έναντι 15,5% σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (στοιχεία Ιουνίου 2021). Όπως επισημαίνει η ΤτΕ, την ίδια περίοδο επιδεινώθηκε περαιτέρω «η ποιότητα των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών, καθώς οι οριστικές και εκκαθαρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (Deferred Tax Credits - DTCs) διαμορφώθηκαν σε 14,4 δισ. ευρώ και αντιπροσωπεύουν το 62% των συνολικών εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (έναντι 53% τον Δεκέμβριο του 2020)».

Τα κόκκινα δάνεια «υπονομεύουν» τις χρηματοδοτήσεις

Επιφυλακτικότητα ως προς την ανά-

ληψη πιστωτικού ρίσκου, που οδηγεί σε απροθυμία για την παροχή ρευστότητας στην οικονομία και τη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, διαπιστώνει το Ελεγκτικό Συνέδριο στο πλαίσιο της έκθεσης που δημοσίευσε έπειτα από αίτημα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Εκτός από την ρηκή χαλάρωση λόγω καθυστερήσεων στη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων των κόκκινων δανείων, το πρόβλημα της περιορισμένης ρευστότητας αποδίδεται στα υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια και στην υψηλή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που συνθέτει τα κεφάλαια των τραπεζών και η οποία υποκρώνει τις τράπεζες να «επιδιώκουν κέρδη από βέβαιες πηγές κερδοφορίας», ακολουθώντας «μια πολιτική που θα περιορίζει στο ελάχιστο το ενδεχόμενο ζημιών».

Η έκθεση διαπιστώνει ως βασικό αίτιο της επιφυλακτικότητας των τραπεζών την αβεβαιότητα τόσο ως προς την εξέλιξη όσο και ως προς το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία παρά την προσαρμογή που έχει γίνει παραμένουν σε πολλαπλάσιο επίπεδο από τον μέσο όρο των ευρωπαϊκών τραπεζών. «Η παρουσία σημαντικών όγκων μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών μειώνει την ικανότητά τους να εκπληρώνουν τη λειτουργία τους ως φορείς χορήγησης πιστώσεων στην πραγματική οικονομία και επιμοδίζει την επιχειρησιακή ευελιξία και εν γένει την κερδοφορία», επισμαίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο, υπονομεύοντας παράλληλα και την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Βασική αδυναμία μέχρι σήμερα αποτέλεσε επίσης η έγκαιρη διάκριση των «στρατηγικών κακοπληρωτών» από τους πράγματι αδυνατούντες να εξυπηρετούν το δάνειό τους. Όπως συμπ-ραίνεται στην έκθεση, «το κενό αυτό σε συνδυασμό με την ανάγκη προστασίας της κύριας κατοικίας επιτείνει την επιφυλακτικότητα των τράπεζων να χορηγήσουν νέα δάνεια».

Στην έκθεση του το Ελεγκτικό Συνέδριο κάνει αναλυτική περιγραφή των μέτρων που έχει λάβει η πολιτεία για την εξασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας μέσω του ΤΧΣ, διαθετόντας 40 δισ. ευρώ για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, καθώς και εγγυήσεις άνω των 20 δισ. ευρώ στο πλαίσιο του «Ηρακλή» για τη μείωση των κόκκινων δανείων. Παρά το γεγονός ότι το τραπεζικό σύστημα έχει ενισχυθεί από τον κρατικό μηχανισμό, το Ελεγκτικό Συνέδριο

αναφέρει ότι οι καθαρές ροές χρηματοδότησης ήταν το 2021 σε αρνητικό έδαφος και τα ποσά χορηγηθέντων νέων δανείων ύψους 3,8 δισ. ευρώ για τις επιχειρήσεις και 1,1 δισ. για στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια «είναι μικρά» για το μέγεθος και τις ανάγκες της οικονομίας.

Τα επιτόκια

Επιπλέον, όπως παρατηρεί το Ελεγκτικό Συνέδριο, «το επίμονο υψηλό επίπεδο μη εξυπηρετούμενων δανείων και ο αυξημένος πιστωτικός κίνδυνος που συνδέεται με ορισμένα ειδη χορηγήσεων είναι πιθανόν να συμβάλουν σε υψηλότερα τραπεζικά επιτόκια χορηγήσεων. Οι επιχειρήσεις, και ιδίως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, χαρακτηρίζονται από

Βασική αδυναμία μέχρι σήμερα αποτέλεσε επίσης η έγκαιρη διάκριση των «στρατηγικών κακοπληρωτών» από τους πράγματι αδυνατούντες να εξυπηρετούν το δάνειό τους.

ευπρόθεως που κληροδοτηθηκαν από την παρατεταμένη κρίση που αντιμετώπισε η Ελλάδα και είναι πιθανόν να επηρεάζονται αρκετά σοβαρά από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας. Η αποκατάσταση του διαμεσολαβητικού ρόλου που επιτελεί ο τραπεζικός τομέας στη χρηματοδότηση των ελληνικών νοικοκυριών και επιχειρήσεων απαιτεί επομένως τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων που υλοποιούνται. Για παράδειγμα, η έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή του νέου κώδικα περί αφερεγγυότητας και η εξομάλυνση των επιτοκίων χορηγήσεων προς τους μέσους όρους της ζώνης του ευρώ. Γενικότερα, η περαιτέρω μείωση των εξυπηρετούμενων δανείων, η αποκατάσταση της κερδοφορίας των τραπεζών και η βελτίωση της ικανότητάς τους να απορροφούν ζημιές θα βοηθήσει να ενισχυθεί η ικανότητα του τραπεζικού τομέα να επιτελεί τον διαμεσολαβητικό ρόλο».

Νέες επενδύσεις στην Ελλάδα για παραγωγή πρώτων υλών φαρμάκων

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Ενα ολικό «makeover» της εφοδιαστικής αλυσίδας φαρμάκου επιχειρεί να κάνει η ευρωπαϊκή φαρμακοβιομηχανία, λίγους μήνες αφότου ευρωπαϊκά κράτη ήρθαν αντιμέτωπα με σοβαρές ελλείψεις φαρμάκων αλλά και καθυστερήσεις στην εισαγωγή πρώτων υλών, ιδίως κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας. Ευρωπαϊκές φαρμακοβιομηχανίες έχουν σταδιακά δρομολογήσει σχέδια επέκτασης της παραγωγής τους σε πρώτες ύλες αλλά και σε κοινά αντιβιοτικά φάρμακα επί ευρωπαϊκού εδάφους, ενώ σημαντική ευκαιρία παρουσιάζεται και για τις ελληνικές εταιρείες, οι οποίες δείχνουν πρόθυμες να «υπακούσουν» στη νέα ευρωπαϊκή φαρμακευτική στρατηγική που αφορά, μεταξύ άλλων, τον επαναπαρισμό της παραγωγής πρώτων υλών και φαρμάκων (reshoring). Την αρχή έκανε η φαρμακοβιομηχανία Demo, η οποία έχει δρομολογήσει, για το πρώτο τρίμηνο του 2022, την ανέγερση ενός νέου βιομηχανικού συγκροτήματος στην Τρίπολη Αρκαδίας, το οποίο θα αποτελείται από τέσσερις μονάδες παραγωγής πρώτων υλών και έξι μονάδες παραγωγής φαρμακευτικών σκευασμάτων. Το συγκρότημα θα έχει συνολική επιφάνεια 74.000 τ.μ., με δυνατότητα πα-

ραγωγής 200 τόννων πρώτης ύλης αλλά και 250 εκατ. τεμαχίων τελικών φαρμακευτικών σκευασμάτων ετησίως. Οι παραπάνω επενδύσεις ανέρχονται περίπου στα 120 εκατ. ευρώ και αποτελούν μέρος ενός επενδυτικού σχεδίου που δρομολογεί και υλοποιεί η εταιρεία, συνολικού ύψους 356 εκατ. ευρώ, σε ορίζοντα 7ετίας (2021-2027). Όπως αναφέρουν στελέχη, στόχος της Demo είναι να φτιάξει πρώτες ύλες που θα τις χρησιμοποιεί για την παραγωγή του τελικού προϊόντος της, γι' αυτό και έχει δρομολογήσει ερευνητικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη 125 νέων προϊόντων σε βάθος χρόνου, από τα οποία κάποια θα παράγονται με δική της πρώτη ύλη.

Εκτός από την Demo, πληροφορίες της αγοράς θέλουν δύο εταιρείες να εξετάζουν το ενδεχόμενο παραγωγής πρώτων υλών στην Ελλάδα. Πρόκειται για τη φαρμακοβιομηχανία Elpen, που θα μπορούσε να τις χρησιμοποιήσει για ορισμένα αναπνευστικά σκευάσματα, αλλά και την ελληνική Rafarm για παραγωγή οφθαλμολογικών προϊόντων.

Σημειώνεται ότι η Ευρώπη αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους «παίκτες» παγκοσμίως στην έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων φαρμάκων, ωστόσο οι ευρωπαϊκές εταιρείες τα τελευταία χρόνια έχουν

Η φαρμακοβιομηχανία Demo έχει δρομολογήσει, για το πρώτο τρίμηνο του 2022, την ανέγερση ενός νέου βιομηχανικού συγκροτήματος στην Τρίπολη Αρκαδίας.

στραφεί σε τρίτες χώρες για την παραγωγή πρώτων υλών και φαρμάκων πρώτης ανάγκης, διότι εκεί το κόστος παραγωγής είναι χαμηλότερο. Με την πάροδο του χρόνου αρκετές εταιρείες από την Κίνα και την Ινδία επωφελήθηκαν από τα φθηνότερα εργατικά χέρια αλλά και τους πιο χαλαρούς περιβαλλοντικούς κανόνες, και έφθασαν σήμερα να προωθούν στην αγορά δραστικές ουσίες ή φαρμακευτικά προϊόντα όπως η παρακεταμόλη ή ακόμη και τα κοινά αντιβιοτικά. Περίπου το 80% των φαρμακευτικών συστατικών προέρχεται από την Ινδία και την Κίνα, το 40% των φαρμακευτικών προϊόντων που πωλούνται στην Ευρώπη προέρχεται από την Κίνα και την Ινδία, ενώ οι δύο αυτές χώρες παράγουν το 60% της παρακεταμόλης που χρησιμοποιείται παγκοσμίως, το 90% της πενικιλίνης και το 50% της βιουπροφαίνης. Η ενίσχυση της παραγωγής πρώτων υλών και φαρμάκων (reshoring) αλλά και η στήριξη της καινοτομίας και της βιοφαρμακευτικής έρευνας αποτελούν μερικούς από τους πυλώνες της νέας φαρμακευτικής στρατηγικής που άρχισε να προωθεί ενεργά μετά το πρώτο κύμα της πανδημίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. «Γενικά, η Ε.Ε. προσπαθεί να κάνει ένα κλικ προς τα πάνω και να μην εξαρτάται από τρίτες χώρες. Έτσι υπάρχουν

πολιτικές και προγράμματα όπως το RRF, που υποκατούν σε αυτήν τη στρατηγική, με αποτέλεσμα να ενισχύονται επενδύσεις για την αναβάθμιση των παραγωγικών δυνατοτήτων», εξηγεί στην «Κ» παράγων της φαρμακοβιομηχανίας. «Το πιο σημαντικό είναι να δυναμώσουμε την ευρωπαϊκή τοπική εφοδιαστική αλυσίδα. Δηλαδή να αναπτύσοουμε φάρμακα και πρώτες ύλες εδώ, να παράγουμε εδώ και να πουλάμε εδώ». Στο κάλεσμα αυτό φαίνεται να ανταποκρίνονται σταδιακά οι εταιρείες. Η έλβετική Sanofi ανακοίνωσε ναίριτερα φέτος σχέδιο επέκτασης των μονάδων παραγωγής αντιβιοτικών σε Αυστρία και Ισπανία, ενώ γνωστοποίησε την πρόθεσή της να επενδύσει πάνω από 100 εκατ. ευρώ σε νέα τεχνολογία για παραγωγή αμοξυκιλλίνης, δραστικής ουσίας που περιέχεται στα αντιβιοτικά. Από την πλευρά της η γαλλική Sanofi ανακοίνωσε τον Ιανουάριο του 2021 τη δημιουργία της spin off εταιρείας Euroarl, υπεύθυνης για την ανάπτυξη, παραγωγή και προώθηση δραστικών φαρμακευτικών συστατικών, στοχεύοντας να αγγίξει σε πωλήσεις το 1 δισ. ευρώ έως το 2022. Οσον αφορά την Ελλάδα, ανάτοια στέλεχος ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας χαρακτηρίζει «εξαιρετικά δύσκολο το εγχείρημα» παραγωγής πρώτων υλών στη

χώρα μας, λόγω του ανταγωνισμού τρίτων χωρών, όμως εκτιμά πως και όλες εταιρείες θα μπουں σε αυτήν τη διαδικασία εάν υπάρξουν κίνητρα. «Κίνητρα πενταετίας, όπως ο συμπληρωμός του clawback με επενδύσεις, θα βοηθήσουν σημαντικά, ενώ θα πρέπει να προβλέπονται επιδοτήσεις και φοροαπαλλαγές για παραγωγή πρώτων υλών στον αναπτυξιακό νόμο». Η φαρμακοβιομηχανία εκτιμά πως οποιαδήποτε επένδυση εντός Αττικής στο πλαίσιο του συμπληρωσίου του clawback με παραγωγικές επενδύσεις, κίνητρο που εντάσσεται στο RRF, υπόκεινται σε περιορισμούς λόγω του γενικού απαλλακτικού κώδικα. Αυτό συμβαίνει γιατί σε επενδύσεις σε επίπεδο παραγωγής προβλέπεται μεγαλύτερο ποσοστό κρατικής επιδότησης για μια επένδυση στην περιφέρεια παρά στην Αττική. «Αυτό περιορίζει την ελληνική φαρμακοβιομηχανία όταν το 80% της παραγωγικής της δυναμικής είναι εντός Αττικής. Πρέπει να γίνει μια παρέκκλιση για δύο - τρία χρόνια προκειμένου να «τρέξουν» τα επενδυτικά προγράμματα. Δεν γίνεται να χαράσσεται νέα ευρωπαϊκή φαρμακευτική στρατηγική και ταυτόχρονα να υπόκειται η φαρμακοβιομηχανία σε τέτοιους περιορισμούς. Είναι δύο αντικρουόμενες πολιτικές», αναφέρει.

«Διαβατήριο» σε 67 χώρες για το γιαούρτι

Σημαντική αύξηση των εξαγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων καταγράφηκε το 2020, η οποία συνεχίζεται και το 2021

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ισχυρές αντοχές επέδειξε ο κλάδος των γαλακτοκομικών το 2020, παρά την επίδραση της πανδημίας, η οποία αφαίρεσε από την εξίσωση κυρίως το κομμάτι των πωλήσεων προς τον κλάδο της εστίασης. Η σημαντική αύξηση των εξαγωγών γαλακτοκομικών το 2020, η οποία συνεχίζεται και το 2021, αύξηση που καταγράφεται και στον συγγενή κλάδο των τυροκομικών, φανερώνει ότι αντιστάθμισε τις όποιες απώλειες από τη μείωση της κατανάλωσης στην εγχώρια αγορά.

Μάλιστα, τη φετινή χρονιά δεν έλειψαν οι περιπτώσεις εταιρειών του κλάδου που αύξησαν τους εξαγωγικούς τους προορισμούς, όπως για παράδειγμα η ΜΕΒΓΑΛ, ενώ το 2022 αναμένεται να ενισχύσουν το αποτύπωμά τους εντός και εκτός Ελλάδας μέσω καινοτόμων προϊόντων, όπως η ΔΔ-ΔΩΝΗ με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα σνακ από φέτα, και όχι μόνο.

Οικινήσεις αυτές συνδέονται αναμφίβολα και με τη συγκέντρωση που έχει επέλθει στον κλάδο, καθώς και με τη βελτίωση της

Η συγκέντρωση που έχει επέλθει στον κλάδο διευκολύνει την αύξηση των επενδύσεων και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.

χρηματοοικονομικής θέσης των επιχειρήσεων με «φρέσκα» κεφάλαια, όπως συνέβη στην περίπτωση της ΔΕΛΤΑ (θυγατρική της Vivartia) που πέρασε στον έλεγχο του fund CVC, της ΔΔΔΩΝΗΣ με τη συμμετοχή επίσης του CVC στο μετοχικό της κεφάλαιο, αλλά και της ΜΕΒΓΑΛ, με την είσοδο στο μετοχικό της κεφάλαιο του Σπύρου Θεοδωρόπουλου. Εξελίξεις που επιτρέπουν ή μάλλον διευκολύνουν την αύξηση των επενδύσεων και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην επικαιροποιημένη κλαδική μελέτη της εταιρείας Stochasis για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, οι ελληνικές εξαγωγές γιαουρτιού, συμπεριλαμβανομένων και των

Το TOP-10 των γαλακτοβιομηχανιών της χώρας

ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2020 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

* Στον πίνακα δεν έχει περιληφθεί η Friesland Campina Hellas καθώς ο τζίρος της είναι 256,51 εκατ. ευρώ, με το μεγαλύτερο μέρος αυτού όμως να προέρχεται από πωλήσεις εισαγόμενων προϊόντων.

ΠΗΓΗ: STOCHASIS, Ισολογισμοί εταιρειών

Ελληνικά Γαλακτοκομεία (Ολυμπος- Τυράς)

ΔΕΛΤΑ

327,73

ΦΑΓΕ

223,94

ΚΡΙ - ΚΡΙ

134,92

ΜΕΒΓΑΛ

125,98

ΔΩΔΩΝΗ

116,84

ΦΑΡΜΑ ΚΟΥΚΑΚΗ

30,41

ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ

28,68

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΒΟΛΟΥ (ΕΒΟΛ)

17,81

ΤΡΙΚΚΗ

15,59

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

επιδορπίων γιαουρτιού, ανήλθαν την πρώτη χρονιά της πανδημίας σε 104.022 τόνους από 90.596 τόνους το 2019 και σε αξία σε 204,15 εκατ. ευρώ έναντι 172,85 εκατ. ευρώ το 2019. Την περίοδο 2011-2020, στη διάρκεια δηλαδή της βαθιάς κρίσης, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών γιαουρτιού διαμορφώθηκε σε 15,9%. Το 2020 το ελληνικό γιαούρτι έφτανε σε 67 χώρες, από 54 το 2016, με την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο να αποτελούν τους κύριους προορισμούς (μερίδιο 68% συνολικά επί των εξαγόμενων ποσοτήτων το 2020). Η ΜΕΒΓΑΛ, μία από τις πλέον ιστορικές εταιρείες του κλάδου, ξεκίνησε μέσα στο 2021 να εξαγάγει γιαούρτι και φέτα στην Τσεχία, στην Ουγγαρία, στη Γεωργία αλλά και στη μακρινή Κίνα.

Η τάση αύξησης των ελληνικών εξαγωγών γιαουρτιού και συνολικά των γαλακτοκομικών συνεχίζεται και φέτος. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η αξία των εξαγωγών γαλακτοκομικών της Ελλάδας στο οκτάμηνο Ιανουαρίου - Αυγούστου 2021 διαμορφώθηκε σε 659,44 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020 κατά 15,2%, αλλά και κατά 15% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Σημαντική αύξηση σημείωσαν το 2020 και οι εξαγωγές φέτας, καθώς ανήλθαν πέρυσι σε 80.843 τόνους έναντι 73.459 τόνων το 2019.

Αν και δεν αποτελεί το δυνατό στοιχείο της ελληνικής γαλακτοβιομηχανίας, αύξηση κατέγραψαν το 2020 και οι εξαγωγές βου-

τύρου. Συγκεκριμένα ανήλθαν στο υψηλότερο επίπεδο της περιόδου 2010-2020, σε 326 τόνους το 2020 έναντι 253 τόνων το 2019, με την αξία των εξαγωγών να φτάνει το 1,85 εκατ. ευρώ. Σε καλύτερα επίπεδα σε σύγκριση με το 2019, αλλά παραμένοντας σχετικά χαμηλά, διαμορφώθηκαν οι εξαγωγές γάλακτος και κρέμας γάλακτος. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κλαδικής μελέτης της Stochasis, οι εξαγωγές γάλακτος και κρέμας γάλακτος ανήλθαν το 2020 σε 14.800 τόνους από 13.623 τόνους το 2019 και σε αξία έφτασαν πέρυσι τα 17,62 εκατ. ευρώ από 15,8 εκατ. ευρώ το 2019.

Στην εγχώρια αγορά, αύξηση της κατανάλωσης καταγράφηκε το 2020 μόνο στο συμπυκνωμένο γάλα, το γνωστό μας εβα-

πορέ, καθώς οι καταναλωτές, υπό τον φόβο του lockdown, στράφηκαν σε γάλα μακράς διάρκειας και ειδικά την άνοιξη του 2020 επιδόθηκαν στη ζαχαροπλάστική και στη μαγειρική. Έτσι, το 2020 η εγχώρια αγορά συμπυκνωμένου γάλακτος εμφάνισε αύξηση 6,5% σε σύγκριση με το 2019, φτάνοντας τους 133.395 τόνους από 125.229 τόνους το 2019.

Αντιθέτως η αγορά του παστεριωμένου γάλακτος και του γάλακτος υψηλής παστερίωσης υποχώρησε κατά 7,8%. Εκεί πλέον, μετά και τη διακοπή της παραγωγής από τη ΔΕΛΤΑ το 2019 στο εργοστάσιο που είχε στο Πλατύ Ημαθίας, απόλυτος κυρίαρχος είναι η FrieslandCampina Hellas με το γνωστό μας ΝΟΥΝΟΥ.

Η νέα τάση

Μπορεί, βεβαίως, το αγγελαδινό γάλα, στο οποίο σημειώτεον η Ελλάδα είναι ελλειμματική, να κατέχει την πρωτοκαθεδρία σε ό,τι αφορά την κατανάλωση, το καταικίσιο όμως και το πρόβιο βρίσκονται σε άνοδο, λόγω της αύξησης των εξαγωγών της φέτας, αλλά και της στρωφής των καταναλωτών σε γάλα και κυρίως σε γιαούρτι από καταικίσιο ή πρόβιο γάλα. Πλέον όλες οι μεγάλες γαλακτοβιομηχανίες παράγουν προϊόντα από καταικίσιο και πρόβιο γάλα, με την περιήρηση πέτα στο γιαούρτι να γίνεται πλέον... της μόδας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της STOCHASIS, η παραγωγή πρόβιου γάλακτος αυξήθηκε κατά 6,9% το 2020 σε σύγκριση με το 2019, ξεπερνώντας τους 688.000 τόνους.

Ακόμη μεγαλύτερη ήταν η αύξηση της παραγωγής καταικίσου γάλακτος, κατά 9,5% το 2020 σε σύγκριση με το 2019, στους 157.587 τόνους και με αύξηση των παραγωγών κατά 14,8%. Ενα άλλο προϊόν που έρχεται από το παρελθόν, αλλά πλέον σε μοντέρνα μορφή, είναι το ξινόγαλα. Η εγχώρια αγορά αυξήθηκε κατά 13,4% το 2020 σε σύγκριση με το 2019, ενώ σε άνοδο βρίσκεται γενικότερα την τελευταία τετραετία.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

6:00-10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

LOVE 100.7 FM

98.1 & 105.7

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ

όλη η Κύπρος

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

cytarmobile | vodafone

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΗΛΕΚΥΠΡΙΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΩΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΡΟΝ ΜΑΡΚΕΤ ΡΕΣΕΡΧ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

11.1%

LOVE FM 100.7

10.1%

ANT1

9.2%

MIX

8.9%

SFERA

8.4%

SUPER

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

primetel

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

10:00 - 12:00

Στέλλα Σωκράτους

ΚΑΝΕ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

Listen Live Radio Live

24sports.com.cy

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Υποτονική συνεδρίαση με μικρά κέρδη

Ανοδος 0,38% του Γενικού Δείκτη – Στα 43,32 εκατ. η αξία συναλλαγών

Ηπιες ανοδικές τάσεις κατέγραψαν οι τιμές των μετοχών στη χθεσινή συνεδρίαση του Χρηματιστηρίου, εν μέσω περιορισμένης συναλλακτικής δραστηριότητας. Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε στις 889,29 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο 0,38%. Ενδοσυνεδριακά κατέγραψε υψηλότερη τιμή στις 892,09 μονάδες (+0,70%). Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 43,32 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 15.208.226 μετοχές.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε άνοδο σε ποσοστό 0,39%, ενώ ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε σε ποσοστό 0,40%.

Από τις μετοχές της υψηλής κεφαλαιοποίησης, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι μετοχές του ΟΤΕ (+2,13%), των ΕΛΠΕ (+1,97%), της Quest Συμμετοχών (+1,64%), της Aegean Airlines (+1,05%), της Alpha Bank (+1,61%) και της Πειραιώς (+1%). Αντιθέτως, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι μετοχές της Coca-Cola HBC (-2,62%) και της Μυτιληναίος (-0,20%).

Από τους επιμέρους δείκτες, τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι δείκτες των Τηλεπικοινωνιών (+2,12%) και του Εμπορίου (+1,88%), ενώ τις μεγαλύτερες απώλειες σημείωσαν οι δείκτες των Τροφίμων (-2,58%) και των Πρώτων Υλών (-0,13%).

Τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών παρουσίασαν η Alpha Bank και η Eurobank διακινώντας 3.629.725 και 2.049.697 μετοχές, αντιστοίχως. Τη μεγαλύτερη αξία συναλλαγών σημείωσαν ο ΟΤΕ με 6,004 εκατ. ευρώ και η Μυτιληναίος με 4,147 εκατ. ευρώ.

Ανοδικά κινήθηκαν 67 μετοχές, 41

Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε χθες στις 889,29 μονάδες.

Τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι μετοχές των ΟΤΕ, ΕΛΠΕ, Quest Συμμετοχών, Aegean Airlines, Alpha Bank και Πειραιώς.

πτωτικά και 31 παρέμειναν σταθερές. Τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι μετοχές Δούρος (+19,73%) και Πλαστικά Κρήτης (+4,55%), ενώ τη μεγαλύτερη πτώση Κλωστήρια Ναυπάκτου (-13,04%) και Ευρώ-σύμβουλοι (-9,23%).

Αν και η Γαλλία αποφάσισε να σκληρύνει τα περιοριστικά μέτρα μεσούσης της εορταστικής περιόδου, ο CAC 40 στο Παρίσι έκλεισε με κέρδη 0,57%.

Ανοδος στις ευρωπαϊκές αγορές, παρά την απειλή της «Ο»

Με κέρδη ολοκλήρωσαν τη χθεσινή τους συνεδρίαση οι δείκτες των ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων υπό την ευνοϊκή επιρροή της Γουόλ Στρίτ και παρά το γεγονός ότι οι ανησυχίες για τις εξελίξεις στο μέτωπο της δημόσιας υγείας παραμένουν. Εξαιτίας της υπερμεταδιδόμενης μετάλλαξης «Ομικρον» η Γαλλία αποφάσισε να σκληρύνει τα περιοριστικά μέτρα μεσούσης της εορταστικής περιόδου, ενώ οι μολύνσεις τόσο στην Ισπανία όσο και τη Βρετανία αυξάνονται. Εκτός του Χρηματιστηρίου του Λονδίνου, που και χθες παρέμεινε κλειστό λόγω εορτών, οι λοιποί δείκτες έκλεισαν με κέρδη. Ο πανευρωπαϊκός δείκτης Stoxx 600 έκλεισε με άνοδο 0,62%, στη Φρανκφούρτη ο DAX με

Η χθεσινή επίδοση του Stoxx 600 ήταν η καλύτερη των τελευταίων πέντε εβδομάδων.

0,81%, με 0,57% ο CAC 40 στο Παρίσι, με 0,78% ο FTSE MIB στο Μιλάνο και με 0,77% ο IBEX στη Μαδρίτη. Η χθεσινή επίδοση του πανευρωπαϊκού δείκτη υψηλής κεφαλαιοποίησης Stoxx 600 ήταν και η καλύτερη των τελευταίων πέντε εβδομάδων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διάθεση για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, που ενέχουν

στοιχεία ρίσκου, ήταν ζωηρή λίγο πριν από την εκπνοή του χρόνου και παρά την απειλή της μετάλλαξης, η οποία θέτει σε κίνδυνο την παγκόσμια οικονομία. Εν τω μεταξύ, αυτό παρατηρείται ενώ η οικονομία ήδη πλήττεται από την επιβράδυνση της ανάπτυξης, την εκτίναξη των τιμών και τη συμφόρση στο διεθνές σύστημα της τροφοδοτικής αλυσίδας. Την ίδια στιγμή στην απέναντι όχθη του Ατλαντικού αργά χθες πριν από το κλείσιμο η εικόνα ήταν μεικτή, με τον Dow Jones να ενισχύεται κατά 0,31% και τους S&P και Nasdaq να υποχωρούν 0,09% και 0,67% αντιστοίχως. Η πτώση παρατηρήθηκε έπειτα από 5νθήμερη άνοδο και οφείλεται στην κάμψη των μετοχών της υ-

ψηλής τεχνολογίας. Εκτιμάται ότι από φέτος τον Μάρτιο και μετά για τον Stoxx 600 ο καλύτερος μήνας θα αποδειχθεί ο τρέχων, δεδομένου ότι από τις αρχές του έχει σωρεύσει ήδη κέρδη 5,5%. Συνολικά για το 2021 φαίνεται πως ο δείκτης θα έχει άνοδο της τάξης του 22,4%, όταν το 2020 είχε απώλειες 4%. «Δεδομένων των υψηλών αποτιμήσεων των μετοχών ύστερα από ένα ευφορικό ράλι το 2021, δεν φαίνεται παράλογο να πει κανείς πως αυτό “το ζωηρό αγοραστικό ενδιαφέρον του Απ Βοστώνη” ανεβάζει υψηλότερα τον πήχυ, παρατρεί ο Βιονούθ Βαραθάν, διευθυντής Στρατηγικής και Οικονομικών στη Mizuho Bank.

REUTERS, BLOOMBERG

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη			WALT DISNEY CO			RELX			FRIESENHUS MEDI		
(Σε δολάρια)			155.4271			1.7193			56.78		
			48.59			-0.3691			35.38		
			142.7			1.3782			59.96		

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	889,29	885,91	3,38	0,38%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.137,72	2.129,35	8,37	0,39%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	6.063,20	6.112,20	-49,00	-0,80%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.088,37	3.082,28	6,09	0,20%
ATHEX SELECT PLUS	3.373,37	3.362,39	10,98	0,33%
ATHEX SELECT	4.526,89	4.505,98	20,91	0,46%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	1.009,38	1.004,92	4,46	0,44%
FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	435,55	431,52	4,03	0,93%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.650,88	4.612,26	38,62	0,84%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.487,96	1.481,98	5,98	0,40%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2.365,18	2.353,40	11,78	0,50%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	531,76	531,07	0,69	0,13%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.526,14	1.520,34	5,80	0,38%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	575,47	570,15	5,32	0,93%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.884,90	4.865,88	19,02	0,39%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	753,33	748,17	5,16	0,69%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	1.982,94	1.978,97	3,97	0,20%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	3.720,45	3.722,87	-2,42	-0,07%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	49,74	48,82	0,92	1,88%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7.156,67	7.132,19	24,48	0,34%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ	10.871,53	11.159,20	-287,67	-2,58%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.324,17	7.333,93	-9,76	-0,13%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΥΛΙΚΑ	2.971,24	2.968,19	3,05	0,10%
FTSE/Χ.Α. ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ - ΑΕΡΙΟ	3.438,80	3.420,41	18,39	0,54%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ - ΑΝΑΨΥΧΗ	1.983,48	1.965,87	17,61	0,90%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.111,70	2.107,75	3,95	0,19%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.626,17	4.530,22	95,95	2,12%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.037,22	5.023,81	13,41	0,27%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	10.462.651,23
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	6.004.877,30
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	4.995.188,16
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	3.758.873,03
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.708.430,46
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	3.090.144,69
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.911.178,33
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.424.594,31
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	1.052.519,75
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	917.514,02
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	775.105,29
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	585.344,15
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	545.023,01
ΚΑΘΕΤΟΠ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	497.890,84
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	478.758,15
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	388.830,94
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	288.884,18
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	262.493,48
ΥΔΡΕΥΣΗ	228.352,70
Ε.Ε.Α.Π. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	199.066,76
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	196.541,97
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	170.767,16
ΟΧΗΜΑΤΑ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΕΝ. ΟΧΗΜΑΤΑ	145.931,14
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ & ΖΗΜΙΩΝ	118.606,38
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	104.999,71
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	91.437,54
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ & ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	88.550,77

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ				
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο Μετ.
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	18,400	4,55%	ΕΥΡΟΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,590 -9,23%
ΠΑΠΟΥΤΣΙΑΝΗΣ (ΚΟ)	2,350	4,44%	ΣΙΔΑΜΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΑΕ (ΚΟ)	2,680 -2,90%
ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	1,800	4,35%	COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	29,010 -2,62%
PREMIA PROPERTIES (ΚΟ)	1,660	3,75%	INTEAL ΟΜΙΛΟΣ (ΚΟ)	3,490 -1,69%
ΟΤΕ (ΚΟ)	16,545	2,13%	ΑΤΤΙΚΑ BANK (ΚΟ)	0,197 -1,50%
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	6,220	1,97%	INTRAKAT (ΚΟ)	2,090 -1,42%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3,940	1,81%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,730 -0,82%
QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	18,580	1,64%	EPSILON NET (ΚΟ)	5,120 -0,78%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,075	1,61%	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	1,730 -0,69%
INTERCON. INTERN. Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	7,150	1,42%	A.S. COMPANY (ΚΟ)	2,090 -0,48%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ		
ΟΤΕ (ΚΟ)	6.004.877,30	ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	1,99%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	4.146.727,80	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,86%
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	3.893.012,66	ΚΕΚΡΩΦ (ΚΟ)	0,58%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	3.521.033,94	BRIQ PROPERTIES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	0,25%
ΔΕΗ (ΚΟ)	3.469.220,58	INTRALOT (ΚΟ)	0,22%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	3.192.465,59	CAIRO MEZZ PLC (ΚΟ)	0,20%
JUMBO (ΚΟ)	3.090.144,69	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	0,19%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1.831.532,20	FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,19%
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	1.550.823,48	JUMBO (ΚΟ)	0,18%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	1.389.248,16	ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΛ (ΚΟ)	0,16%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	73	200	2.696
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	0	0	8
FTSE/Χ.Α. Large Cap	73	200	2.688
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	553	4.823	299.944
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	0	0	5.102
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	80	2.187	95.925
ΑΤΤΙΚΑ BANK Α.Τ.Ε. (ΚΟ)	6	72	131
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	14	65	86
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	14	71	11.826
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	4	12	10.166
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	19	284	24.778
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	5	16	466
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	16	91	3.582
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	3	15	6.709
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	2	6	848
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	39	78	1.977
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	38	73	6.346
JUMBO (ΚΟ)	60	172	1.874
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	11	26	6.115
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0	0	24.809
MOTOR ΟΙΛ (ΚΟ)	10	26	2.394
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	15	67	5.589
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	53	696	26.247
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	18	110	1.889
ΟΤΕ (ΚΟ)	36	70	1.539
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	584
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	69	484	34.454
ΔΕΗ (ΚΟ)	17	91	15.403
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	5	10	1.346
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	1	1	1.587
ΒΙΟΗΛCO SA/NV (ΚΑ)	18	100	8.172
Δικαιώματα σε Δείκτες	1	20	457
FTSE/Χ.Α. Large Cap	1	20	457
Δικαιώματα σε Μετοχές	2	3	534
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	307
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	1	1	80
ΟΤΕ (ΚΟ)	1	2	0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	147
Συνολική Δραστηριότητα	629	5.046	303.631

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 28 Δεκεμβρίου 2021

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΟΤΑΤΗ	ΑΝΟΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0.8200	0.8280	0.8000	-1.2050	"11,196,689"	0.8280	0.8340	0.8280	1,47
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	1.0050	1.0300	1.0166	1.1620	"7,960"	1.0200	1.0300	1.0250	1,99
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.4000	0.4160	0.4065	0.0370	"50,007"	0.4100	0.4160	0.4100	0,99
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.1280	0.1390	0.1385	12.7020	"18,155"	0.1280	0.1350	0.1390	9,45

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0670	0.0690	0.0688	-0.0860	"23,748"	0.0670	0.0685	0.0685	-0,72
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0.0810	0.0900		

Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.6500	1.6500	1.6500	-1.0000	"7,600"	1.6500	1.6600	1.6500	-0,60

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.6600	1.6900		
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0000	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0145	0.0000		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0220		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0390	0.0000		
ΕΜΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3500	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Σ)						0.0000	0.1060		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0440		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0.0025	0.0035	0.0026	0.0630	"22,924"	0.0020	0.0035	0.0035	75,00
ΦΑΕΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0005	0.0000		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD	0.2520	0.2520	0.2520	1.8000	"5,000"	0.2360	0.2520	0.2520	7,69
ΧΑΪΣ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0.0020	0.0000		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΩΨ "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ "						0.0000	0.0000		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD						0.1940	0.1990		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0160	0.0165		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0780	0.0835		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0485	0.0560		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.5350	0.6250		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	1.8200	1.8900	1.8233	-6.6870	"1,050"	1.7100	1.8900	1.8900	-0,53
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0.1380	0.1390		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0570	0.0000		

Βιομηχανία										
ΝΠΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0475		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0260	0.0295		
ΑΒΚΑ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.6300	0.0000		
ΚΕΤΕ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.5000	0.5000	0.5000	-0.1370	"4,553"	0.5050	0.5100	0.5000	0,00
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.1210	0.0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ	2.6600	2.6600	2.6600	-4.0000	500	2.6800	2.7000	2.6600	-1,48

Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS IOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0090	0.0000		
ΚΕΟ	KEO PLC						1.3000	1.3500		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΑΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ						0.0000	0.2300		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0.6050	0.0000		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.2880	0.3440		

Εφησυχασμός, τραγικό λάθος απέναντι στην «Ομικρον»

Γρίφος το αν είναι ήπια και πόσο - Πολλά τα πράγματα που αγνοούμε

Η εμφάνιση και ταχύτατη διασπορά της μετάλλαξης «Ομικρον» φαίνεται ότι μεταβάλλει τους κανόνες του παιχνιδιού όσον αφορά τη διαχείριση της πανδημίας. Ταυτόχρονα διέλυσε τις ελπίδες για ταχεία και εύκολη έξοδο από τον υγειονομικό εφιάλτη της τελευταίας διετίας. Αυτή τη φορά, οι κυβερνήσεις, ιδιαίτερα των κρατών που επλήγησαν με δριμύτητα από την COVID-19, αναγνωρίζουν έμπρακτα, επιβάλλοντας περιορισμούς, ότι οι αβύσσες ελπίδες και τα ευχολόγια δεν συνιστούν καλό τρόπο διαχείρισης της υγειονομικής κρίσης. Πρώτα απ' όλα, όμως, επισημαίνουν οι ειδικοί και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι είναι εξαιρετικά πρόωρο να αποφανθούμε ότι η «Ομικρον» προκαλεί «ήπια νόσο». Δεν είναι σίγουρο βέβαια ότι η νέα μετάλλαξη σηματοδοτεί ένα ζοφερό μέλλον, κανείς όμως, δεν πρέπει να υποβαθμίζει τον κίνδυνο. Μπορεί να περάσαν αρκετές εβδομάδες από την πρώτη ανίχνευση της «Ομικρον», αλλά τα πράγματα που αγνοούμε γι' αυτή παραμένουν πολλά. Αυτό που επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία που συγκεντρώνονται παγκοσμίως είναι ότι η νέα μετάλλαξη είναι ταχύτερα μεταδοτική, πολύ περισσότερο από τη «Δέλτα». Η ταχύτατη επικράτηση της θεωρείται δεδομένη, όπως υποδεικνύουν οι γενετικές αναλύσεις σε Βρετανία, Νορβηγία, Δανία και Νότια Αφρική. Αυτό, επίσης, υποδεικνύουν τα δεδομένα που ανακοίνωσε η Δευτέρα το αμερικανικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών (CDC). Ήδη το 73% των νέων κρουσμάτων στις ΗΠΑ που διαγνώστηκαν μεταξύ 12ης και 18ης Δεκεμβρίου οφείλεται στην «Ομικρον».

Προφανώς, αν η νόσος που προκαλεί η «Ομικρον» είναι ήπια, τότε είναι βέβαιο ότι θα αποφευχθεί η δυσμενέστερη έκβαση του νέου κύματος της πανδημίας. Είναι πολύ σημαντικό να συγκρατήσουμε ότι ο εμβολιασμός με τις τρεις δόσεις των εμβολίων mRNA (Moderna, Pfizer/BioNtech) παρέχει ικανοποιητική προστασία κατά της βαριάς νόσου. Ωστόσο, από κοινωνικής άποψης, η «ηπιότητα» της «Ομικρον» δεν σημαίνει πολλά. Ακόμη και όταν κάποιος πάσχει από «ήπια COVID-19» ταλαιπωρείται

επί ημέρες και καθλώνεται στο κρεβάτι του. Οι τεράστιοι αριθμοί «ηπιώς ασθενούντων» που αδυνατούν να εργαστούν ή να πάνε στο σχολείο, θα προκαλέσουν σοβαρή κοινωνική αναταραχή, ελλείψεις εργατικού δυναμικού και διατάραξη της εφοδιαστικής αλυσίδας. Επίσης, δεν θα πρέπει να υποβαθμίσουμε το γεγονός ότι ακόμη και η ήπια νόσος μπορεί να εξελιχθεί σε «μακρά COVID-19», η οποία προκαλεί προβλήματα σωματικά και γνωσιακά επί εβδομάδες ή και μήνες μετά την ανάρρωση από την οξεία φάση της λοίμωξης. Παρότι έχουν περάσει περίπου δύο χρόνια πολέμου με τον κορωνοϊό, ακόμη δεν γνωρίζουμε πολλά για τη «μακρά COVID-19».

As δεχθούμε, λοιπόν, ότι μόνο το 2% όσων προσβληθούν από την «Ομικρον» θα χρειαστεί νοσηλεία. Αυτό εκ πρώτης όψης φαίνεται μια καλή εξέλιξη. Δεν είναι όμως, όταν συνυπολογιστεί η εκθετική αύξηση των κρουσμάτων. Το 2% ενός τεράστιου αριθμού νέων λοιμωξεών θα οδηγήσει ακόμη και τα αρτιότερα υγειονομικά συστήματα στο χείλος της αβύσσου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε μέχρι σήμερα, ακόμη και σε κράτη όπου τα κρούσματα αυξήθηκαν κατακόρυφα εξαιτίας της «Ομικρον» οι νοσηλείες παραμένουν σταθερές. Και πάλι, ωστόσο, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πως η «Ομικρον» έχει εμφανιστεί πρόσφατα και ότι οι νοσηλείες ακολουθούν αρκετές εβδομάδες μετά τη λοίμωξη. Έτσι λειτουργεί ο κορωνοϊός.

Η μετάλλαξη «Δέλτα» έγινε κυρίαρχη μετά την πάροδο αρκετών μηνών και κατά τη μακρά περίοδο της σταδιακής αύξησης των κρουσμάτων ένα ποσοστό εκείνων που προσβλήθηκαν αρχικά χρειάστηκε νοσηλεία. Η «Ομικρον» δεν θα χρειαστεί μήνες αλλά εβδομάδες για να κυριαρχήσει. Η αύξηση των κρουσμάτων είναι τόσο ταχεία, που δεν υπήρξε χρόνος για να εξελιχθεί η νόσος όσων προσβλήθηκαν πρώτοι. Οφείλουμε να περιμένουμε δύο-τρεις εβδομάδες προτού επιχειρήσουμε μια πρώτη αξιολόγηση της βαρύτητας της νόσου που προκαλεί η «Ομικρον». Το γεγονός ότι στη Νότια Αφρική η νόσος που προκάλεσε η νέα μετάλλαξη είναι ηπιότερη πιθανώς να

οφείλεται στη νεότητα του πληθυσμού αλλά και στο ότι μεγάλο ποσοστό του είχε νοσήσει από άλλα στελέχη κορωνοϊού.

Ένας επιπλέον κίνδυνος είναι ότι η «Ομικρον» φαίνεται να ξεπερνά την ανοσία που προσφέρουν οι δύο εμβολιαστικές δόσεις. Για όλους αυτούς τους λόγους οφείλουμε για άλλη μία φορά να επαγρυπνούμε. Να λαμβάνουμε όλες τις προφυλάξεις, που μπορεί να είναι κουραστικές αλλά έχουν γίνει οικείες. Πρέπει να εμβολιαστούμε και να κάνουμε την αναμνηστική δόση. Να φοράμε σωστές μάσκες στους εσωτερικούς χώρους, να τηρούμε αποστάσεις όπου είναι εφικτό, και να πλένουμε τα χέρια. Πάνω από όλα, δεν πρέπει να λησμονήσουμε τι μάθαμε και τι περάσαμε την τελευταία διετία.

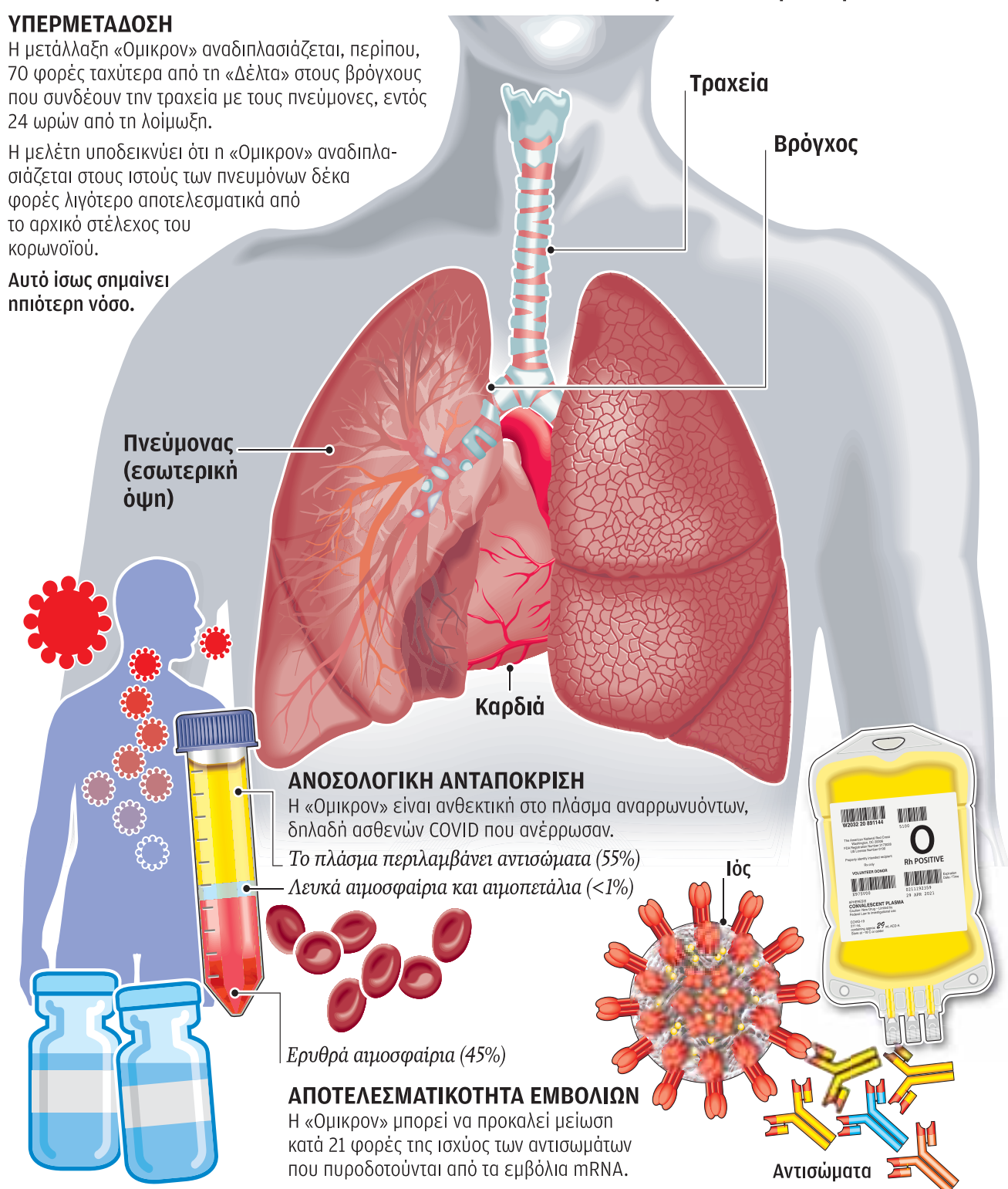
Διαφορετική από τη «Δέλτα»

Ακόμη και ο τρόπος που η μετάλλαξη «Ομικρον» μολύνει τα κύτταρά μας είναι διαφορετικός από των προηγούμενων στελεχών, διαπιστώνει ο Ραβί Γκούπτα, καθηγητής κλινικής μικροβιολογίας στο Ινστιτούτο Θεραπευτικής Ιολογίας και Λοιμωδών Νόσων του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ. Η εμφάνισή της, τονίζει, ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία της πανδημίας. Η διαφορά στον τρόπο που εισβάλλει στα κύτταρά μας ενδεχομένως να οφείλεται σε κάποια από τις πολλές μεταλλάξεις που διαθέτει ή στη γενικότερη διαφοροποίηση της δομής του ιού συγκριτικά τουλάχιστον με τη μετάλλαξη «Δέλτα», εξηγεί, υπογραμμίζοντας ότι είναι ανόητο να θεωρήσουμε εκ των προτέρων ότι η λοίμωξη που προκαλεί η «Ομικρον» είναι ηπιότερη και κατά συνέπεια η μετάλλαξη ακίνδυνη. Επί του παρόντος, δεν διαθέτουμε επιστημονική τεκμηρίωση για κάτι τέτοιο. Ακόμη όμως κι αν αυτή η εικασία επαληθευθεί, είναι αναμφίβολο ότι κάποιοι άνθρωποι που θα προσβληθούν θα αρρωστήσουν βαριά, χωρίς κανείς να μπορεί να αποκλείσει ότι όχι μόνο θα νοσηλευθούν, αλλά και θα πεθάνουν. Δεν είναι ώρα για εφησυχασμό, αλλά για σόφρονα αντιμετώπιση της νέας απειλής.

ASSOCIATED PRESS, REUTERS, NEW YORK TIMES

Η μετάλλαξη που θεριεύει στους αεραγωγούς

Η «Ομικρον» μπορεί να πολλαπλασιαστεί εντός των ανθρώπινων αεραγωγών ταχύτερα από το αρχικό στέλεχος κορωνοϊού και τη μετάλλαξη «Δέλτα», σύμφωνα με μελέτη του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ.

NEW SEASON

20 21

DEE JAY 93.5 RADIO

#THEISLANDSDJ

ME ΤΟΝ ANTHONY 642

17:00 - 19:00

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

HITLIST

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

21
πρωτοβουλία
1821-2021

THEODORE RALLI'S GREECE

Θεόδωρος Ράλλης

η δική του Ελλάδα

30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2021 - 20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη τιμά την Ελλάδα.
Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα
Ένας Έλληνας της διασποράς, ένας σπουδαίος ζωγράφος και η Ελλάδα του.

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
A. G. LEVENTIS GALLERY

Επίσημος Κοιτώνς Αερομεταφορών
Συνεργάτες Επισκευασίας
Χορηγός

AEGEAN
A STAR ALLIANCE MEMBER

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

Τράπεζα Κύπρου

leventisgallery.org | **Λεβέντης**
Αντιστοίχου Γ. Λεβέντη 5
1087 Λευκωσία, Κύπρος. Τ. +357 22668838

Ο «Πόλεμος των Αστρων» στις οθόνες

Η κινηματογραφική δημιουργία του Τζορτζ Λούκας καθόρισε το σύγχρονο πλαίσιο της επιστημονικής φαντασίας

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ήταν ένα ζεστό απόγευμα Τετάρτης, στις 25 Μαΐου του 1977, όταν μια μακριά ουρά άρχισε να σχηματίζεται στο πεζοδρόμιο έξω από το περίφημο Mann’s Chinese Theatre του Λος Άντζελες. Η ταινία που

παίζοταν είχε τον μάλλον φιλόδοξο στο πρώτο άκουσμα τίτλο «Star Wars», ενώ ο δημιουργός της, Τζορτζ Λούκας, βρισκόταν εκείνες τις ημέρες σε οικογενειακές διακοπές στη Χαβάη, προσπαθώντας να ξεχάσει την επικείμενη αποτυχία. Ο ίδιος άλλωστε μερικές εβδομάδες πριν, αφού επισκέφθηκε

το σετ γυρισμάτων της ταινίας «Στενές επαφές τρίτου τύπου» του καλού του φίλου Στίβεν Σπίλμπεργκ, έβαλε στοίχημα πως το δικό του φιλμ θα τα πήγαινε χειρότερα στα ταμεία. Ο Σπίλμπεργκ, ο οποίος διαφώνησε, εισπράττει ακόμη και σήμερα το 2,5% όλων των κερδών από τον οριτζι-ναλ

«Πόλεμο των Αστρων»... Στις μέρες μας μοιάζει απίστευτο, ωστόσο η ταινία του Τζορτζ Λούκας άνοιξε πράγματι σε μόλις 32 κινηματογραφικές αίθουσες, οι οποίες έγιναν 40 το επόμενο διάστημα, σε ολόκληρη την Αμερική. Η ίδια η εταιρεία παραγωγής της, Twentieth Century Fox, πόνταρε εκείνο

το καλοκαίρι στην επιτυχία ενός φιλμ ονόματι «The Other Side of Midnight» σκηνοθετημένο από τον Τσαρλς Τζαρστ, προκειμένου να βελτιώσει τους ζοφερούς οικονομικούς της δείκτες. Τελικά, μέχρι τις αρχές Αυγούστου, το «Star Wars» κατέληξε να παίζεται σε 1.096 αίθουσες, εξήντα από τις οποίες

συνέχισαν να προβάλλουν την ταινία αδιάκοπα για έναν ολόκληρο χρόνο, γεγονός ανεπανάληπτο στη μέχρι τότε αμερικανική κινηματογραφική ιστορία. Η δε Fox, η οποία έως τότε είχε ρεκόρ ετήσιων κερδών 37 εκατ. δολαρίων, το 1977 έφτασε τα 79 εκατ. δολάρια.

Ατμόσφαιρα παραμυθιού με ριζικά νέα προσέγγιση

Αν κάποιος νεότερος δει σήμερα την αρχική εκδοχή του «Πολέμου των Αστρων» –και όχι κάποια από τις ψηφιακά επεξεργασμένες επανεκδόσεις– μάλλον θα απογοητευθεί από τα χειροποίητα ειδικά εφέ, τις εκρήξεις που μοιάζουν βγαλμένες από απαρхайωμένο βίντεο γκέιμ και τους μη αληθοφανείς εξωγήινους, τους οποίους υποδύονται προφανώς άνθρωποι με στολές. Το 1977, ωστόσο, όλα αυτά αποτελούσαν επιστημονική φαντασία που ζωντανέυε μπροστά στα μάτια σου. Το κοινό είχε, βέβαια, πάρει μια πρώτη γεύση θαυμάζοντας τα εντυπωσιακά διαστημόπλοια στην «Οδύσσεια του Διαστήματος» του Στάνλεϊ Κιούμπρικ από το 1968, όμως αυτό που είδε στο «Star Wars» ήταν πολύ πιο λεπτομερειακό και (κυρίως) απείρως πιο προστό και ανθρώπινο.

Ενώ στις μέχρι τότε ταινίες φαντασίας που ασχολούνταν με το Διάστημα, οι εικόνες που βλέπαμε ήταν αυτές ενός φουτουριστικού, πεντακάθαρου και άψογα οργανωμένου σύμπαντος, ο Τζορτζ Λούκας αποφάσισε να τοποθετήσει τη δική του ιστορία «πολύ καιρό πριν, σε ένα γαλαξία πολύ πολύ μακρινό». Το αποτέλεσμα είναι πως στον «Πόλεμο των Αστρων», ειδικά από την πλευρά των «καλών», σχεδόν τα πάντα είναι περασμένα με ένα στρώμα πατίνας και βρωμιάς, μοιάζουν χρησιμοποιμένα και γεμάτα σημάδια από τις ταλαιπωρίες. Το κοινό λάτρεψε τη συγκεκριμένη εικονοποιία, όπως και την ατμόσφαιρα παραμυθιού που αποπνέει ιδιαίτερα η πρώτη ταινία της σειράς, αλλά και οι επόμενες.

Αυτό πάντως που προσέφερε πραγματικά ο Τζορτζ Λούκας στα εκατομμύρια παγκοσμίως που πήγαν να δουν την ταινία του εκείνο το καλοκαίρι και αργότερα, ήταν το βασικό συστατικό οποιουδήποτε επιτυχημένου έργου αυτού του είδους: το ταξίδι σε έναν

άλλο κόσμο. Όταν ο νεαρός Λουκ Σκάιγουόκερ αγναντεύει το πλαιοβασιλεία στον αμώδη πλανήτη του, τον Τατουίν, στον ορίζοντα εμφανίζονται όχι ένα αλλά δύο φεγγάρια – όπως θα έλεγε και η Ντόροθι από τον «Μάγο του Οζ»: «Τότο, έχω ένα προαίσθημα ότι δεν είμαστε πια στο Κάνσας». Όσο για τα συγκεκριμένα γυρίσματα, αυτά έγιναν στην Τυνησία, σε μια περιοχή όπου η έρημος Σαχάρα καταπίνει σταδιακά τις εκτάσεις της βορειοαφρικανικής χώρας.

Αυτό πάντως που προσέφερε πραγματικά ο Τζορτζ Λούκας στα εκατομμύρια παγκοσμίως που πήγαν να δουν την ταινία του εκείνο το καλοκαίρι και αργότερα, ήταν το βασικό συστατικό οποιουδήποτε επιτυχημένου έργου αυτού του είδους: το ταξίδι σε έναν άλλο κόσμο.

Αυτό άλλωστε είναι άλλο ένα χαρακτηριστικό των πρώτων κλασικών «Star Wars»: πλην των γυρισμάτων σε στούντιο, περιείχαν και αρκετές σκηνές οι οποίες κινηματογραφήθηκαν σε αυθεντικές τοποθεσίες από τις ζούγκλες της Γουατεμάλας μέχρι τους παγετώνες της βορειοδυτικής Νορβηγίας. Τέτοια μέρη έλειψαν από τη δεύτερη τριλογία, που ο Λούκας παρουσίασε στις αρχές της δεκαετίας του 2000, ενώ επανήλθαν στις πιο πρόσφατες ταινίες του Τζ. Τζ. Αμπαγας για λογαριασμό πια της Ντίσνεϊ.

Η αιώνια σύγκρουση του καλού και του κακού

Στην ταινία υπάρχει η ίδια πασίγνωστη ιστορία της μάχης ανάμεσα στο καλό και στο κακό, εκεί όπου ο νεαρός Λουκ Σκάιγουόκερ (Μαρκ Χάμιλ), μαζί με τον σοφό ιππότη Τζεντάι, Ομπι-Ουάν Κενόμπι (Αλεκ Γκίνες), την πριγκίπισσα Λέια (Κάρι Φίσερ) και τον λαθρέμπορο Χαν Σόλο (Χάρισον Φορντ), συγκρούεται με τη σατανική Αυτοκρατορία και τον μασκοφόρο Λόρδο Νταρθ Βέιντερ. Οι τυχαία, ο τελευταίος εξελίχθηκε στην πορεία στον πιο δημοφιλή ίσως «κακό» ολόκληρης της κινηματογραφικής ιστορίας. Και οι υπόλοιποι ήρωες βέβαια δεν πήγαν πίσω· ειδικά ο 35χρονος τότε Χάρισον Φορντ, ο οποίος λίγο καιρό μετά την κυκλοφορία της ταινίας επισκέφθηκε ανέμελος ένα δισκάδικο, όπου δέχτηκε «επίθεση» από αφιονισμένους θαυμαστές, φεύγοντας με μερικά μόνο υπολείμματα από το πουκάμυό του.

Ακόμη και τα ρομπότ αγαπήθηκαν τρομερά από το κοινό. Το ρίσκο μάλιστα του Λούκας να ξεκινήσει ουσιαστικά την ταινία με τους δύο μεταλλικούς χαρακτήρες να μονοπωλούν σχεδόν τις αρχικές σκηνές, δεν ήταν καθόλου αμελητέο, παρ’ όλα αυτά ο αξιολάτρευ-

τος R2-D2 και το γνήσια βρετανικό φλέγμα του γκαφατζή C-3PO (τον υποδύεται ο Άγγλος ηθοποιός Αντονι Ντάνιελς) γοήτευσαν τους πάντες. Το κιούμωρ άλλωστε και η ελαφριά ατμόσφαιρα έκαναν γενικώς τη διαφορά στον «Πόλεμο των Αστρων», ενώ ο δημιουργός του επισήμαινε σε κάθε ευκαιρία πως η διασκέδαση, η αγνή χαρά ήταν εκείνο που ήθελε να αφήσει ως επίγευση στον θεατή.

Αυτό το τελευταίο, πάντως, δεν σημαίνει πως πρόκειται για ρηχά ταινία. Αντιθέτως, αν και όπως είπαμε ο πυρηνικό ολοκαύτωμα (αυτό συμβολίζει επί της ουσίας το καταστροφικό «Αστρο του Θανάτου») και την τυραννία των απολυταρχικών καθεστώτων. Επιπλέον, ο χαρακτήρας της Κάρι Φίσερ είναι με έναν τρόπο μπροστά από την εποχή του, «προφητεύοντας» τις σημερινές γυναίκες action heroes. Η πριγκίπισσα Λέια δεν

Χρησιμοποιώντας την κορυφαία τεχνολογία της εποχής αλλά και αρκετά «χειροποίητα» ειδικά εφέ, ο Τζορτζ Λούκας και η δημιουργική ομάδα του κατάφεραν να απεικονίσουν τον θαυμαστό κόσμο της ταινίας, από τα πελώρια διαστημόπλοια μέχρι τους εξωτικούς πλανήτες όπου εκτυλίσσεται η δράση της.

Αριστερά: Οι πρωταγωνιστές του «Star Wars»: Από αριστερά, οι Κένι Μπέικερ (R2-D2), Αντονι Ντάνιελς (C-3PO), Πίτερ Μέικιου (Τσουμπάκα), Κάρι Φίσερ (Λέια), Χάρισον Φορντ (Χαν Σόλο) και Μαρκ Χάμιλ (Λουκ Σκάιγουόκερ). Δεξιά, ο Νταρθ Βέιντερ, ο πιο δημοφιλής ίσως «κακός» της κινηματογραφικής ιστορίας.

Μια σύγχρονη ταινία της δεκαετίας του 1970

Μέσα από το διαρκές γράψιμο και ξαναγράφιμο, στην ιστορία ενσωματώθηκε τελικά πλήθος στοιχείων, από τον εν εξελίξει ακόμη πόλεμο στο Βιετνάμ μέχρι το πυρηνικό ολοκαύτωμα (αυτό συμβολίζει επί της ουσίας το καταστροφικό «Αστρο του Θανάτου») και την τυραννία των απολυταρχικών καθεστώτων. Επιπλέον, ο χαρακτήρας της Κάρι Φίσερ είναι με έναν τρόπο μπροστά από την εποχή του, «προφητεύοντας» τις σημερινές γυναίκες action heroes. Η πριγκίπισσα Λέια δεν

Η πριγκίπισσα Λέια είναι δυναμική, με ιδανικά που θα μπορούσε κανείς να πει ότι εμπνέουν τη γυναικεία χειραφέτηση.

αποτελεί απλώς διακοσμητικό στοιχείο ούτε συμπλήρωμα στους άνδρες πρωταγωνιστές· αντιθέτως, είναι δυναμική, διαθέτει θάρρος και ιδανικά που θα μπορούσε κανείς να πει ότι εμπνέουν τη γυναικεία χειραφέτηση.

Κι επειδή βρισκόμαστε στις αρχές της δεκαετίας του 1970, δεν θα μπορούσαν να λείπουν και οι φιλοσοφικές αναζητήσεις, ιδιαίτερα εκείνες που προσανατολίζονται στην πλευρά των ανατολικών κοσμοθεωριών. Οι Ιππότες Τζεντάι, που

22.10.2005. Μουσείο Επιστημών της Βοστώνης. Ο Τζορτζ Λούκας ποζάρει μπροστά από έναν Stormtrooper (στρατιώτη της Αυτοκρατορίας), στην έκθεση «Πόλεμος των Αστρων: Εκεί όπου η επιστήμη συναντά τη φαντασία».

δανείζονται στην όψη και στις τεχνικές τόσο από τους Κινέζους μοναχούς σοαλίν όσο και από τους Ιάπωνες σαμουράι, αλλά και η περίφημη «Δύναμη», που «ρέει» και ισορροπεί τις αντιμαχόμενες τάσεις του σύμπαντος, έχουν προφανώς εκεί τις ρίζες τους. Για να επιστρέψουμε όμως

πίσω στην... ουρά του 1977, έχει ενδιαφέρον να σκεφτούμε πώς μπορεί να ένωσαν όλοι αυτοί που είδαν τον «Πόλεμο των Αστρων» για πρώτη φορά στη μεγάλη οθόνη. Τα πελώρια διαστημόπλοια, τα ρομπότ, τις ακτίνες λέιζερ, το Μιλένιουμ Φάλκον, τα φωτόσπαθα των Τζεντάι.

Προσοχή, μιλάμε όχι απλώς για την εποχή, όπου ο συγκεκριμένος –σήμερα πασίγνωστος– μύθος ήταν παντελώς καινούργιος, αλλά και για ένα στιγμιότυπο στην κινηματογραφική ιστορία, κατά την οποία ο όρος «μπλοκμπάστερ» ήταν πρακτικά ανύπαρκτος. Ο κόσμος είχε βέβαια ενθουσιαστεί με τα «Σαγόνια του καρχαρία» του Σπίλμπεργκ δύο χρόνια νωρίτερα και οι εισπράξεις των εισιτηρίων έφτασαν σε νούμερα-ρεκόρ, ωστόσο ακόμη και η επιτυχία εκείνου του φιλμ δεν συγκρίνεται με τη μετέπειτα φρενιτιδα.

Ο παραγωγός Γκάρι Κουρτς συμμετείχε σε ραδιοφωνική εκπομπή κατά την πρώτη εβδομάδα προβολών, όταν ένας ακροατής επικοινωνήσε τηλεφωνικά, μιλώντας με ενθουσιασμό για την παραμικρή λεπτομέρεια της ταινίας. Όταν ο Κουρτς επαίνεσε την παρατηρητικότητα του, εκείνος απάντησε πως την είχε δει ήδη τέσσερις φορές. Από τότε η μπλοκμπάστερ συνταγή εκτελέστηκε πολλές φορές με επιτυχία, ελάχιστες όμως στην επική κλίμακα του «Star Wars». Ο «Αρχοντας των Δαχτυλιδιών» του Πίτερ Τζάκσον αποτελεί ένα προφανές παράλληλο, όπως και κάποιες από τις πιο φιλόδοξες ταινίες της Marvel. Το πολυαναμενόμενο «Dune» του Ντενί Βιλνέβ, μεταφερόμενο από το διάσημο λογοτεχνικό πρότυπο του Φρανκ Χέρμπερτ, φιλοδοξεί να μπει στην ίδια κατηγορία, ενώ αξίζει να σημειωθεί πως ο μύθος του αποτέλεσε και πηγή έμπνευσης για τον ίδιο τον Τζορτζ Λούκας.

Κοσμοσυρροή για τον «Πόλεμο των Αστρων». Έκανε πρεμιέρα σε 32 αίθουσες στις ΗΠΑ και σε τρεις μήνες παιζόταν σε 1.096.

Μεγαλύτερα ποσά χρειάζονται οι startups

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Περισσότερα κεφάλαια φαίνεται πως είχαν ανάγκη φέτος οι νεοφυείς εταιρείες που βρίσκονται σε πρώιμα στάδια ανάπτυξης, με την πλειονότητα εξ αυτών να ζητάει ποσά που ξεπερνούν τις 400.000 ευρώ και λιγότερες να στρέφονται σε ποσά μέχρι 100.000 ευρώ. Αυτό αναφέρεται πρόσφατη έκθεση με τίτλο «Startups in Greece 2021-2022» του Found.ation, που συντάχθηκε με την υποστήριξη των Velocity.Partners, EIT Digital και της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (EATE).

Η έκθεση διαπιστώνει πως η μεγαλύτερη αλλαγή σε σύγκριση με πέρυσι πραγματοποιήθηκε στην κλίμακα των 400.000-500.000 ευρώ, ποσά που αιτείται πλέον το 17,6% του συνόλου των startups από 7,69% πέρυσι, σημειώνοντας άνοδο 9,91%. Αντίθετα, εάν και κινείται αυξητικά, μόλις το 4,8% των νεοφυών επιχειρήσεων ζητάει ποσά έως 100.000 ευρώ.

Εκπρόσωποι της αγοράς που συνέβαλαν στη σύνταξη της έκθεσης παρατηρούν πως η στροφή των startups σε λίγο μεγαλύτερες κλίμακας ποσά χρηματοδότησης οφείλεται και στο γεγονός πως έχει αυξηθεί το μεσολογικό κόστος για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, με αποτέλεσμα οι εταιρείες που βρίσκονται σε πρώιμα στάδια ανάπτυξης να σκόνουν νωρίτερα λίγο περισσότερα κεφάλαια για να «δεξασούν» τους developers και τους software engineers.

Όπως αναφέρει η έκθεση, το 40% των startups που βρίσκονται σε διαδικασία δημιουργίας του πρωτότυπου προϊόντος (pre seed-prototype) ζητούν ποσά που κυμαίνονται μεταξύ 500.000-1.000.000 ευρώ, όταν πέρυσι το αντίστοιχο ποσοστό ήταν κοντά στο 33,3%. Ανάλογη είναι και η τάση για νεοφυείς εταιρείες σε στάδιο σποράς (seed και post seed). Ειδικότερα, το 30% των seed εταιρειών –δηλαδή εκείνων που έχουν λανσάρι το προϊόν τους, έχουν λάβει μια πρώτη χρηματοδότηση και βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης– ζητεί ποσά που ξεπερνούν το 1.000.000, το 20% ποσά μεταξύ 500.000-1.000.000 ευρώ και το 26,6% ποσά που ανέρχονται στα 400.000-

Ο κλάδος των επιστημών υγείας και ευρύτερα των βιοεπιστημών (healthtech, biotech, medical services) ήταν, λόγω και της πανδημίας, ένας από τους πιο δημοφιλείς τη φετινή χρονιά.

Αυξήθηκε το μισθολογικό κόστος για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού.

500.000. Παράλληλα, το 76,9% των post seed εταιρειών αιτείται πάνω από 1.000.000 ευρώ. Βέβαια, λίγες εταιρείες (που δεν έχουν αντλήσει ξανά στο παρελθόν κεφάλαια) κατορθώνουν να πείσουν τους επενδυτές να αντλήσουν χρηματοδότηση από ελληνικά funds.

Περίπου το 1%-2% των ιδεών που «κοιτάει» τα εγχώρια επενδυτικά σκήματα –ποσοστό που δεν παρεκκλίνει από τον μέσο όρο άλλων χωρών– καταφέρνει κάθε χρόνο να αντλήσει κεφάλαια. Υπενθυμίζεται πως φέτος το σύνολο των κεφαλαίων (ελληνικών και ξένων) που αντλήσαν οι ελληνικές startups ξεπέρασε τα 500 εκατ. ευρώ.

Στο μεταξύ, όπως και πέρυσι, ο κλάδος των επιστημών υγείας αποτέλεσε έναν από τους πιο δημοφιλείς κατά τη φετινή χρονιά. Ειδικότερα, όπως είναι αναμενόμενο εξαιτίας και της επιδράσης της πανδημίας, με ποσοστό 14,8% επί του συνόλου των startups, ο κλάδος των επιστημών υγείας και ευρύτερα των βιοεπιστημών (healthtech, biotech, medical services) βρέθηκε ψηλά στη λίστα με τους πιο δημοφιλείς κλάδους στους οποίους δραστηριοποιούνται οι startups, με τον κλάδο των λιανικών πωλήσεων και του ηλεκτρονικού εμπορίου να ακολουθεί (13%).

Μικρά κέρδη στο ΧΑΚ, εκτόξευση όγκου λόγω συναλλαγής Eurobank - Ελληνικής

Κέρδη σε ποσοστό 0,72% παρουσίασε την Τρίτη το Χρηματιστήριο, στο δεύτερο ανοδικό κλείσιμο αυτή τη εβδομάδα. Ο Γενικός Δείκτης ανήλθε στις 67,27 μονάδες. Άνοδο σε ποσοστό 0,62% παρουσίασε ο Δείκτης FTSE/CySE 20, ο οποίος έκλεισε

Ο Γενικός Δείκτης ανήλθε στις 67,27 μονάδες.

στις 40,28 μονάδες. Η αξία των συναλλαγών εκτοξεύτηκε στα €9 εκατομμύρια λόγω της συναλλαγής απόκτησης 11,19 εκατ. μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας από την Eurobank Holdings ύψους €8,95 εκατ.

Σε σχέσει με τους επιμέρους δείκτες, η Κύρια Αγορά παρουσίασε κέρδη 1,11% και οι Επεν-

δυτικές Εταιρείες άνοδο 0,90%. Αντίθετα, η Εναλλακτική Αγορά υποχώρησε σε ποσοστό 0,13%, ενώ ο τομέας των ξενοδοχείων δεν παρουσίασε μεταβολή.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Ελληνικής Τράπεζας με €8,96 εκατ. (άνοδος 1,47% - τιμή κλεισίματος €0,82). Ακολούθησαν οι μετοχές της Demetra Holdings Plc με €20.326 (άνοδος 0,99% - τιμή κλεισίματος 0,41), της Logicom με €12.540 (πτώση 0,60% - τιμή κλεισίματος €1,65), της Τράπεζας Κύπρου με €8.092 (άνοδος 1,99% - τιμή κλεισίματος €1,02) και της LCP Holdings and Investments με €2.514 (άνοδος 9,45% - τιμή κλεισίματος €0,14).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεων, έξι κινήθηκαν ανοδικά, τέσσερις πτωτικά και μία παρέμεινε αμετάβλητη. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 76.

Τα 5 κλειδιά για την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας

Ανάπτυξη, χρέος, κόκκινα δάνεια, δημοσιονομική πειθαρχία και μεταρρυθμίσεις

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι σωτήριες για το κόστος δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου και τις προσπάθειες διασφάλισης της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους μέχρι την επίτευξη της επενδυτικής βαθμίδας, εάν και εφόσον αυτό συμβεί έως το 2024.

Το οικονομικό επιτελείο έχει θέσει ως στόχο το ορόσημο αυτό να κερδηθεί μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2023, τη στιγμή που διεθνείς οίκοι έχουν εκτιμήσει πως η Ελλάδα δεν αποκλείεται να ενταχθεί στο γκρουπ του investment grade ακόμη και στα τέλη του 2022. Η Τράπεζα της Ελλάδος μέσα από την ενδιάμεση έκθεση νομισματικής πολιτικής έστειλε ένα σημαντικό και σαφές μήνυμα ότι

Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να τηρήσει τη «δέσμευση» που έχει δώσει στις αγορές, λένε αναλυτές.

δεν αρκούν πλέον οι ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης και η διαχείριση του ελληνικού χρέους, τονίζοντας πως η ανάγκη συνέχισης και εντατικοποίησης της προσπάθειας για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι επιτακτική, για να μη χαθεί αυτό το «στοίχημα» που έχει βάλει η κυβέρνηση και έχουν σαφώς ακούσει και «παρακολουθούν» οι αγορές.

Δυσκολότερο το 2022

Το βέβαιο είναι πως το 2022 το περιβάλλον στις αγορές ομολόγων θα είναι σαφώς δυσκολότερο από την τελευταία διετία. Η στροφή της νομισματικής πολιτικής διεθνώς και η πιο αργή σε σχέση με άλλες κεντρικές τράπεζες στην απάντησή της, αλλά σίγουρα διαφορετική και λιγότερο «χαλαρή», Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναμένεται να οδηγήσουν σε άνοδο τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων και σε πιο ακριβές συνθήκες χρηματοδότησης. «Τα ιστορικά χαμηλά στα κόστη δανεισμού

Η Τη μέρα από την ενδιάμεση έκθεση νομισματικής πολιτικής έστειλε ένα σαφές μήνυμα ότι δεν αρκούν πλέον οι ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης και η διαχείριση του χρέους, τονίζοντας πως πρέπει να συνεχισθούν οι μεταρρυθμίσεις για να επιτευχθεί η επενδυτική βαθμίδα.

ανήκουν πλέον στο παρελθόν», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει παράγοντας της αγοράς. Στην Ευρώπη, ωστόσο, η Κριστίν Λαγκάρντ και το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ διασφάλισαν τη συνέχιση του «ελέγχου» των αποδόσεων, καθώς η ποσοτική χαλάρωση –αν και πιο περιορισμένη πλέον– θα συνεχιστεί, ενώ θα «τρέχει» έως τα τέλη του 2024 το πρόγραμμα επανεπενδύσεων του PEPP, από το οποίο η Ελλάδα μπορεί να επωφεληθεί περισσότερο από άλλες αγορές.

Είναι ξεκάθαρο πως αυτό που άφησε την Ελλάδα εκτός κανονικού QE και τη χαρακτηρίσε ουσιαστικά για μία ακόμη φορά «ειδική περίπτωση» είναι το γεγονός ότι δεν κατέχει επενδυτική βαθμίδα. Η ΕΚΤ «αγόρασε» περιθώριο τριών ετών συνολικά στην ελληνική κυβέρνηση και ενάμιση έτος παραπάνω από τον «στόχο» του α' εξαμήνου του 2023, εξασφαλίζοντας ότι δεν θα δεχτεί κάποια επίθεση από τις αγορές μέχρι να ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα. «Ήταν τέρστια παραχώρηση

από την ΕΚΤ να κατονομάζει συγκεκριμένα την Ελλάδα στη δήλωση νομισματικής πολιτικής. Η ΕΚΤ εξάλλου έχει εντολή για την Ευρώπη και όχι για μία μόνο χώρα. Νομίζω, λοιπόν, ότι ήταν πολύ σημαντικό το γεγονός ότι αναφέρθηκε ρητά στην Ελλάδα. Αυτό καθιστά σαφές ότι το διοικητικό συμβούλιο γνωρίζει καλά την ιδιαίτερη θέση που βρίσκεται η χώρα», σημειώνει στην «Κ» ο Σεμπάστιαν Φέλκενερ, επικεφαλής αναλυτής για την Ελλάδα της DZ Bank.

18 κρίσιμοι μήνες

Μέσα στους επόμενους 18 μήνες, λοιπόν, η ελληνική κυβέρνηση, εάν θέλει να τηρήσει τη «δέσμευση» που έχει δώσει στις αγορές, πρέπει να κάνει το δικό της «whatever it takes», μετά το αντίστοιχο που έκανε η ΕΚΤ για την Ελλάδα στις 16 Δεκεμβρίου. Όπως έχει σημειώσει στην «Κ» ο Ιωάννης Σώκος, επικεφαλής ανάλυσης της αγοράς σταθερού εισοδήματος της Deutsche Bank, σίγουρα οι αποφάσεις της ΕΚΤ αποτελούν προσαρσία για τα ελληνικά ομόλογα, «ωστόσο, το καλύτερο στοίχημα της Ελλάδας είναι να κάνει ό,τι μπορεί για να επιταχύνει τη διαδικασία αναβάθμισης της αξιολόγησης και να ανακτήσει την επενδυτική της βαθμίδα».

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι η Ελλάδα δεν θα πρέπει να απογοητεύσει στα εξής μέτωπα:

- Στη διατήρηση της ισχυρής αναπτυξιακής πορείας.
- Στη συνέχιση της πτωτικής πορείας του χρέους προς ΑΕΠ.
- Στη μείωση του δείκτη των NPEs των ελληνικών τραπεζών κοντά στα ευρωπαϊκά επίπεδα του 5%.
- Στην εφαρμογή συνετούς δημοσιονομικής πολιτικής
- Στην επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων. Η Fitch ώλυσσε στην τετραετία της έκθεσης για φέτος τόνισε πως η μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ότι το δημόσιο χρέος/ΑΕΠ επιστρέφει σε σταθερή καθοδική πορεία, η συνεχιζόμενη βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού των τραπεζών και η καλύτερη μεσοπρόθεσμη αναπτυξιακή δυναμική θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αναβάθμιση της Ελλάδας.

Ξεκινούν οι αξιολογήσεις από τους οίκους

Το 2022 αποτελεί το έτος που ουσιαστικά θα στρώσει το έδαφος για την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας. Οι κινήσεις που προγραμματίζει ο ΟΔΑΗΧ στο σκέλος της διαχείρισης και μείωσης του χρέους έχουν ακριβώς αυτόν τον στόχο. Προτεραιότητα είναι:

- α) Οι προπληρωμές χρέους – πλήρης εξόφληση του ΔΝΤ και δύο δόσεις των δανείων GLF.
- β) Η εμπροσθοβαρής εκδοτική δραστηριότητα έτσι ώστε να κεφαλαιοποιηθεί το PEPP

έως τη λήξη του –ξεκινώντας τον Ιανουάριο με ένα benchmark ομόλογο (10ετές, 15ετές ή 20ετές σύμφωνα με εκτιμήσεις)–, με το σύνολο των εκδόσεων να διαμορφώνεται κοντά στα 10 δισ. ευρώ και να «καλύπτονται» πλήρως από την ΕΚΤ.

γ) Η διατήρηση των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία εκτιμώνται στα 25 δισ. ευρώ μετά τις προπληρωμές.

δ) Μία κίνηση - έκπληξη που αφορά τα έ-ντοκα.

Όλα τα παραπάνω θα βρεθούν στο ραντάρ των οίκων αξιολόγησης, με τον «χορό» των εκθέσεων τους να ξεκινάει με τη Fitch στις 14 Ιανουαρίου, να συνεχίζεται με την DBRS στις 18 Μαρτίου και τη S&P στις 22 Απριλίου. Η Moody's δεν έχει ακόμη ανακοινώσει το πρόγραμμά της, αλλά η «ετυμγορία» της αναμένεται κοντά στον Μάιο. Ο δεύτερος κύκλος αξιολογήσεων ξεκινάει και πάλι με τη Fitch στις 8 Ιουλίου και συνεχίζεται με την DBRS στις 16 Σεπτεμβρίου, τη S&P στις 21 Οκτωβρίου

και τη Moody's κάπου τον Νοέμβριο. Αλλά δεν τελειώνει εκεί, καθώς η Fitch έχει προγραμματίσει τρεις αξιολογήσεις το 2022, με την τελευταία να είναι στις 7 Οκτωβρίου, καθώς –όπως εξηγεί στην «Κ»– «ο κανονισμός μας απαιτεί επανεξέταση κάθε έξι μήνες και έτσι προγραμματίσαμε τρεις για την Ελλάδα για να αποφυγουμε μία αξιολόγηση την πρώτη εβδομάδα του Ιανουαρίου 2023». Τότε θα είναι η εποχή που η συζήτηση για ανάκτηση στην επενδυτική βαθμίδα θα έχει πάρει «φωτιά»...

Η Κομισιόν ενέκρινε σχέδιο 1,4 δισ. ευρώ για έργα ΑΠΕ στα νησιά

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο ύψους 1,4 δισ. ευρώ για την ανάπτυξη ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε μη διασυνδεδεμένα νησιά στην Ελλάδα, βάσει των κανόνων της Ε.Ε. για τις κρατικές ενισχύσεις.

Ειδικότερα, το σχέδιο υποστηρίζει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τους λεγόμενους υβριδικούς σταθμούς, οι οποίοι παράγουν και αποθηκεύουν ηλεκτρική ενέργεια με βάση την ηλιακή και την αιολική ενέργεια. Περίπου το 80% της ηλεκτρικής ενέργειας στα ελληνικά νησιά παράγεται σήμερα με ντίζελ και πετρέλαιο.

Λόγω των κορεσμένων δικτύων, η προέβλεπε εγκαταστάσεων αποθήκευσης σε μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι απαραίτητη για να αυξηθεί το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας σε αυτά τα νησιά.

Η Ελλάδα στοχεύει να στηρίξει 264 MW νέας δυναμικότητας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέχρι το τέλος του 2026.

Τα 47 εμπλεκόμενα νησιά, συμπεριλαμβανομένων της Κρήτης, θα καλύπτονται από το καθεστώς μέχρι την τελική σύνδεσή τους με την ηπειρωτική Ελλάδα.

Συνολικά, μέσω αυτού του μέτρου η Ελλάδα στοχεύει να στηρίξει 264 MW νέας δυναμικότητας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέχρι το τέλος του 2026.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το μέτρο βάσει των κανόνων της Ε.Ε. για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως των κατευθυντήριων γραμμών του 2014 για τις κρατικές ενισχύσεις για την

προστασία του περιβάλλοντος και της ενέργειας (EEAG), και διαπίστωσε ότι η ενίσχυση είναι αναλογική και περιορίζεται στο ελάχιστο απαραίτητο.

Στην πλειονότητα των νησιών, οι δικαιούχοι της ενίσχυσης θα επιλεγούν βάσει διαγωνιστικής διαδικασίας. Στο νησί της Κρήτης υπάρχει επιτακτική ανάγκη να προστεθεί περισσότερη δυναμικότητα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λόγω του κινδύνου έλλειψης εφοδιασμού.

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το μέτρο θα συμβάλει στην επέκταση της ηλιακής φωτοβολταϊκής και της κεραιάς αιολικής ενέργειας στα ελληνικά νησιά, καθώς και στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με την αντικατάσταση των εγκαταστάσεων πετρελαίου και ντίζελ, σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, χωρίς να στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός.

Περίπου το 80% της ηλεκτρικής ενέργειας στα ελληνικά νησιά παράγεται σήμερα με ντίζελ και πετρέλαιο.

Deloitte.

Στην Deloitte παρέχουμε στους πελάτες μας ευρύ φάσμα απόψεων, ικανοτήτων και δημιουργικότητας, που απαιτούνται για την επίτευξη **αποτελεσμάτων με θετικό αντίκτυπο.**

© 2020 Deloitte Limited

Connect for **impact.**

www.deloitte.com/cy

